

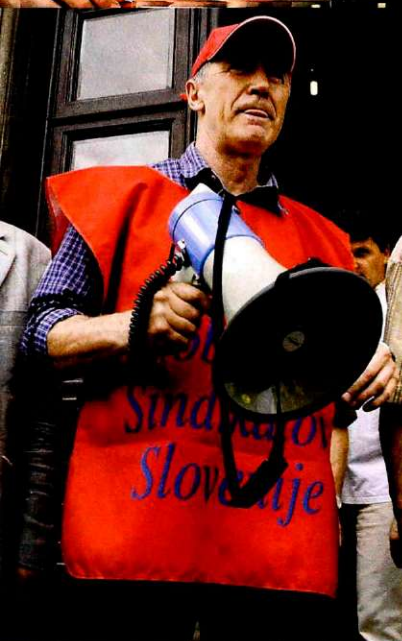

KOLUMNA
**PREKLETSTVO NESOJENEGA
VOJVODE KRANJSKEGA**

POGOVOR
**TAKRAT SMO BILI
PRIPRAVLJENI NA VSE**

DEMOKRACIJA

PREVETRITEV IN NOV ZAGON

ISSN 1408-0494

9 1771408 049069

DISKURZ

Miro Petek:

Mediji in korupcija, korupcija v medijih

2005

NOVOSTI ZALOŽBE NOVA OBZORJA

Ustava Združenih držav Amerike s pojasnili

Avtorja: *mag. Klemen Jaklič in
mag. Jurij Toplak*
Obseg: 144 strani

Ustava ZDA je najstarejša veljavna pisana ustava v svetu, pa tudi najpomembnejše, najvplivnejše in najbolj študirano pravno besedilo, kar jih je bilo napisanih. Po več kot dveh stoletjih se še danes uporablja v domala nespremenjeni obliki. Neizmeren je tudi njen vpliv na ustavni razvoj v Evropi in drugod po svetu, saj je rabila kot podlaga številnim piscem ustav in mednarodnih dokumentov. Interpretacijo ameriške ustave, še posebno tisto od ameriškega vrhovnega sodišča, študirajo pravni strokovnjaki po vsem svetu in neredko rabi kot pripomoček pri interpretiranju ustav drugih držav, tudi slovenske. Navsezadnje se je na podlagi te ustave v ZDA izoblikovala ena najstabilnejših demokratičnih oblik vladavine z zavirljivo stopnjo spoštovanja človekovih pravic. To so le nekateri izmed razlogov, zaradi katerih je fenomen ameriške ustave vredno študirati in raziskovati.

Knjiga vsebuje prvi prevod ameriške ustave, ki je delo mag. Klemena Jakliča. Prevod je opremljen tudi z razlagalnimi pojasnili v obliki opomb. Poleg slovenskega prevoda ameriške ustave knjiga vsebuje obširno uvodno poglavje mag. Jurija Toplaka, v katerem je predstavljen nastanek ameriške ustave ter njene najpomembnejše značilnosti in načela.

O avtorjih

Mag. Klemen Jaklič je strokovnjak za slovensko, evropsko in ameriško ustavno pravo. Je doktorand na Univerzi v Harvardu, redno raziskuje tudi na Univerzi v Oxfordu. Je sourednik Harvard International Law Review in avtor številnih člankov.

Mag. Jurij Toplak na Pravni fakulteti Univerze v Mariboru predava ustavno pravo in je generalni sekretar Evropskega združenja za volilno pravo ter član Republiške volilne komisije. Je nekdanji Fulbrightov štipendist in je med drugim raziskoval na Univerzah UCLA, Georgetown in Oxford. Je avtor in urednik petih knjig ter številnih člankov.

Cena: 4.990 SIT

Državna ureditev Republike Slovenije

Uredniki: *prof. dr. Rafael Cijan, mag. Jurij Toplak,
Tadej Dubrovnik*
Obseg: približno 350 strani
Izide decembra 2005!

Knjiga prinaša aktualen pregled zakonodaje s področja države in ustavne ureditve Republike Slovenije. Poleg besedila najpomembnejših predpisov s področja državne ureditve, organov oblasti, človekovih pravic, volitev in referendumov ter ustavnega sodstva daje tudi pregled nad postopkom pred ustavnim sodiščem in nekaterimi njegovimi odločitvami. Knjiga je opremljena tudi z vzorci vlog pred ustavnim sodiščem in z uvodnimi pojasnili prof. dr. Rafaela Cijana, mag. Jurija Toplaka in Tadeja Dubrovnika.

O urednikih

Rafael Cijan, doktor pravnih znanosti, je profesor ustavnega prava, upravnega prava, javne uprave, zdravstvenega prava ter prava varstva okolja na Univerzi v Mariboru. Znan je kot edini Slovenec, ki je bil predsednik Zveznega sodišča SFRJ. Je član Republiške volilne komisije in avtor številnih knjig. *Tadej Dubrovnik* je sourednik dveh knjig in pobudnik več postopkov pred Ustavnim sodiščem RS.

Cena: 9.990 SIT

Cena v prednaročilu: 8.500 SIT (do 31.12.2005)

Pričevanja

Avtor: *Viktor Miklavčič*
Obseg: približno 300 strani
Izide januarja 2006!

Knjiga odstira tragično usodo Primorcev pod fašizmom in razblinjenje upanja na svobodo pod jugoslovanskim komunizmom. Avtorja spremljamo ob raznarodovalni izkušnji v šoli, vpoklicu v italijansko vojsko in bojih v Afriki med 2. svetovno vojno. Kasneje mu sledimo v angleškem ujetništvu in nato kot vojaku jugoslovanske kraljeve mornarice. Beremo, kako je bil zaradi zavzemanja za priključitev Primorske matici ob službo in kako je v Jugoslaviji zgrmel v ozračje sumničenja in strahu, o ovaduhih Udbe ter zaporu brez sodbe.

Miklavčič osvetljuje vidike slovenskega antifašizma, ki jih je stroka prezrla, ter jih obogati z osebno izkušnjo stranpoti "diktature proletariata" in z njo povezanih lažnih upov. Temu avtor doda lucidna razmišljanja o povojnem času v Jugoslaviji in svetu.

Cena: 5.990 SIT

Cena v prednaročilu: 4.900 SIT (do 31.12.2005)

Plebiscitna (ne)enotnost

Metod Berlec

Za nami je petnajsta obletnica plebiscita o samostojnosti in neodvisnosti Slovenije. Vsako leto se ga spomnimo z državnim praznikom dnevom samostojnosti, ko je leta 1990, tri dni po plebiscitu, takratna slovenska skupščina uradno razglasila njegov izid. Velika večina Slovencev je potrdila, da želi živeti v samostojni in neodvisni slovenski državi. Nedavno so prazniku s spremembo zakona o državnih praznikih dodali še besedico enotnost, tako da se po novem imenuje dan samostojnosti in enotnosti.

Prejšnji četrtek je nacionalni radio pripravil odjavo ob obletnici plebiscita. Zbrali so izjave nekaterih takratnih politikov, iz katerih se je dalo razbrati, da predvsem med takratno slovensko politično elito ni bilo takšne enotnosti, kot bi jo nekateri radi prikazali danes. Predsednik prve demokratično izvoljene skupščine France Bučar je tako opozoril, da je bilo v vrstah postkomunistične opozicije precej nasprotovanja in prikritega nagajanja Demosu, ki je želel izpeljati osamosvojitvev. Po njegovo so morali številne praktično prisiliti, jih spraviti na "čistino", da so se morali jasno izraziti, ali so za ali proti. Podobno je menil tudi predsednik takratne Demosove vlade Lojze Peterle, ki je spomnil, da so bili številni zakoni, nujni za osamosvojitvev, sprejeti samo z nekaj glasovi večine (z glasovi Demosovih poslancev), in to v času po plebiscitu, ko so ljudje politikom jasno sporočili, da morajo izpeljati osamosvojitvev. Pričakovano drugače se tistih časov spominja zadnji vodja slovenskih komunistov in takratni predsednik predsedstva Republike Slovenije Milan Kučan. Po njegovo je šele v zadnjih letih iz pričevanj oziroma spominov nekaterih politikov izvedel, da enotnost pri osamosvojitvi le ni bila tako velika, kot je mislil. Seveda gre pri Kučanu za veliko mero sprenevedanja. Kot smo v naši reviji doslej že večkrat opozorili, je Kučan sprva osamosvojitvi nasprotoval. V intervjuju za Danas, ki ga je povzelo tudi Delo

31. januarja 1990, je izjavil: »O odcepitvi Slovenije od Jugoslavije je težko celo misliti, ker ni to nikoli bila moja najintimnejša opcija. Z njo se ne morem sprijazniti ...« Zato je konec istega leta, ko je na pobudo predsednika sveta Demosa Jožeta Pučnika prišlo v Demosu do odločitve, da bo plebiscit o samostojni in neodvisni Sloveniji 23. decembra, Kučan predlogu najprej nasprotoval, potem pa predlagal, naj bo plebiscit šele naslednje leto poleti. Ko je videl, da to lahko pomeni njegovo politično smrt, je v plebiscit privolil in se vključil v osamosvojitvena prizadevanja, pa čeprav še vedno z veliko mero skepse in tudi dvojne igre. V času osamosvojitvene vojne, ko je nedvomno videl, da gre zares, da mora jasno stopiti na stran osamosvojiteljev s Pučnikom, Janšo, Bavčarjem, Peterletom in Ruplom na čelu, pa je svojo vlogo korektno odigral.

Med osamosvojitveno vojno je slovenski narod dosegel visoko stopnjo enotnosti, potem pa je bilo te kmalu spet konec. Slovenski premier Janez Janša je pred meseci zapisal, da je bila z razglasitvijo samostojnosti, osamosvojitveno vojno in s sprejetjem ustave konec decembra 1991 formalno odpravljena politična razklanost iz druge svetovne vojne in ustvarjen temelj za enakopravno ustvarjalno sodelovanje vseh Slovencev. »Idejni in politični razcep druge svetovne vojne je lahko postal samo še vprašanje zgodovinskega preučevanja. Žal je slovenska postkomunistična politika ta zgodovinski razcep zadnjih trinajst let vedno znova instrumentalizirala za politično rabo oziroma za legitimiranje svojih oblastnih apetitov.«

S političnim preobratom konec lanskega leta je na oblast prišla politična opcija, ki je bila nosilka slovenskega osamosvajanja. Zato je normalno, da ustrezno poudarja zgodovinske dogodke, ki so Slovence pripeljali do samostojnosti, in se želi spominjati stvari v njihovi pravi podobi. Razumljivo pa je, da to "spominjanje" nekatere strašno moti, saj so bili na nepravni strani in bi to danes najraje pozabili. ■

Številni zakoni, nujni za slovensko osamosvojitvev, so bili v slovenski skupščini sprejeti samo z nekaj glasovi večine (se pravi z glasovi Demosovih poslancev), in to v času po plebiscitu, ko so ljudje politikom jasno sporočili, da morajo izpeljati osamosvojitvev.

UVODNE STRANI

- 8 Petnajst let od plebiscita
- 9 Bitka za stolčke
- 10 **Pogledi:** Votla kritika
- 11 **Kolumna:** Glavarjevo prekletstvo

POLITIKA

- 12 Leto novega zagona
- 18 Mediji in korupcija
- 21 Plamenček upanja zagorel

GOSPODARSTVO

- 22 Odstopali drug za drugim

SLOVENIJA

- 24 Spodobnejše vedenje v javnosti
- 26 Ogroženi v lastni državi?

TUJINA

- 30 **Tuji tisk:** Mikroroboti
- 31 **Globus:** Že 6,5 milijarde ljudi
- 32 Leto negativnih presežkov

NASLOVNICE IN KOLEDAR

- 33 Naslovnice Demokracije v letu 2005
- 34 Koledar 2006

NEKOČ IN DANES

- 38 Skrivnosti Svetine
- 41 Dvakrat Rebula
- 42 Zimski užitki na zasneženih poljanah

KULTURA

- 46 Koledovanje in koledniki
- 47 Nagrade Staneta Severja

OGLEDALO

- 48 **Film:** Grehi preteklosti
- 50 **Avtomobilizem:** Medcelinski met
- 52 **Znanost:** Energija s polja
- 54 **Šport:** Slovanova košarkarska šola
- 56 **Črna kronika:** Bombni napad na sodišče
- 62 **Kronika časa:** Zahvalni dan
- 65 **Tako mislim: Papagajstvo** in dvoličnost
- 66 **Ljudje:** Bo postal metropolit?

18 Mediji in korupcija

V slovenskem prostoru se v zadnjih letih veliko piše in razpravlja o korupciji. Mediji so tisti, ki po svoji naravi prenašajo te novice v javnost, jih razkrivajo in komentirajo. Postavlja pa se tudi vprašanje, v kolikšni meri je korupcija navzoča v novinarskih vrstah.

12 Leto novega zagona

Konec leta novinarji navadno pripravimo pregled dogodkov, ki so najbolj zaznamovali preteklo leto. Na notranjepolitičnem prizorišču je bilo takšnih kar nekaj, večina pa jih je potekala v luči prvega leta delovanja nove vlade.

22 Odstopali drug za drugim

Leto 2005 je bilo v znamenju bolj ali manj prostovoljnega odhajanja vodilnih kadrov nekdanje politične elite in močnih finančnih stebrov Kučanovega Forumu 21. Svoje vodilne položaje je zapustilo nekaj razvpitih t. i. rdečih direktorjev.

32 Leto negativnih presežkov

Kakšna je bilanca dogodkov na mednarodnem prizorišču ob izteku letošnjega leta? Žal pri pregledu hitro ugotovimo, da je leto 2005 zaznamovala vrsta negativnih dogodkov tako na političnem kot na drugih področjih. In umrl je papež Janez Pavel II.

DEMOKRACIJA, p.p. 4315,
Komenskega 11, 1000 Ljubljana, SI
Tel.: 01/ 434 54 48 (uredništvo), urednik@demokracija.si;
01/ 434 54 63 (tajništvo), tajnistvo@demokracija.si
Faks: 01/ 434 54 62

Glavni in odgovorni urednik: Metod Berlec

Tehnični urednik: Bojan Jovan

Novinarji: Vida Kocjan, Denis Vengust, Monika Maljevič, Barbara Kavtčnik, Gašper Blažič, Aleš Kocjan, Mitja Volčanšek, Gregor Drnovšek, Lovro Kastelic, Ana Müllner, Peter Avsenik, Bogdan Sajovic, Lucija Horvat, Petra Janša

Kolumnisti: dr. Janez Jerovšek, dr. Matej Makarovič, dr. Janko Kos, mag. Andrej Aplenc, dr. Peter Starič,

dr. Ljubo Sirc, dr. Andrej Capuder, mag. Klemen Jaklič, Esad Babačić

Stalni zunanji sodelavci: Igor Gošte, Miran Mihelič, Peter Colnar, Janez Škalič, Vera Ban

Lektoriranje: Joža Gruden

Prelom: Tone Tehovnik, Matej Šoper

Realizacija: Nova orbita d.o.o.

Fotografija: Gregor Pohleven (urednik), Bor Slana, Reuters, arhiv Demokracije

Tisk: Ma-tisk d.o.o., Maribor

Datum natisa: dan pred izidom

Izhaja: vsak četrtek;

Cena: 550 tolarjev

Izdaja: Nova obzorja d.o.o.

Direktor: Andrej Lasbaher

Naklada: 11.000 izvodov

TRR: 24200-9004125033, Raiffeisen Krekova banka d. d., Maribor
Poštnina plačana pri pošti 1102. Nenaročenih člankov in fotografij ne plačujemo in ne vračamo.

Na podlagi zakona o davku na dodano vrednost (Ur. l. RS, št. 89/98) sodi tednik Demokracija med proizvode, za katere se obračunava davek na dodano vrednost po stopnji 8,5 %.

Naročniški oddelek: narocnine@demokracija.si; Naročniki prejmejo polnoletno s prvo revijo v mesecu. Odlage sprejemamo pisno do 15. v mesecu s veljavnostjo prvega v naslednjem mesecu. Letna naročnina za države članice Evropske zveze znaša 260 evrov, za druge pa 288 USD.

Fotografija na naslovnici: fotomontaža

Najteže mi je bilo ob razorožitvi

Aleš Kocjan

Pogovarjali smo se s pomočnikom načelnika GŠ SV brigadirjem Tonetom Krkovičem, prvim poveljnikom specialne brigade Moris in organizatorjem Manevrske strukture narodne zaščite.

Pred kratkim je minilo 15 let od takrat, ko je bila v Kočevski Reki prvič javno predstavljena brigada Moris. Kaj je v tistem času pomenila brigada?

Vsekakor zelo veliko. Manevrska struktura narodne zaščite (MSNZ) je bila s sprejetjem dopolnila k ustavnemu zakonu v začetku oktobra leta 1990 formalno preimenovala v Teritorialno obrambo (TO). Ker je bila TO predvsem klasična vojaška organizacija, pripravljena za klasične vojaške operacije, se je kmalu pojavila potreba po ustanovitvi posebne, dobro usposobljene enote, ki bi se lahko hitro in učinkovito spopadla z znanim sovražnikom kjer koli v Sloveniji. Z ustanovitvijo brigade Moris je bilo tem potrebam zadoščeno, bojna moč Slovenske vojske pa se je povečala.

Kakšno vlogo je po vašem mnenju odigrala brigada pred osamosvojitveno vojno in v njej?

Njena vloga je bila izjemno pomembna. Od oktobra 1990 do junija 1991 je brigada s svojimi enotami varovala različne objekte posebnega pomena, kot so bili sekretariat za ljudsko obrambo, RTV, Republiški štab TO in drugi. Hkrati je brigada permanentno zagotavljala bojno interventno skupino šestdesetih borcev, ki so bili v stalni bojni pripravljenosti in pripravljene na takojšnje

ukrepanje, nadzirala pa je tudi večino transportov orožja in opreme iz tujine.

Med desetdnevnim spopadom je brigada varovala državno in vojaško vodstvo v Sloveniji ter izvedla vrsto bojnih akcij, ki so pomembno vplivale na potek vojne. Med takšne akcije nedvomno sodi zavzetje skladišča JLA v Borovnici (orožje iz tega skladišča je namreč pomembno spremenilo strateško razmerje ognjene moči na slovenskem bojišču v prid TO), prvi sestreljeni helikopter nad Ljubljano, kar je močno vplivalo na moralo ljudi, zavzetje prvega tanka pri Borovnici, napad na vojašnico Ribnica, zelo pomembnih pa je bilo tudi nekaj drugih akcij.

Kdaj vam je bilo med osamosvojitveno vojno osebno najteže?

Nedvomno mi je bilo najteže takrat, ko je Slovenija po razorožitvi maja leta 1990 ostala brez orožja, praktično »goloroka« ter na milost in nemilost prepuščena jugoslovanski armadi. Takrat sem zaslutil, da je razorožitev le prvi korak v agresiji na Slovenijo in da bodo verjetno v kratkem času sledili naslednji. Nisem se zmotil. S povsem jasno vizijo in navidezno »noro idejo« sem se takratni novi demokratično izvoljeni oblasti samoiniciativno ponudil za vodjo organiziranega vojaškega

odpora. Pristojni so sprejeli mojo pobudo in me potrdili v vlogi operativnega vodje. To je bil čas največjih tveganj.

Po dogodkih v Depali vasi je Jelko Kacin, ki je na mestu obrambnega ministra zamenjal Janeza Janšo, brigado razpustil. Mnogi so to videli predvsem kot zadnji udarec Janši in osamosvojitveni vojni. Ste tudi vi to videli tako?

Razpustitev Morisa je bila seveda neposredno povezana s političnim obračunom s takratnim obrambnim ministrom Janezom Janšo in je bila zame osebno kot tudi za prihodnji razvoj Slovenske vojske hud udarec. Notranjepolitične spremembe, ki so sledile razpadu Demosa, so Moris potegnile v politične mline. Vodilni ljudje in celotna brigada Moris so kar nenadoma postali sovražniki države in demokracije, čeprav smo v usodnih trenutkih najtrdneje stali na branikih obeh. Takratne razmere so narekovale očitno potrebo dela političnih sil, da nas prikazuje v fanatični vlogi varuhov tedanjega obrambnega ministra Janeza Janše. Pripisali so nam, da nameravamo ob morebitni odstranitvi obrambnega ministra izvesti državni udar. Vse je bilo umetno prikazano, vse so pozneje uporabili kot razlog za izkoreninjenje Morisa.

»Napredna« SMS

ISKRICA

Po do sedaj zbranih podatkih naj bi Stranka mladih Slovenije (SMS) zbrala le nekaj nad 13 tisoč podpisov za razpis referenduma o odpravi Kosove protikorupcijske komisije. Kljub temu pa so zelo optimistični in računajo na to, da bodo do 7. januarja, ko se izteče rok, zbrali potrebnih 40 tisoč podpisov. Ta napoved pa je verodostojna prav toliko kot predvolilna anketa FDV, ko so SMS namerili višji izid kot NSi, pa je SMS vseeno izpadla iz parlamenta.

Lapsus linguae

Aleš Kocjan

Moram priznati, da sem se pretekli teden res nasmejal, ko je Janja Koren v Odmevih napovedala novico, da nam bodo Italijani vrnili sliko iz Pirana, na kateri je Marija z Jezusom. Spoštovana gospa namreč ni rekla, da bodo Italijani vrnili sliko Marije z Jezusom, ampak da nam bodo vrnili sliko Marije z otrokom. V čem je težava, ne vem, očitno pa je, da so na RTV v hudi zadregi, ko morajo poimenovati krščanske simbole. Jezusa preimenujejo v otroka, Marijo bi najraje preimenovali v Mimi ali Mici, za Jožefa bi radi videli, da bi bil Janez ali Tone, besede, kot so Sveti Duh ali Oče nebeški, pa so zanje že nedosegljiva metafizika.

Slednje torej kaže, da imajo na nacionalni težave s krščanskimi simboli in imeni. Ko naletijo nanje, se začnejo tresti, koža se jim naježi in dobijo hudo alergijo. Pomirijo se šele, ko jim asistenti prišepnejo kakšno podobno besedo, s katero se lahko izvlečejo iz zagate.

Slednje kaže, da je Kardeljev duh na nacionalki še vedno živ. Zadnjič je nekdanja voditeljica v neki oddaji pripovedovala, kako se ji je pred leti, ko je vodila TV Dnevnik na RTV, izpod bluze posvetil majhen križec. Pred oddajo si ga je namreč pozabila sneti in takoj je nastal cel hudič. Prepovedali so ji voditi Dnevnik in premeščena je bila na nižje delovno mesto. No, ampak to se ji je zgodilo še v času socializma v prejšnjem stoletju. Problem pa je, kadar se te stvari vlečejo v čas demokracije. Živo se še spominjam, kako hude težave je imela prevajalka ob obisku Billa Clintona v Sloveniji. Gospa je mirno in lepo prevajala Clintonov govor, ko pa je ta na koncu rekel: Bog blagoslovi Slovenijo, pa je kar nenadoma obmolknila. Prevoda ni in ni hotelo biti, kot da bi na gospo padla bomba in jo odrezala od sveta.

Seveda razumem, da gospa ob besedi bog dobi ošpice, vseeno pa bi bilo lepo, če bi se zavedela, da televizije vendarle ne plačujejo samo tisti, ki v prostem času berejo Kapital in citirajo Marxa, ampak tudi tisti, ki berejo kaj drugega. A kaj bi razlagali. Za vodilne na nacionalki je to verjetno še vedno višja matematika.

H-umor

»SLS se je od vseh štirih vladnih strank najbolj profesionalno in strokovno lotila paketa reform.«

(Predsednik SLS Janez Podobnik zavrača očitke, da je njegova stranka nazadnjaška.)

»Vsi smo to svoje poslanstvo odgovorno živeli, nismo zašli s prave poti in mislim, da je res velika umetnost otroka vzgojiti tako, da ti je v ponos in da je tudi on zadovoljen sam s sabo.«
(Telovadec Aljaž Pegan prisega na starodavno Drnovškovo vodilo: »Ne levo ne desno, ampak na bolje.«)

»On piše besedila za osladne poppesmice, jaz igram pa rock 'n' roll.«

(Finančnik Matjaž Gantar zanika vsakršno podobnost z italijanskim premierjem Silviom Berlusconiem.)

»Kadar grem na obisk v župnijo, mi plačajo vožnjo in kakšnih deset jurjev dobim zraven.«
(Ljubljanski nadškof msgr. Alojz Uran živi od darov, ki jih dobiva iz župnij.)

»Potrebuje pametne, ustvarja pa bebce.«
(Novinar Borut Mehle razkriva eno največjih protislovij kapitalizma.)

»Zavedam se, da če bi to naredil zdaj, ta december, bi rekli, glej ga, Pahorja, ta je res zmešan, ima razumevanje za Janšo, celo v vlado je hotel z njim, ima zelo prizanesljive ocene do te vlade, zdaj pa še to s Cerkvijo.«
(Predsednik SD Borut Pahor se ne boji kritik na svoj račun, češ da preveč podpira sedanjo vlado.)

»Lahko se nam tudi zgodi, da nam recimo med turnejo pade satelit na avtobus.«

(Lenart iz skupine Naio Ssaion se ne obremenjuje z možnostjo, da bi njegova skupina izginila tako hitro, kot se je pojavila.)

»Denar je sveta vladar, srca nikdar!!«
(Luj Šprohar se ne pusti prodati.)

»Do tistega trenutka je imela resnega fanta. Potem je dobila mene.«

(Brane Kastelic odgovarja na vprašanje, kako je spoznal svojo sedanjo ženo.)

»Naj se gospodje držijo cerkvenih stvari in naj se v civilno in državno sfero ne vtikajo.«

(Tržiški župan Pavel Rupar se je odzval na kritično pisanje župnika, češ da občinsko praznovanje državnega praznika na božični dan ni primerno. Očitno ločitev Cerkve od države ne deluje več.)

»Mediji so v primeru umetno sproducirane afere Mencinger, tako kot že velikokrat doslej, znova presegli svoja pooblastila.«

(Rok Praprotnik je neimenovanje dr. Jožeta Mencingerja v svet Gimnazije Jesenice obdelal v duhu sklada za pluralizacijo medijev.)

Spoštovane bralke in bralci!

Uredništvo revije Demokracija Vam želi vse najlepše v letu 2006.

Nezadovoljni razlaščenci

Novela zakona o dohodnini, ki bo začela veljati z novim letom, je sprožila glasne razprave v parlamentu in javnosti. Pri denacionalizacijskih upravičencih je bil dosežen kompromis, po katerem bodo oproščeni plačila davka od 50 odstotkov zneska obresti na obveznice SOD. Vlada je predlagala popolno oprostitev, opozicija pa je v tem videla kršenje načela enakosti pred zakonom. Seveda so svoje povedali tudi člani Združenja lastnikov razlaščenega premoženja,

nekakšna odškodnina za njihovo čakanje. Tudi enačenje upravičencev do obveznic s tistimi, ki jim je bilo premoženje vrnjeno v naravi in ga dajejo v najem, ne vzdrži, saj je obveznica le obljuba o prihodnjem izplačilu odškodnine, poleg tega pa zakon ne zagotavlja odškodnin, ki bi ustrezale tržni vrednosti odvzetega premoženja. Tudi trditve opozicije,

Predstavniki združenja razlaščencev

ki nasprotujejo vsakršnemu plačilu davka od denacionalizacijskih obresti.

Kot je pojasnil predstavnik združenja Aleksander Pavšlar, je nepravilno, da država zahteva plačilo davka za obresti, ki predstavljajo odškodnino za čas čakanja na izplačilo odškodnine za nekaj, kar je bilo lastniku odvzeto. Tu ne gre za dohodek, ki bi njegovo premoženje povečal, zato po njegovo niso utemeljeni očitki o kršenju načela enakosti. Pavšlar je zavrnil trditve opozicije, da gre v tem primeru za običajen dohodek, saj upravičenci svojega premoženja niso prostovoljno prepustili, obresti na obveznice pa so

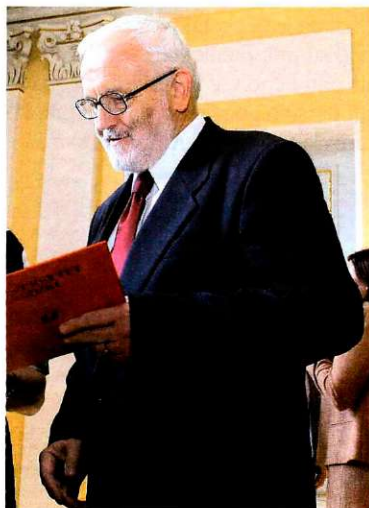
da bo proračun prikrajšan za 25 milijard tolarjev, naj bi bile iz trte izvite, saj je pomemben del obveznic že v lasti bank in skladov, za katere oprostitev davka ne velja. V združenju so opozorili, da je že skrajni čas za vrnitev denacionaliziranega premoženja. Do konca leta 2006 bi morali začeti veljati odpovedni roki najemnikom za izselitev iz njihovih stanovanj, ne nazadnje pa bi morali biti razlaščenci upravičeni do zaračunavanja ekonomskih najemnin. M. V.

Modrosti tedna

»Seveda je prvenstveno poslanstvo Cerkve duhovno, je oznanjevanje evangelija, je posvečevanje. Toda tudi ta dejavnost mora imeti materialno ozadje, tisto, kar bo omogočalo to poslanstvo. Do tega, kar Cerkev potrebuje za svoje delovanje, je upravičena in tisto mora imeti. Očitki o bogastvu in razkošju Cerkve se mi zdijo popolnoma neutemeljeni. Če pogledamo, kakšne naloge ima Cerkev (od vzdrževanja cerkva, duhovnikov in drugih pastoralnih delavcev, izobraževanje ...), je razumljivo, da za to potrebuje tudi finančna sredstva. Ne moremo vsega tega naložiti ljudem na ramena, ampak si moramo pomagati tudi s tem gospodarjenjem, kot je sedaj.«
(Mariborski škof Franc Kramberger)

»Slovenija je izčrpala dosedanja razvojni model. S sedanjim razvojem EU ne bomo ujeli še naslednjih 15 let. Zaradi počasnosti sprememb smo pričeli izgubljati globalno konkurenčnost. Zato podpiramo idejo, da so potrebne celovite reforme, predvsem v smeri deregulacije in spodbujanja podjetniškemu razvoju naklonjenega okolja. /.../ Na ZDS (Združenju delodajalcev Slovenije, op. ur.) si prizadevamo za konstruktiven socialni dialog – demonstracije sindikatov so sicer legitimne, vendar pa vnaprejšnje zavračanje katerekoli spremembe in grožnje z demonstracijami ne vodijo v dialog. Res pa je, da ga je bilo do sedaj premalo, predvsem je bilo premalo soočanja alternativnih predlogov. S figo v žepu, ker naših predlogov ne bi upoštevali, bi reforme ostale le mrtva črka na papirju, načrtovanih rezultatov pa ne bi dosegli. Zato ocenjujemo, da reforme lahko izpeljemo le s pomočjo 'velike koalicije', pri čemer mislimo na koalicijo socialnih partnerjev.«
(Predstavniki delodajalcev Samo M. Hribar)

Mencingerjeva senca

Dr. Jože Mencinger

Nekateri velmožje mislijo, da njihove za-sluge presegajo zakonski okvir. Tako se je nekdanji rektor ljubljanske univerze Jože Mencinger v dnevniku zasebne TV hudoval nad šolskim ministrom Zverom, ker ni privolil v njegovo imenovanje v svet jeseniške gimnazije.

Mencinger je stanje primerjal s starim režimom, ko je bilo za vsako imenovanje ključno članstvo v ZKS, videti pa je bilo, da je prav užaljen, ko je omenil, da je Zveru ne nazadnje on podelil doktorat.

Da šolski zavod, kot so v tem primeru želeli, sam določi predstavnika ustanovitelja v svetu zavoda, je edinstven primer, ki ni v skladu z načinom imenovanja v šolske svete, zato so očitki o političnem ozadju Mencingerjeve zavrnitve neutemeljeni. M. V.

Ovadili župana

Kot kaže, so se stvari v občini Dobrovnik, o katerih smo poročali v Demokraciji, začele premikati. Občani Dobrovnika so proti županu Marjanu Kardinarju vložili kazensko ovadbo, v kateri mu očitajo zlorabo uradnega položaja, saj naj bi bil sebi ali drugim pridobil protipravno premoženjsko korist, očitajo pa mu še nekaj drugih nepravilnosti. Občani zahtevajo preiskavo s strani policije in javnega tožilstva iz Maribora in Ljubljane, saj se bojijo, da drugače ne bo objektivna. V preiskavo se je že prejšnji teden vključilo tudi Računsko sodišče Republike Slovenije. G. D.

Petnajsta obletnica plebiscita

V petek, 23. decembra, smo se spominjali 15. obletnice plebiscita, na katerem smo Slovenci potrdili stoletja dolgo željo in se odločili za neodvisno Slovenijo. O odločitvi se je izreklo kar 93,2 odstotka vseh volilnih upravičencev.

Državni praznik so zaznamovali v državnem zboru, kjer je bil na slavnostni seji ob dnevu samostojnosti in enotnosti slavnostni govornik podpredsednik državnega zbora Sašo Peče. Proslava za širši krog povabljenih je bila kasneje še v Cankarjevem domu, kjer je bil častni govornik predsednik državnega zbora France Cukjati. Prireditev je spremljal tudi bogat kulturni program.

21. novembra 1990 je republiška skupščina sprejela Zakon o plebiscitu o samostojnosti in neodvisnosti Republike Slovenije. Skupščina je z njim določila, da se mora v primeru pozitivnega izida plebiscita volja ljudstva uresničiti najkasneje v šestih mesecih po objavi izida. Izid je bil za nekatere presenetljiv, vendar ne toliko zaradi pozitivne odločitve, temveč zaradi izjemno visoke volilne udeležbe in odločenosti ljudi za samostojnost Slovenije. O

odločitvi se je namreč izreklo kar 93,2 odstotka vseh volilnih upravičencev, na vprašanje Ali naj Republika Slovenija postane samostojna in neodvisna država?, pa je pritrdilno odgovorilo 88,5 odstotka volilnih upravičencev. 26. decembra je sledila uradna razglasitev izida plebiscita, v naslednjih šestih mesecih pa je

morala republiška skupščina sprejeti vse ustavne ukrepe in druge akte, ki so bili potrebni za osamosvojitve. 25. junija 1991, torej tik pred koncem zakonsko določenega obdobja za uresničitev ljudske volje, je skupščina uzakonila Temeljno ustavno listino o samostojnosti in neodvisnosti Republike Slovenije ter Deklaracijo o neodvisnosti. S tem je tudi formalno oznanila slovensko samostojnost. G. D.

Slavnostna razglasitev izidov plebiscita v skupščini, 26. 12. 1990

Vlaga ovadbe

Potem ko je komisija za preprečevanje korupcije, ki jo vodi Drago Kos, vložila ovadbo na državno tožilstvo zoper Zvezo paraplegikov Slovenije, so ti

zoper komisijo in njenega predsednika zaradi grobe diskreditacije paraplegikov in tetraplegikov vložili nasprotno ovadbo. Komisija trdi, da si je zveza z lažnim prikazovanjem okoliščin zasedbe njihovih objektov na Hrvaškem med letoma 1999 do 2005 protipravno pridobila 600 milijonov tolarjev, s tem denarjem pa so sofinancirali graditev Doma paraplegikov Piran v Pacugu. V zvezi pojasnjujejo, da je 5. oktobra 1993 hrvaška vojska zasedla njihov dom v Pineti. Izropanega in neuporabnega so jim nato vrnil avgusta 1994, v zvezi pa so odločili, da bodo nov dom za rehabilitacijo sto tisoč invalidov zgradili v Sloveniji. V. K.

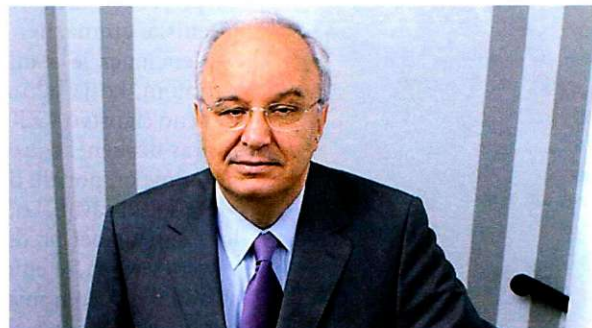

Kos ovadil paraplegike, paraplegiki Kosa.

zoper komisijo in njenega predsednika zaradi grobe diskreditacije paraplegikov in tetraplegikov vložili nasprotno ovadbo. Komisija trdi, da si je zveza z lažnim prikazovanjem okoliščin zasedbe njihovih objektov na Hrvaškem med letoma 1999 do 2005 protipravno pridobila 600 milijonov tolarjev, s tem denarjem pa so sofinancirali graditev Doma paraplegikov Piran v Pacugu. V zvezi pojasnjujejo, da je 5. oktobra 1993 hrvaška vojska zasedla njihov dom v Pineti. Izropanega in neuporabnega so jim nato vrnil avgusta 1994, v zvezi pa so odločili, da bodo nov dom za rehabilitacijo sto tisoč invalidov zgradili v Sloveniji. V. K.

Priznanje za Bajuka

Britanski finančni časopis Financial Times Business je slovenskemu finančnemu ministru Andreju Bajuku nedavno izkazal veliko priznanje. Časopis oziroma njegova priloga The Banker je Bajuka razglasila za finančnega ministra leta 2005. Kot so v obrazložitvi svoje odločitve zapisali novinarji, si Bajuk ta naziv zasluži zato, ker je imel odločilno vlogo pri tem, da je vladi z zmanjševanjem stroškov proračunski primanjkljaj s prvotno napovedanih 2,5 odstotka uspelo zmanjšati na 1,7 odstotka, hkrati pa je po njihovem mnenju imel odločilno vlogo pri preoblikovanju davčnega sistema, da je ta postal prijaznejši za tuje investitorje. Po mnenju časopisa ima Bajuk velike zasluge tudi za to, da Slovenija izpolnjuje praktično vse kriterije za prevzem evra in da se slovensko gospodarstvo po razvitosti uvršča na visoko 15. mesto med državami članicami EZ. A.K.

Evropski finančni minister leta po izboru Financial Timesa

Bitka za stolčke

Gašper Blažič, foto: arhiv Demokracije

Čez dvesto kandidatov Potem ko je začel veljati novi zakon o RTV Slovenija – potrjen je bil konec septembra na referendumu –, je zdaj v ospredju vprašanje sestave programskega in nadzornega sveta RTV. Po novem zakonu se morata oba organa konstituirati v 60 dneh od začetka veljavnosti zakona, torej do 12. januarja 2006. Tako so poslanske skupine že predlagale svoje zastopnike v nadzornem svetu (politične stranke naj bi zastopalo pet članov), medtem ko vlada svojih štirih predstavnikov še ni določila. Dva člana nadzornega sveta pa izvolijo zaposleni. Večja gneča je v programskem svetu, kjer je za 16 mest, kolikor jih je rezerviranih za civilno družbo, prišlo več kot dvesto predlogov. Poleg njih bo sedelo pet zastopnikov političnih strank, trije predstavniki zaposlenih na RTV, dva predstavnika verskih skupnosti, predstavnik SAZU in dva predstavnika narodnih manjšin. Medtem ko naj bi zaposleni svoje predstavnike volili v začetku januarja, mandatno-imunitetna komisija zbira predloge civilnodružbenih organizacij. Predstavnika verskih skupnosti je predlagal predsednik države Janez Drnovšek. Rimskokatoliško versko skupnost bo tako zastopal Janez Gril, Srbsko pravoslavno cerkev pa Saša Pauković.

Veliko znanih imen Kdo bo v novem programskem svetu RTV, lahko samo ugibamo, vendar naj mandatno-imunitetna komisija ne bi imela pretežkega dela. Do zdaj je v javnost pricurljalo več imen. Tako naj bi po navedbah Dnevnika Liberalna akademija za programski svet RTV predlagala kar enajst kandidatov, in sicer Draga Kosa, Nika Toša, Jožeta Vogrinca, Slavka Zihlerla, Zdravka Papiča, Mojco Kovač Šebart, Jožefa Kuniča, Jožeta Pirjevca, Bogomirja Kovača, Simona Karduma in Bojano Leskovar, čeprav naj bi se krog kandidatov Liberalne akademije kasneje zožil. Edina kandidatka Društva novinarjev Slovenije ostaja Dnevnikova novinarka Tanja Lesničar Pučko, medtem ko Nova revija predlaga Draga Bajta, Jožeta Snoja, Nika Grafenauerja in Bernarda Nežmaha, Zavod za oživitev civilne družbe pa mag. Andreja Aplenca, dr. Ivana Štuheca, Mitjo Čandra in dr. Staneta Grando. Zanimiv je izbor Forumu 21, ki predlaga dr. Spomenko Hribar in Franca Žerdina, med kandidati različnih predlagateljev pa so se znašli še dr. Manca Košir, Dejan Steinbuch, dr. Hubert Požarnik, Marcel Buh, Drago Jančar, Danilo Slivnik, dr. Marko Milosavljevič, Marko Breclj, Breda Kutin, Hilda Tovšak ... Precej kandidatov predlagajo skupine gledalcev ali posamezni gledalci – nekateri na primer kar sami sebe s precej nenavadnimi argumenti, neredki pa so tudi primeri, ko kandidata predlaga njegov prijatelj ali sorodnik.

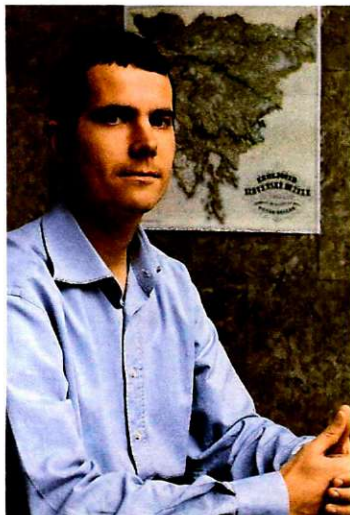
Nedorečeni kriteriji Seveda pa o izbiri ne bodo odločala samo znana imena, ampak tudi (ne)popolne vloge, ki jih bo mandatno-imunitetna komisija pregledala in po potrebi izločila, če ne bodo opremljene z vsemi dokazili. Zanimivo pa je, da se je med kandidati znašlo veliko ljudi, ki so pred referendumom zelo glasno nasprotovali novemu zakonu o

Januarja naj bi RTV Slovenija končno dobila nov programski ter nadzorni svet.

Bilo bi zelo nespametno, če bi državni zbor – pravzaprav vladajoča koalicija – šestnajst članov programskega sveta RTV izvolila samo iz »primernejših« civilnodružbenih organizacij, saj bi se s tem zmanjšal ugled državnega zbora in vlade.

RTV, zdaj pa želijo »biti zraven«. Seveda bi bilo zelo nespametno, če bi državni zbor – pravzaprav vladajoča koalicija – šestnajst članov programskega sveta RTV izvolila samo iz »primernejših« civilnodružbenih organizacij, saj bi se s tem zmanjšal ugled državnega zbora in vlade. Postopek po mnenju opozicije ni dorečen in bi lahko pomenil izbor po volji vladajoče koalicije. Mandatno-imunitetna komisija pod vodstvom Franca Sušnika (SDS) naj bi predlog 16 kandidatov pripravila na svoji seji v začetku januarja in ga poslala državnemu zboru v potrditev predvidoma 10. januarja, prav tako pa naj bi tedaj pripravila tudi seznam kandidatov državnega zbora v programskem in nadzornem svetu. S tem naj bi bilo konec ugibanj in tudi lobiranja v zvezi s sestavo organov RTV. Jasno pa je, da manipulacije, ko so bili pod krinko civilne družbe v svet RTV izvoljeni (nekdanji) politični funkcionarji, ne bodo več mogoče. ■

Votla kritika

Mitja Volčanšek

Po sprejetju prihodnje finančne perspektive EU so bili odmevi na iztržek Slovenije pozitivni – z eno izjemo.

Dolgotrajna in mučna pogajanja na bruseljskem zasedanju med 15. in 17. decembrom so prinesla precejšnje olajšanje evropskim voditeljem, slovenski vladi pa je uspelo iztržiti bistveno več od sredstev, do katerih je bila Slovenija upravičena do zdaj. Netoizkupiček Slovenije bo tako najmanj dve milijardi evrov za celotno obdobje 2007–2013, iz kohezijskih skladov pa utegnemo črpati skoraj štirikrat več sredstev kot doslej.

Pogajalski izkupiček slovenske vlade so pozitivno ocenili tako v vladnih strankah kot v opoziciji. Celo vodja poslanske skupine in nekdanji predsednik LDS Anton Rop je omilil svojo držo zagrenjenega poraženca, ki ga spremlja od volitev leta 2004, ko je priznal, da je Slovenija »dosegla dober sporazum,« čepprav je to priložnost izkoristil tudi za kritiko razdelitve države na dve regiji.

Glas proti je tokrat prišel iz ust predsednika liberalnih demokratov Jelka Kacina, ki se očitno oklepa militantne držve, kakršna ga je pripeljala v strankin vrh. Po Kacinovi oceni je slovensko soglasje prišlo veliko prej, kot je bilo potrebno, kar je tudi razlog, da je naša država dobila manj, kot bi lahko. S tem naj bi Janševa ekipa pokazala diletantizem, saj »razmer v EU ne pozna dovolj in ... ji še primanjkuje političnega instinkta in znanja«.

Kacin, ki stranko vodi iz bruseljske pisarne evropskega poslanca, je finančno perspektivo stigmatiziral, češ da ni razvojno naravnana in da ne zasleduje ciljev lizbonske strategije, ki jim je zavezana. Pri tem je predsednik LDS opozoril še na potrebno soglasje evropskega parlamenta k finančni perspektivi, ki ni samoumevno.

Resnici na ljubo Kacinove izjave bolj kot na dejanske težave evropske povezave, ki jih seveda ne moremo zamolčati (sporazum o proračunu za obdobje 2007–2013 je dolgo visel na nitki), razkrivajo Kacinovo blokovsko razumevanje političnega soočanja in čedalje opaznejše razpoke v monolitu LDS. Stari liberalni kadri so verjetno spoznali neproduktivnost nenehne in apriorne kritike Janševe vlade, ki je zaznamovala prvo leto njihovega delovanja v opoziciji. Njihov predsednik iz varne oddaljenosti Bruslja nasprotno čedalje bolj zastruje svoja stališča. Ob kopičenju ugodnih rezultatov dosedanjega dela vlade, predvsem ugodnih gospodarskih kazalcev, pa bo Kacin v prihodnje čedalje težje zagovarjal protivladna stališča, njegove kritike pa utegnejo zveneti vsakokrat manj razumno.

Vrnitev špekulantov

Aleš Kocjan

Z ustavnim zakonom, ki ga je pripravilo notranje ministrstvo, se izbrisani vračajo na politično prizorišče.

Njihova vrnitev je logična in pričakovana, saj strankam v prejšnjem mandatu nikakor ni uspelo doseči dogovora, kako bi uredili to vprašanje. Zapletlo se je predvsem pri tem, na kakšen način uresničiti ustavno odločbo, po kateri bi morala Slovenija vsem, ki si leta 1992 niso pravočasno uredili svojega statusa in jih je takratno notranje ministrstvo izbrisalo iz registra stalnih prebivalcev, povrniti stalno prebivališče za nazaj. Takratne vladajoče stranke so vztrajale pri načelu, naj se stalno prebivališče avtomatično podeli vsem okoli 18.000 izbrisanim, takratne opozicijske stranke, predvsem SDS in NSi, pa so vztrajale, naj se to naredi selektivno oziroma tako, da se preuči vsak primer posebej in se pri tem preveri, kdo je do stalnega prebivališča upravičen in kdo ne.

Ustavni zakon, ki ga je pripravilo notranje ministrstvo, nosi pa oznako zaupno, kar pomeni, da tisti, ki so ga videli, za zdaj ne smejo govoriti o njem, naj bi vseboval vse tisto, za kar si je v prejšnjem mandatu prizadevala opozicija, to je, da se vsak primer posebej obravnava in se pri tem ugotovi, kdo je upravičen do podelitve stalnega prebivališča za nazaj, morebitne odškodnine, ki izhajajo iz tega, pa se zakonsko omejijo na največ 200.000 tolarjev. Takšna ureditev bi bila najbolj pravična in smiselna. Dejstvo namreč je, da je med izbrisanimi veliko takih, ki leta 1992 niso želeli slovenskega državljanstva ali pa se jim zanj ni zdelo vredno zaprositi. Slednje je že lani za našo revijo priznal predsednik Društva izbrisanih Slovenije Aleksandar Todorović, ko je na vprašanje naše novinarke, zakaj leta 1992 ni zaprosil za državljanstvo, odgovoril, da se mu to ni zdelo smiselno. Nenavadno je, da se nekdo, ki se mu leta 1992 ni zdelo vredno, da zaprosi za slovensko državljanstvo, zdaj na vso moč trudi, da bi ga dobil, za povrh pa še odkrito grozi, da bo zahteval nekajmilijonsko odškodnino.

Slednjega si slovenska država seveda ne more in ne sme privoščiti. Če bi namreč državljanstvo dobili tudi taki, kot je Todorović, bi to pomenilo, da ne cenimo lastne države in državljanstva in da je bilo leta 1991, ko so nas napadali tudi nekateri, ki se danes skrivajo v množici izbrisanih, vse zaman. Glede na to je torej obravnava vsakega primera posebej ne le nujna, ampak tudi obveza države do same sebe in do vseh nas.

Glavarjevo prekletstvo

Dr. Andrej Rahten

V razpravah o slovenski narodni zgodovini smo v letu, ki se izteka, doživeli nekaj prijetnih osvežitv. Po eni strani smo bili pričepoštljivim zaznamovanjem nekaterih pomembnih dogodkov iz slovenske zgodovine 20. stoletja – od vrnitve Primorske matični domovini pa vse do Maistrovega podviga pri obrambi slovenske meje na Štajerskem.

Res je bil skrajni čas, da opozorimo na nekatere dogodke, ki bi si glede na svoj pomen zaslužili več prostora v slovenskem zgodovinskem spominu. Po drugi strani smo se v tem letu ob razpravah o knežjem kamnu resno soočili s problemom mitologizacije narodne zgodovine.

Kritično soočanje z lastno preteklostjo je eden najpomembnejših dokazov zrelosti nacije. Žal pa moramo ugotoviti, da nekateri še vedno nočejo sprejeti nekaterih resnic in se radi skrivajo za udobnimi poenostavitvami. Enemu takšnih primerov smo bili priče nedavno, ko je bil organiziran simpozij ob 80. obletnici smrti zadnjega kranjskega deželnega glavarja dr. Ivana Šusteršiča. Znanstveno zborovanje z ugledno mednarodno udeležbo, do katerega je prišlo na skupno pobudo slovenskih in avstrijskih zgodovinarjev, je namreč ostalo v slovenskem medijskem svetu povsem brez odmeva. Ob pregledu bogatega življenja in dela »nekronanega vojvode kranjskega« nas to dejstvo na prvi pogled lahko samo preseneča. A samo na prvi pogled.

Šusteršič, ki je od preloma stoletja do prve svetovne vojne vodil slovenske (in pogosto tudi hrvaške in druge slovenske) poslance v dunajskem parlamentu, je bil edini slovenski politik v habsburški monarhiji, ki so mu celo nemški nacionalni nasprotniki priznavali državniški značaj. Kdor se želi sam prepričati o njegovih sposobnostih, mora vzeti v roke zapisnike dunajskega parlamenta in avstro-ogrskih delegacij v letih 1896–1914. V njih bo našel vrsto govorov, ki pričajo o tem, da je slovenska politika v avstrijskem državnem zboru s Šusteršičem pridobila izvrstnega govornika, spretnega taktika in avtoritativnega voditelja v eni osebi. Še zlasti nas pritegnejo govori, v katerih je Šusteršič samozavestno vrednotil poteze zunanje politike habsburške monarhije, predvsem na območju Balkana. Prav gotovo noben resen

poznavalec srednjeevropske zgodovine ne more iti mimo Šusteršičevih zaslug v boju za uvedbo splošne in enake volilne pravice, ki je bila za avstrijski državni zbor sprejeta v letih 1906/7. Sploh lahko ugotovimo, da je prav Šusteršičeva odločna in uspešna politika na Dunaju pomembno vplivala na samozavest naroda v obdobju vse agresivnejših nacionalizmov, ki so takrat obkrožali slovenstvo.

A ko se danes omeni ime tega pomembnega slovenskega državnika iz obdobja habsburške monarhije, se očitno le redkim medijem zdi vredno okroglo obletnico njegove dejavnosti širši javnosti. Mar je res nezanimivo dejstvo, da je Šusteršič oktobra in novembra 1918 kot prvi javno predlagal, da se prostor Srednje Evrope preoblikuje v zvezo podonavskih držav, ki bi bila del širše evropske skupnosti? Ali niso vredna spomina njegova opozorila iz istega časa, da se bodo Slovenci v jugoslovanskem državnem okviru znašli

v primežu velikosrbskih in unitarističnih sil?

Šusteršič je zaradi takšnih opozoril ob prevratu 1918 moral bežati iz Ljubljane, saj so menda za voditeljem »avstrijakantov« že oprezali vročekrvneži, ki so ga v imenu jugoslovanske ideje želeli obesiti. Umaknil se je v Avstrijo in Švico, zato ga lahko označimo

Zgodovinopisje in publicistika sta že v kraljevi Jugoslaviji demonizirala Šusteršičevo osebnost ...

za prvega slovenskega političnega emigranta. Marsikaterega njegovega privrženca je odnesla politična čistka; izvedli so jo privrženca novega režima, ki so ga povečini sestavljali Šusteršičevi nekdanji politični sopotniki, po prevratu seveda že zvesti častilci dinastije Karađorđevićev. Zgodovinopisje in publicistika sta že v kraljevi Jugoslaviji demonizirala Šusteršičevo osebnost, nič bolje pa se mu ni godilo v komunističnem obdobju. A niti v demokratični Sloveniji nimamo ulice, ki bi nosila ime po njem. Prekletstvo »nekronanega vojvode kranjskega« se očitno nadaljuje. **■**

Januar | Februar | Marec | April | Maj | Junij | Julij | Avgust | Sep

tember | Oktober | November | December

Leto novega zagona

Mitja Volčanšek, Aleš Kocjan, Gašper Blažič; foto: Gregor Pohleven, Bor Slana

Konec leta novinarji navadno pripravimo pregled dogodkov, ki so najbolj zaznamovali preteklo leto. Na notranje-političnem prizorišču je bilo takšnih kar nekaj, večina pa jih je potekala v luči prvega leta delovanja nove vlade.

Januar

Negativno mnenje strankam

Vstop v koledarsko leto 2005 so najprej zaznamovali zakoni, ki so začeli veljati 1. januarja. To so bili novi zakon o varnosti cestnega prometa, novela zakona o upravnem postopku, ki je omogočila uporabnikom preprostejše in bolj dostopne storitve. Kot dediščina prejšnje vlade je začel veljati tudi novi zakon o dohodnini, ki je še pred uveljavitvijo nadel na številne proteste.

Računsko sodišče je podalo oceno financiranja volilne kampanje za državnozbornske volitve, pri tem pa je izreklo pozitivno mnenje le za kampanjo SDS in poslance madžarske narodne skupnosti.

Kranjska bolnišnica in njen direktor Marko Lavrič sta prišla pod drobnogled policijskih preiskovalcev zaradi nepravilnosti pri

Kranjska bolnišnica

oddaji javnih naročil. Afera se je kasneje razvnela zaradi protizakonitih pregledov brisov materničnega vratu v zasebnih laboratorijih, s čimer naj bi bilo ogroženo zdravje žensk, ki so se podvrgele omenjenim preiskavam.

Na predlog Adolfa Zupana, člana LDS, je državni svet sprejel pobudo o uvedbi parlamentarne preiskave o delu državnega tožilstva.

Vlada začela serijo obiskov

Poslanci so obravnavali različne poglede na ureditev oziroma zoženje poslanske imunitete. Skupščina Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje (ZPIZ) je glasovala proti vladnemu predlogu o izplačilu akontacije dodatka za rekreacijo upokojencem za te-

koče leto že januarja. Položaj je bil absurden predvsem zato, ker so tudi predstavniki vlade v skupščini glasovali proti predlogu. Vlada se je zato pred koncem meseca odločila, da v skupščino imenuje nove predstavnike.

Vladna ekipa je obiskala Bovec in s tem začela prakso obiskov v vseh slovenskih regijah, s čimer naj bi na kraju samem preverila položaj, (ne)zadovoljstvo in probleme lokalnega prebivalstva.

Februar

Omejena svetniška imuniteta

Vlada je v postopek vložila kasneje prestavljen predlog sprememb zakona o javnih uslužbencih, ki je doživel kritične odzive opozicije in sindikatov. Zakon, ki bi omogočil razširitev kroga najvišjih državnih uradnikov, ki bi jih lahko vlada razrešila brez krivdnih vzrokov, je minister za javno upravo Gregor Virant ocenil kot nujnega za učinkovitejše delo ministrstev. V opoziciji so v predlogu zakona videli možnost za »kadrovske cunami«.

Vlada se je medtem odločila pripraviti razpis za prodajo starega vladnega letala, hkrati pa napovedala, da bodo njeni predstavniki kar največ uporabljali redne letalske prevoze.

Ustavno sodišče je razveljavilo člen poslovnika državnega sveta, ki je njegovim članom omogočal uživanje imunitete tudi za kazenske postopke, ki so se začeli pred potrditvijo svetnikovega mandata.

Odpravljene nalepke

Predstavniki študentov so zbrali potrebne podpise za vložitev predloga novele zakona o dohodnini v državni zbor. Študentje so protestirali predvsem proti 25-odstotni obdavčitvi svojega dela. Poslanci so na izredni seji sprejeli novelo zakona o javnih uslužbencih. Kresanje mnenj je sprožil razlog predstavnikov NSi za zavrnitev kandidature sodnice ustavnega sodišča Mirjam Škrk za članico stalnega arbitražnega sodišča v Haagu. Škrkova je namreč svojčas glasovala za zadržanje izvajanja zakona

o nedeljskem zaprtju trgovin. Za predsednika ustavnega sodišča Janca Čebulja je glasovanje pomenilo poseg v neodvisnost sodstva.

Ob kratkotrajni gladovni stavki izbrisanih je bil splošne obsodbe

Gregor Virant

deležen plakat na vratih poslanske skupine SNS, ki je izbrisane vabil na ples z orožjem.

V Trstu so zaznamovali prvi dan spomina na žrtve fojb. Priridev je skupaj s televizijskim filmom Srce v breznu na obeh straneh meje sprožila polemiko o komunističnih in fašističnih zločinih med vojno in po njej.

Vlada je razdrila pogodbo z novomeškim podjetjem Mirage o izdelovanju registrskih nalepk in potnih listov.

Marec

Abolicija prekrškov

Storilce manjših prekrškov je razveselila napoved abolicije sodnih postopkov v zvezi z njimi, kar naj bi razbremenilo sodišča.

Šolski minister Milan Zver je bil na udaru zaradi posega v novomeški vroči kostanj. Skupina star-

Milan Zver je posredoval v Bršljinu.

šev otrok iz OŠ Bršljin je namreč zahtevala prerazporeditev romskih otrok in zagrozila, da bodo

v nasprotnem primeru njihovi otroci ostali doma. Zver je dosegel kompromis z oblikovanjem posebnih skupin znotraj razredov. Zverovi nasprotniki so sprožili polemiko o »segregaciji«, kar je na šoli pripeljalo do vnovičnih zapletov. Tudi odločitev o odpravi zunanjega preverjanja znanja v prvi triadi osnovne šole je doživela kritike opozicije.

Po prvih stotih dneh je Janševa ministrska ekipa ugotavljala skrito zapuščino prejšnje vlade. Najšokantnejši je bil podatek o 70-milijardni prikriti proračunski luknji, poleg tega pa so premier in ministri ugotavljali pretirano birokracijo v državni upravi in številčnost neresenih upravnih postopkov.

Delo vlade so ocenili tudi v opoziciji. Medtem ko je Anton Rop dejal, da vlada ni pripravila konkretnega programa dela in ukrepov, temveč le neoprijemljive splošne cilje, so bile v takrat še združeni listi ocene različne. Miran Potrč je ostal izjemno kritičen, strankin predsednik Borut Pahor pa je delo vlade ocenil kot zadovoljivo.

Tožilce pregledovala komisija

Državni zbor je odredil parlamentarno preiskavo o razmerah na državnem tožilstvu in morebitni politični odgovornosti nosilcev javnih funkcij, kot je to zahteval državni svet. V ta namen ustanovljena komisija naj bi ugotavljala razloge za dolgotrajnost postopkov in nereševanje zadev s strani tožilcev. Parlamentarno dvorano je razburkala obstrukcija poslancev LDS, ki so na ta način izrazili nasprotovanje načinu, s katerim je predsedujoči Sašo Peče (SNS) odvzel besedo njihovi poslanki Majdi Širca.

Kot vodja poslanske skupine SDS je odstopil Mirko Zamernik, njegovo mesto pa je prevzel Jože Tanko.

Trdnost ljubljanske mestne koalicije med LDS in ZLSD je z izstopom iz svetniškega kluba LDS omajala nekdanja županja Vika Potočnik.

Predsednik avstrijskega parlamenta Andreas Khol je pred obiskom v Ljubljani razburil slovensko in zamejsko javnost z izjavo, da naša država ni naslednica avstrijske državne pogodbe, ki ureja tudi status slovenske manjšine na Koroškem.

April

Novi zakon o RTV

Aprila se je začelo obdobje kongresov. Prva je bila na vrsti ZLSD. Stranka se je preimenovala v Socialne demokrate, sicer pa so delegati za predsednika znova izvolili Boruta Pahorja. Pahor ni skrival ambicij, da iz SD napravi najmočnejšo stranko v državi.

Vlada se je odločila za razrešitev generalnega direktorja policije Darka Anželja, ki pa je vladno potezo označil za politično. Vršilec dolžnosti je postal Bojan Potočnik.

Vlada je za generalno državno tožilko predlagala Barbaro Brezigar.

Javnost je bila prvič seznanjena s predlogom novega zakona o RTV Slovenija, ki so mu opozicijski politiki in nekateri vidni učitelji s FDV očitali preveliko politizacijo. Najbolj moteč naj bi bil vpliv parlamenta na sestavo programskega sveta. Po mnenju predlagateljev naj bi zakon prinesel večjo preglednost in javni zavod RTV. Vlada je končno popustila in zakon uvrstila v obravnavo po rednem in ne več po nujnem postopku.

Pravosodni minister Lovro Šturm je dobil končno poročilo o aferi Železnik, ko je nekdanji državni tožilec v omari »pozabil« nad 160 sodnih spisov. Afera je odnesla voditeljico okrožnega državnega tožilstva Slavico Sketeljo, ki je odstopila. Predstavljen je bil sveženj t. i. vojnih zakonov, s katerimi je vlada želela odpraviti nesorazmerno visoke »borčevske« pokojnine in izenačiti žrtve vojnega nasilja. Opozicija se je na to odzvala in ji očitala »ponarejanje zgodovine«.

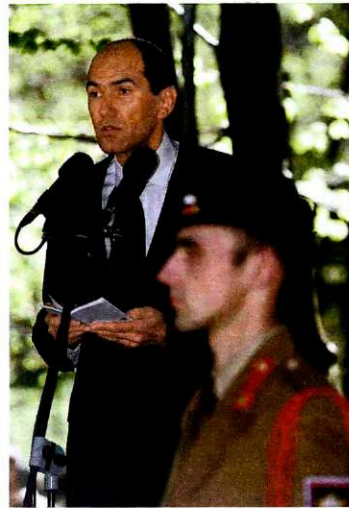
Obsodba zločinov komunizma

Do domnevno spornih stališč vlade do polpretekle zgodovine se je v javnem pismu kritično opredelila tudi skupina 16 »rdečih« zgodovinarjev.

Vlada je dosegla dogovor s sindikati o noveli zakona o sistemu plač v javnem sektorju. Poleg tega so njeni predstavniki pripravili predlog zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju, po katerem bi se pokojnine usklajevale dvakrat letno, kar naj bi pre-

prečilo preveliko zaostajanje pokojnin za plačami.

Izredno odmeven je bil govor premierja Janeza Janše na Mali gori pri Ribnici ob dnevu upora

Janez Janša na Mali gori

proti okupatorju, v katerem je postavil vlogo protifašistične organizacije TIGR, ki se je prva uprta okupatorju. Predsednik vlade je v govoru, ki je izzval ostre reakcije in sprožil javno razpravo o Tigru, obsodil zločine komunistov in protikomunistov.

Maj

Barbara Brezigar prisegla

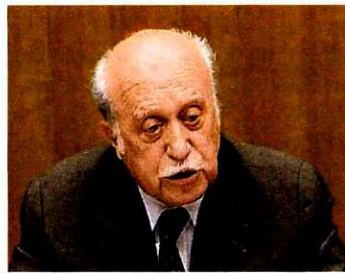
Začetek maja so že tradicionalno zaznamovale prireditve ob delavskem prazniku 1. maju. Največja je bila na ljubljanskem Rožniku, kjer se je na predvečer praznika zbralo okoli 25.000 ljudi. Prireditve se je udeležil tudi minister za delo, družino in socialne zadeve Janez Drobnič, ki je že dan pred tem delavcem namenil posebno poslanico, v kateri je zapisal, da je temeljna skrb vlade zagotoviti, da se bodo ljudje lahko preživljali s svojim delom in da bodo pomoči deležni tisti, ki jo dejansko potrebujejo. »V središču dela ministrstva na vseh področjih bo tako skrb za vsakega posameznika in za socialno pravičen sistem, ki ne bo privilegiral in tudi ne izključeval posameznih skupin prebivalstva,« je zapisal Drobnič.

Medtem ko so po velikih količinah alkohola, popitega na prvo-

majskih praznovanjih, mnogi več dni prihajali k sebi, je morala takoj po praznikih z vso resnostjo za delo poprijeti nova generalna državna tožilka Barbara Brezigar. Po prisegi 4. maja v državnem zboru je dejala, da bosta njeni prvi nalogi na novem delovnem mestu povrnitev ugleda tožilstvu in sprememba zakona o državnem tožilstvu v tistem delu, ki govori o skupini tožilcev za posebne zadeve.

Mitja Ribičič ovaden

V maju so bili kongresi kar treh parlamentarnih strank. Na rednem kongresu SDS, ki je bil 14. maja v Portorožu, je bil po pričakovanjih za predsednika znova izvoljen Janez Janša. Na kongre-

Mitja Ribičič

su SNS 21. maja na Brdu pri Kranju je še en predsedniški mandat dobil Zmago Jelinčič, na kongresu DeSUS, ki je potekal dan prej v Ljubljani, pa so se za novega predsednika stranke pomerili trije kandidati: Karl Erjavec, Mirko Miklavčič in Anton Bebler. S podporo prejšnjega predsednika DeSUS Antona Rousa je zmagal Erjavec.

Novica meseca maja pa je bila, da je policija zaradi suma povojnega genocida na tožilstvo podala kazensko ovadbo zoper Mitjo Ribičiča.

Junij

Spori znotraj LDS

Prvo polovico junija je zaznamovala predvsem parada odstopov v največji opozicijski stranki LDS. Tako je z mesta generalnega sekretarja stranke 9. junija odstopil Roman Jakič (uradno iz osebnih razlogov, neuradno pa zaradi nestrinjanja z načinom vodenja stranke), nekaj dni pozneje pa so iz strankine svetniške skupine v ljubljans-

skem mestnem svetu odstopili štirje svetniki: Dunja Piškur Kosmač, Stane Pejovnik, Peter Božič in Janko Möderndorfer. Po izstopu, ki je prvič resneje zamajal mestno koalicijo, so dejali, da so se za odstop odločili zaradi nestrinjanja z načinom vodenja mestne politike, od takrat pa v mestnem svetu delujejo kot samostojni svetniki.

Sredi junija je prvi odstop katerega od pomembnejših funkcionarjev doživela tudi vlada. Z mesta njenega glavnega tiskovnega predstavnika je odstopil Jernej Pavlin, ki je pred tem vsem tiskovnim predstavnikom ministrstev poslal priporočilo, naj komuniciranje s tednikom Mladina omejijo na minimum. Takšno priporočilo je Pavlin samokritično ocenil kot nedopustno napako in kot eden redkih funkcionarjev v zadnjih letih s položaja odstopil sam.

V drugi polovici junija se je večina dogajanja vrtela okoli referendumskih pobud o novem zakonu o RTV Slovenija. Najprej je pobudo za razpis predhodnega referenduma v imenu skupine 1.283 volivcev vložil Marjan Sedmak, vendar jo je predsednik državnega zbora France Cukjati za-

Junija je bilo v LDS vroče.

radi nepravilno oblikovanega in nepopolnega vprašanja zavrnil. Ker Sedmak za novo pobudo ni želel zbirati novih podpisov in ker je državni zbor kmalu zatem zakon sprejel, so pobudo prevzeli v LDS. V slednji so imeli na začetku nekaj težav pri zbiranju podpisov 30 poslancev za razpis zakonodajnega referenduma o zakonu, vendar jim je v zadnjem trenutku s pomočjo poslancev SD podpise uspelo zbrati.

Junij pa je bil pomemben tudi za slovensko policijo, saj je dobila novega generalnega direktorja. To je postal Jože Romšek. ▶

Julij

Janša: koalicija solidno

V začetku julija je vladna koalicija SDS, NSi, SLS in DeSUS zaznamovala pol leta svojega vladanja, to pa je bila priložnost, da predsednik vlade Janez Janša oceni njeno delo. Kot je na tiskovni konferenci dejal Janša, je koalicija v prvih šestih mesecih delovala solidno. »Koalicija se je ujela in izvedla realizacijo zastavljenih ciljev tako v normativnem delu kot tudi pri pripravah strateških reform, ki so bile načrtovane za prvo polovico letošnjega leta. Bilo je sicer nekaj težav v delovanju, vendar smo jih odpravljali, tako da lahko rečem, da je koalicija prav toliko ali pa še bolj trdna kot na začetku,« je dejal Janša.

Čeprav torej koalicija prvega pol leta pri svojem delu ni imela večjih težav, to ni moglo preprečiti nekaterih odstopov, ki so se zvrstili v mesecu juniju. Tako je s položaja državnega sekretarja na ministrstvu za javno upravo najprej (iz osebnih razlogov) odstopil državni sekretar Gorazd Perenič. Njemu je sledil državni sekretar za zamejce po sve-

Vladna koalicija

tu Franc Pukšič (neuradno naj bi bil odstopil zaradi nesoglasij z zunanjim ministrom), potem pa nas je presenetila še napoved državnega sekretarja na ministrstvu za gospodarstvo Bogomirja Špeličiča, da bo odstopil s svoje funkcije. Dejal je, naj bi se bil za svoj odstop dogovoril že ob prevzemu funkcije.

Zgrešeno bistvo

Ali je obstajal kakšen dogovor v primeru javne objave ovadbe zoper Mitjo Ribičiča, ni znano, vprašanje pa je precej pretresalo slovensko politično prizorišče v

drugi polovici julija. V vroči razpravi je opozicija trdila, da sta objavo ovadbe zoper Ribičiča policiji naročila predsednik vlade in notranji minister, slednja pa sta trdila, da sama s tem nimata ničesar; notranji minister je znotraj policije le določil osebo, naj odgovori novinarju, ki je spraševal o ovadbi. Kaj je res in kaj ni, ni znano, mnogim pa se je že takrat zdelo pomembnejše to, da so se postopki zoper domnevne krivce za povojne poboje vendarle začeli.

Avgust

Cukjati in Grims se nista dala

Čeprav naj bi avgust v novinarstvu tradicionalno veljal za čas kisljih kumaric, ko se v politiki dogaja bolj malo, letos ni bilo tako. Zelo vroče je bilo v parlamentu, kjer so vse stranke začele s kampanjo za 25. september razpisani referendum o novem zakonu o RTV. Tako sta LDS in SD v začetku meseca na predsednika parlamentarnega odbora Branka Grimsa naslovila zahtevo, naj odbor za mnenje o novem zakonu o RTV zaprosi oddelek za medije pri Svetu Evrope. Ker se Grims ni odzval, sta isto zahtevo naslovili na predsednika državnega zbora Franceta Cukjati, čez čas pa sta dobili odgovora obeh. Grims je zahtevo označil za brezpredmetno in celo nezakonito, Cukjati pa je svojo zavrnitev razložil z besedami, da bi bil svojevrsten precedens, če bi se parlament aktivno vključeval v predreferendumsko propagando.

Še bolj vroče kot v državnem zboru je bilo v ljubljanskem mestnem svetu, kjer je skupina samostojnih svetnic in svetnikov LDS, ki so junija izstopili iz svetniške skupine LDS, županja pozvala, naj nemudoma pretrga dopust in začne reševati kritične razmere v mestu. Simšičeva je na njihove zahteve sicer odgovorila, z dopusta pa se vrnila.

Afera Luka Peklar

Dopust pa so najverjetneje pretrgali nekateri verniki, ki so se ob prazniku Marijinega vnebovzvetja (kaksnih 8.000 jih je bilo) zbrali na tradicionalni maši na Brezjah.

Zbrane je nagovoril novi ljubljanski nadškof in metropolit Alojz Uran, ki je že v svoji prvi pridigi na Brezjah vznemiril nekatere najbolj »pravoverne« levičarje. Zmo-

Lažni diplomant Luka Peklar

tila jih je predvsem izjava, da je vesel, da mu izpred oltarja na Brezjah ne bo treba več prositi oblasti, naj skrb za nove rodove uvrsti med svoje prednostne naloge.

Koga lahko še prosi za službo nekdanji predsednik sveta podmladka LDS Luka Peklar, ne vemo, zagotovo pa njegove možnosti, da bi bil pri tem uspešen, niso velike. V Demokraciji smo namreč odkrili, da ima ponarejeno diplomato, s katero se je zaposlil na Pošti Slovenije. Odkritju je sledil njegov suspenz, prisilen odhod iz LDS in odločitev Pošte Slovenije, da bo preverila diplome vseh svojih zaposlenih.

September

Incidenti v Piranskem zalivu

Slovenija se je po počitniškem avgustu prebudila v razgreto ozračje, ki so ga začinili tradicionalni incidenti v Piranskem zalivu (pri čemer sta svoje mnenje precej spremenila poslanca Marko Pavliha in Aurelio Juri), po vsej državi pa je odmevala ponarejena diploma študentskega funkcionarja Luke Peklarja in oprostitev domnevnih napadalcev na Mira Petka, kar je Miro Petek v pogovoru za Demokracijo označil kot »črn dan za novinarstvo«. Završalo je tudi v opozicijiški LDS, saj se je pojavil zapisnik seje Liberalne akademije, na kateri je svoje poglede na slovenske politične razmere razgalil Jožef Kunič. V zapisniku je mrgolelo poskusov demoniziranja Janeza Janše in SDS. Mediji so napadali predsednika vlade Janeza Janšo in notranjega ministra Draguti-

na Mateja zaradi razkritja imena ovađenega – Mitje Ribičiča.

Referendum o RTV

September je minil v znamenju priprav na referendum o novem zakonu o RTV predvsem po zaslugi agresivne kampanje s strani opozicijskih poslank. V zvezi z zakonom o RTV se je oglasila tudi komisija Pravičnost in mir pri Slovenski škofovski konferenci, kar je zmotilo zlasti LDS in SD. V zvezi z zakonom o RTV je bila organizirana javna tribuna Zbora za republiko. Na koncu je vlada na referendumu zakon ubranila, zaradi česar je LDS

Zakon o RTV je bil potrjen.

po referendumu pozivala vlado, da se odpove novemu zakonu o RTV. Razkrita sta bila tudi »hoja predsednika protikorupcijske komisije Draga Kosa po robu zakona« in sporno lobiranje poslanke Majde Širca v korist njenega moža Vojteha Ravnikarja, ki je tako dobil delo v Slovenski kinoteki v času, ko je bila Majda Širca predsednika sveta te ustanove. NSi je imela peti tabor v Zbiljah, Janez Janša pa je z govorom na proslavi ob obletnici priključitve Primorske v Portorožu razjezil italijanske desničarje in slovenske levičarje.

Oktober

Tri nove škofije?

Oktoberko porefendumsko ozračje je zmotilo novo odkritje, tokrat o Mirku Bandlju, ki je svojemu bratu pomagal do zaslužka. Tretjega oktobra je minilo leto dni od volitev, na katerih je SDS premagala dotlej vladajočo LDS, zaradi česar je prišlo do spremembe oblasti. Znova so se zaostri-

odnosi s Hrvaško. Ko je Slovenija razglasila ekološko cono in epikontinentalni pas na Jadranu, so Hrvatje ogorčeno protestirali. Hkrati so se pojavile težnje, da bi vstop Hrvaške v Evropsko unijo vezali na pogajanja o meji. Odbor za reforme je pripravil predlog gospodarskih reform, zaradi česar se je začelo politično ozračje znova segrevati. V Cerkvi na Slovenskem se je pojavil predlog o ustanovitvi treh novih škofij, in sicer v Celju, Murški Soboti in Novem mestu.

LDS dobila predsednika

LDS je izvedla kongres, na katerem je dosednji predsednik stranke Anton Rop prepustil vodilno mesto Jelku Kacinu. Poleg Kacina sta za predsednika LDS kandidirala še dr. Ivo Vajgl in Jožef Školč. Kacin je že v prvih nastopih po izvolitvi nakazal, da bo deloval predvsem kot socialni demagog, ostro pa je začel nastopati tudi proti Cerkvi. Prebudil se je predsednik države Janez Drnovšek in s svojimi izjavami o Kosovu razjezil srbsko javnost. Za nekaj razburjenja je poskrbel Danilo Slivnik, ki se je vrnil v časopisno hišo Delo, tokrat kot član uprave, zaradi česar so se pojavili namigi o vladnem prevzemu Dela. Vnela se je razprava o odpravi trajnega sodniškega mandata, revizorji pa so kar šestnajstim ministrstvom

re so se zaostrele v Novi Sloveniji (NSi), ki je doživljala burne priprave na novembrski kongres v Novi Gorici, pri čemer je največ ugovorov sprožilo vprašanje o morebitni Peterletovi kandidaturi za predsednika stranke. Med kandidati za predsednika NSi so mediji omenjali celo Marka Pogorevca, ki pa je tovrstne namige zavrnil.

November

Protesti proti reformam

Začetek novembra je bil že po tradiciji v znamenju žalnih slovesnosti za umrlimi, sprejet je bil nov zakon o verski svobodi, ki ga je pred dvema letoma pripravil Lovro Šturm

Protestnikom je le delno uspelo.

s sodelavci. Pri tem jim je ponagajal poslanec LDS Aleš Gulič s svojo različico zakona, ki pa je precej bolj restriktivna. Vlada je sprejela okvir reform, ki so dvignile na noge nekatere sindikalne voditelje, zlasti Dušana Semoliča v ZSSS, da so organizirali množične proteste v Ljubljani. Reforme je načelno podprla komisija Pravičnost in mir in tako v mesecu dni že drugič postala tarča ostrih kritik z leve. Marjan Erhatic, znan po »dolgem jeziku« v primeru Ribičič, je bil razrešen z mesta pomočnika direktorja kriminalistične policije, njegova razporeditev na nižje delovno mesto pa je sprožila namige, naj bi šlo za maščevanje iz časa afere Depala vas. Nova veleposlanika v Beogradu in Zagrebu sta postala Miroslav Luci in Milan Orožen Adamič. Slovenija je v tem času sprejela

ukrepe v primeru epidemije ptičje gripe. Vnela se je tudi razprava o ustanovitvi novih občin.

Bajuku še en mandat

Največ pozornosti je bila zaradi kongresa deležna NSi, njen predsednik Andrej Bajuk pa je dobil nov predsedniški mandat, vendar z grenkim priokusom, saj je njegov protikandidat, do tedaj neznan Franci Vovk nepričakovano dobil več kot 40 odstotkov glasov podpore. Že pred kongresom se je vnel prvi medijski spopad med Lojzeto Peterletom in dr. Boštjanom M. Turkom, ki je Peterleta obtožil sodelovanja s komunistično tajno službo. Veliko prahu je dvignila tudi »nenadna« odstavitev Zorana Jankoviča z mesta predsednika uprave Mercatorja, kar je bila za mnoge politična poteza, čeprav so zamenjavo terjali novi lastniki Mercatorja. Zaostrele so se razmere v ljubljanskem mestnem svetu, kjer je tokrat prišlo do spora med LDS in SD, vse skupaj pa je še prililo olja na ogenj zapletu znotraj ljubljanske LDS, ko so iz njene svetniške skupine izstopili nekateri mestni svetniki.

December

Grozeči Liberalni klub

Zadnji mesec v letu je minil v znamenju reform, odmevali so tudi ulični protesti, na katerih pa se je zbralo precej manj ljudi, kot je navedel organizator. Jože P. Damijan, ki naj bi vodil projekt reform, je bil imenovan za ministra brez listnice, odgovornega za razvoj, kar so mnogi označili kot nezaušnico finančnemu ministru Andreju Bajuku. Izvedelo se je, da je sindikalne proteste v Ljubljani pomagala organizirati nekdanja ministrica za kulturo iz vrst SD Andreja Rihter. Reforme so povzročile nekaj težav tudi v vladni koaliciji, zlasti enotna davčna stopnja, do katere ima največje pomisleke DeSUS. Tako je poslanec omenjene stranke Franc Žnidaršič že zagrozil z izstopom DeSUS iz vladne koalicije, če se bo izkazalo, da bi enotna davčna stopnja

povzročila poslabšanje življenjske ravni upokojujencev. Nekaj zapletov se je zgodilo tudi v opozicijski LDS, kjer je moral Kacin »odstraniti« neubogljive člane, Majda Širca in Milan M. Cvikel pa

Dr. Milan Balažič

edina od starih članov izvršilnega odbora nista odstopila. Hkrati je LDS dobila novega nasprotnika, to je Liberalni klub, katerega pobudnika sta dr. Mičo Mrkaič in dr. Milan Balažič. Iz njega bi se lahko oblikovala celo nova liberalna stranka. Pri tem se je vnel oster medijski spopad med Mrkaičem in Dnevnikovim kolumnistom Vladom Miheljkom.

Spor okoli Mercatorja

V državnem zboru se je vnel spor glede ustanovitve komisije, ki bi preiskovala prodajo državnih deležev v Mercatorju; opozicija zahteva posebno komisijo za Mercator, koalicija pa komisijo, ki bi raziskala vse primere prodaj »pod mizo«. Vmes se je razčiščevala afera s parkiriščem na Trgu republike v Ljubljani. Znova so bili v ospredju cerkveni gozdovi, saj je Miran Potrč zahteval podatke o vrednosti Cerkvi vrnjenega premoženja. Vlada je po enem letu svojega delovanja pozitivno ocenila dosedanje delo. Pojavili pa so se namigi o morebitni zamenjavi Bajuka in Drobničič, vendar je Janša zagotovil, da do kadrovske premike v vladi še ne bo prišlo. Sprejet je bil zakon o trgovini, s čimer bo z začetkom leta 2006 uzakonjena ljudska volja glede odprtja trgovin ob nedeljah, če ne bo prišlo do zahteve za ustavno presojo zakona. **D**

Predsednik LDS Jelko Kacin

in vladnim službam za leto 2004 izrekli negativno mnenje. Veliko prahu je dvignila prodaja državnega deleža v Mercatorju. Razme-

Mediji in korupcija

Miro Petek, Ilustraciji: Ciril Horjak

V slovenskem prostoru se v zadnjih letih veliko piše in razpravlja o korupciji. Mediji so tisti, ki po svoji naravi prenašajo te novice v javnost, jih razkrivajo in komentirajo. Postavlja se vprašanje, ali obstaja korupcija tudi pri novinarjih.

Tudi stroka, ki se ukvarja s pojavom korupcije, priznava, da je problem postal preglednejši tudi po zaslugi medijev, ki so v zadnjem desetletju obravnavali nekaj hrupnih primerov korupcije. Tudi po Resoluciji o preprečevanju korupcije v Republiki Sloveniji, ki jo je državni zbor sprejel 16. junija 2004, imajo mediji v protikorupcijskem boju eno pomembnejših vlog. Mediji so v večini držav pomemben ustvar-

jalec javnega mnenja in svojo vlogo igrajo tudi pri ustvarjanju protikorupcijske zavesti in ne samo pri izpostavljanju posameznih primerov. »Zaradi svoje moči in pomena, ki ga imajo pri oblikovanju javnega mnenja, so novinarji med vsemi poklici najbolj izpostavljeni najrazličnejšim pritiskom. Zato je treba načrtovanju aktivnosti, s katerimi lahko novinarji pripomorejo k dvigu etičnih standardov v nekem okolju, posvetiti največjo

pozornost ter tako zagotoviti njihovo neodvisnost, objektivnost, strokovnost in nepristranost,« je zapisano v resoluciji.

Ti stavki iz resolucije opozarjajo na dvoje: na pomen medijev v boju proti korupciji in na dejstvo, kako pomembna je neodvisnost, strokovnost, nepristranost in objektivnost medijev.

Pred policijo in tožilstvom V razmerju medijev do korupcije gotovo dominira pozitivna vloga

medijev v boju proti korupciji. Ne smemo namreč prezreti dejstva, da so bili v Sloveniji mediji velikokrat prvi, ki so razkrivali in odpirali korupcijska dejanja. Več je sicer primerov, ki sodijo v sfero (ne)morale ali kršenja kodeksa obnašanja javnih uslužbencev ali funkcionarjev in sta se policija in tožilstvo vključila v raziskavo ozadja morebitnega kaznivega dejanja šele po pisanju medijev. Tako kot so na področju kriminala storilci kaznivih dejanj veli-

kokrat korak pred policijo, so tudi mediji in novinarji na področju razkrivanja korupcije mnogokrat korak pred organi pregona. Mediji na področju korupcije igrajo vlogo psa čuvaja oziroma četrte veje oblasti. Stalno opozarjajo na navzočnost korupcije, čeprav je treba dodati, da je zadnje desetletje tudi obdobje, ko je bilo pisanje o korupciji precej modno in se je zaradi tega ustvarjal vtis vsenavzočnosti korupcije. Prav tako drži, da je medijska obravnava korupcije vse preveč potisnjena v sfero rumenega žurnalizma, manjka pa poglobljenih analiz in razprav ter iskanja rešitev. Tu velja opozoriti na znani fenomen in prepad med zaznanimi in raziskanimi korupcijskimi kaznivimi dejanji ter pravnomočnimi obsodbami na eni in javnomnenjskimi raziskavami na drugi strani. Raziskave kažejo, kot da je država prestreljena s korupcijo, pravnomočnih sodb pa je za prste ene roke. Mediji so pri razkrivanju koruptivnih dejanj velikokrat pred organi pregona tudi zato, ker ljudje bolj zaupajo medijem kot policiji in pravosodju in ker so prepričani, da lahko vsaj predstavitev posameznih primerov za javnost pomeni zadoščenje, kajti empirični podatki kažejo, da le redkokateri primer seže do pravnomočne sodbe. Mediji s poročanjem o korupcijskem dejanju in njegovih akterjih velikokrat že s samim posredovanjem informacij javnosti delujejo kot kazen – mnogokrat edina kazen! –, ker korupcija niso le dejanja, ki so sankcionirana v kazenskem zakoniku, temveč tudi nemoralno početje. Velikokrat pa tudi oboje.

Koruptivno novinarstvo Seveda pa tudi novinarji in mediji kot četrta veja oblasti niso imuni na korupcijo. Pri korupciji v medijih imata korist najmanj dva, tisti, ki daje, ker je oziroma bo na ta način pridobil v javnosti, in drugi, ki denar sprejme in ponudi uslugo mediju. Toda korist za prejemnika podkupnine je le začasna, saj novinar in medij z vstopom v takšen posel na dolgi rok izgubljata, saj tvegata verodostojnost, ki je sok življenja vsakega novinarja in medija. Pri tem pa najbolj izgublja javnost, kajti plačane novice, ki so spretno

skrite za običajnimi novicami, in podkupnine za novinarsko pisanje državljane oropajo resnične informacije, ki jo potrebujejo za odločitve na vseh ravneh, v zasebnem in družbenem življenju ali na podro-

vrednot je dala krila korupciji, medijem in nevladnim organizacijam pa ni uspelo odigrati tiste vloge, ki bi jo v tem času lahko. Postali so aktivni ali pasivni del splošne plenitve nekoč družbenega premoženja.

Korupcijo definira zakon o preprečevanju korupcije, to definicijo pa povzema tudi resolucija; po teh dokumentih je »korupcija ... vsaka kršitev dolžnega ravnanja uradnih oziroma odgovornih oseb v

Mediji s poročanjem o korupcijskem dejanju in njegovih akterjih velikokrat že s samim posredovanjem informacij javnosti delujejo kot kazen – mnogokrat edina!

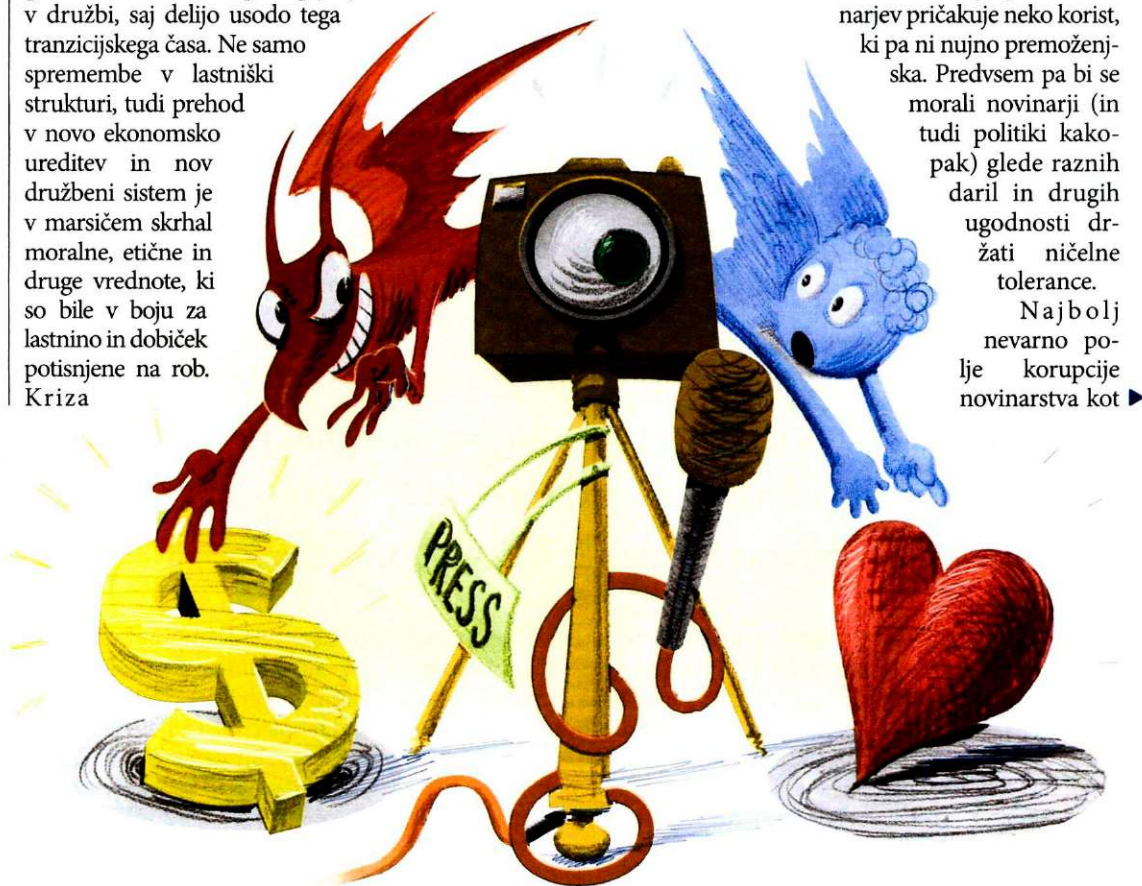
ču gospodarstva. Gre za neetično prakso, koruptivno novinarstvo pa pomeni kompromitacijo svobode izražanja. Svoboda izražanja je mati vseh drugih človekovih pravic. Tu prihaja tudi do nasprotja znotraj novinarskega ceha: medtem ko pogumni novinarji s svojim pisanjem dnevno tvegajo življenje, da bi ubranili svobodo tiska in s tem pravico do obveščenosti, se del novinarjev prodaja za večji ali manjši denar. Znano pa je, da je lažje podkupiti novinarje v revnejših okoljih, kjer imajo slabše plače. Tako je tudi korupcija pogostejša v revnejših državah sveta.

Novinarstva in medijev ni mogoče izvzeti iz celotnega dogajanja v družbi, saj delijo usodo tega tranzicijskega časa. Ne samo spremembe v lastniški strukturi, tudi prehod v novo ekonomsko ureditev in nov družbeni sistem je v marsičem skrhal moralne, etične in druge vrednote, ki so bile v boju za lastnino in dobiček potisnjene na rob. Kriza

Pričakovana korist Korupcija je zloraba moči in mediji so tisti del družbe, ki imajo moč. Ne nazadnje so bili v zgodovini že poimeno-
novani kot sedma sila.

Slovenski mediji igrajo pri razkrivanju korupcije pomembno vlogo in to je tista plat, ki je pri medijih prevladujoča in ji ne gre oporekati. Vendar obstaja še druga plat: mediji in novinarji kot udeleženci korupcijskih dejanj. To pa je v Sloveniji v celoti tabu, saj je sami mediji ne načelnajo in je tako izrinjena iz javnosti, kar pa ne pomeni, da se mediji in novinarji ne zapletajo v korupcijski vrtljak.

javnem ali zasebnem sektorju kot tudi ravnanje oseb, ki so pobudniki kršitev, ali oseb, ki se s kršitvijo lahko koristijo zaradi neposredno ali posredno obljubljenih, ponujenih ali dane oziroma zahtevane, sprejete ali pričakovane koristi zase ali za drugega«. Pod definicijo korupcije bi lahko hitro uvrstili sporne popuste, ki jih novinarjem ponujajo posamezna podjetja. Nekateri novinarji že vrsto let zastoj smučajo na avstrijskem Koroškem, mariborsko Pohorje za nakup smučarskih vozovnic za novinarje ponuja 40-odstotni popust ... V teh in drugih primerih lahko gre za vprašanje tako imenovane pričakovane koristi, ko oseba za dejanje od novinarjev pričakuje neko korist, ki pa ni nujno premoženjska. Predvsem pa bi se morali novinarji (in tudi politiki kakopak) glede raznih daril in drugih ugodnosti držati ničelne tolerance. Najbolj nevarno polje korupcije novinarstva kot ▶

► četrte veje oblasti je sodelovanje s peto vejo oblasti, to je z mnogimi novodobnimi podjetniki in tajkuni, tisto elito torej, ki je v času tranzicije na sumljiv in mnogokrat nezakonit način obogatela, zaradi invalidnosti organov pregona in pravosodja pa je ostala nekaznovana in je sedaj elitni del družbe. To je del slovenske družbe, ki je bil vpleten tudi v mafijske posle, organiziran kriminal, predvsem pa korupcijo. Ta peta veja oblasti je nedotakljiva, nekateri novinarji so na njihovi plačilni listi, da v javnosti vzdržujejo njihovo pozitivno podobo in ugleden družbeni status.

Sloveniji slaba ocena V svetu obstaja nekaj raziskav, ki preučujejo korupcijo v medijih, vendar so te raziskave pri nas zamolčane in o njih v slovenskem medijskem prostoru doslej ni bilo zaslediti kakšne analize. Na tem mestu bi omenil eno od njih. Institut for Public Relations (IPR) iz ZDA je leta 2003 objavil poročilo o raziskavi, v kateri so preučevali verjetnost obstoja plačila za novinarsko zgodbo »Cash for News Coverage«. Raziskava temelji na osmih sklopih vprašanj, ki so jih raziskovalci vključili v svoj projekt, da bi lahko s čim večjo mero gotovosti napovedali, ali v posameznih državah novinarji privolijo v plačilo novinarjevega vira za objavo zgodbe.

Strokovnjaki so primerjali 66 držav in preučevali verjetnost, ali v teh državah obstaja oziroma ne obstaja možnost za to, da bi novinarji poleg plače dobili od

O avtorju

Miro Petek, univerzitetni diplomirani novinar, je dve desetletji delal kot poklicni novinar dnevnika Večer, v času študija in tudi kasneje pa je pisal za različne slovenske medije. Za svoje preiskovalno novinarstvo je prejel nagrado Društva novinarjev Slovenije in Jurčičevo nagrado, zahodno novinarstvo pa je spoznaval na praksi v londonskem Guardianu. Na zadnjih državnoborskih volitvah je bil izvoljen za poslanca na listi Slovenske demokratske stranke.

Jurčičev nagrajenec Miro Petek

ji Danska, Švica, Nemčija in Nova Zelandija. Najvišja ocena posamezne kategorije je pet, najnižja ena. Preučevali so tradicijo samoregulative državljanov, percepcijo protikorupcijske zakonodaje skupaj z učinkovitim bojem proti korupciji, odgovornost vlade do državljanov na vseh področjih, pismenost odraslih, vsestransko in profesionalno vzgojo pri usposabljanju novinarjev, etični kodeksi, svobodo govora in tiska ter svoboden pretok informacij, tekmovanje med mediji. Slovenija je končala s povprečno oceno 3. Raziskava torej govori o tem, da v Sloveniji obstaja možnost oziroma velika verjetnost, da nekdo novinarju plača za objavo neke zgodbe.

Korupcijski slovarček V svetu precej bolj odkrito in neposredno

je izšla knjiga News for Sale: The Corruption & Commercialization of the Philippine Media avtorice Chay Florentino-Hofilena, direktorice novinarskega študija na Univerzi Ateneo na Filipinih. V knjigi navaja izraze, ki so se v tej državi, ki je prestreljena s korupcijo (na lestvici TI so Filipini v letošnjem letu na 117. mestu od 159 držav na svetu), uveljavili za koruptivno prakso sedme sile. S kraticami AC-DC (Attack-Collect-Defend-Collect, kar pomeni napadati-unovčiti in braniti-unovčiti) avtorica poimenuje takšno novinarstvo, ko reporter v časopisu napade neko osebo, za to pa mu sovražnik oziroma nasprotnik te osebe plača. Nato pa napadeno osebo novinar v svojem mediju vzame v bran, seveda ne zastoj, temveč za vnovično

pred tem, ko bi lahko bil kritični članek ali zgodba objavljena. Nasprotje od tega je Smiling Money; to predstavlja novinarstvo, ko je denar reporterju ali uredniku dan brez pravega razloga, le zato, da se ustvari dober odnos med medijem in virom. Point Man je oznaka za reporterja ali urednika v medijski organizaciji, ki ga plačuje politični kandidat ali politična stranka, da so sporočila za javnost objavljena ter da na drugi strani varuje tega kandidata pred negativnimi novicami in negativno propagando iz konkurenčnega tabora.

Avtorica knjige primerja korupcijo v medijih nekoč in danes in pri tem ugotavlja, da je v času po Markosu korupcija v medijih še bolj razširjena, prodorna in celo bolj sistematična. Je celo vznemirljivo sofisticirana in v nekaterih primerih tudi institucionalizirana. V nekaterih primerih se zdi, da koruptivni novinarji s svojimi viri in mrežo ljudi delujejo kot kriminalni sindikat, kot mafijski korupcijski ceh. To se je na Filipinih posebej izrazilo ob predsedniških volitvah leta 1998.

Novinarji in politiki Med novinarstvom in politiko je zanimivo razmerje: na eni strani je to že po naravi precej sovražno, saj novinarji gledajo pod prste oblasti in jo na svoj način nadzirajo, nobena oblast pa nima rada nadzora. Na drugi strani pa je to razmerje tudi precej vzajemno: politiki bi bili brez medijev anonimni, mediji pa velikokrat brez politike ne bi imeli kaj pisati. In ob tem vzajemnem odnosu se lahko tudi stkejo vezi, ki sodijo v tako imenovano vezano trgovino, kar preprosto lahko ponazorimo z besedami: politik novinarju posreduje ekskluzivno in zanimivo informacijo, novinar mu to uslugo vrača s prijaznim pisanjem, spretnim poveljevanjem podobe in dela politika ali sesuvanjem in sramotenjem političnega nasprotnika, da bi na tej podlagi zrasel njegov politični tekmeč. V takšnem delovanju je zaznati elemente koruptivnega odnosa, ki se ga mnogi novinarji največkrat niti ne zavedajo, vendar jih to ne odvezuje od njihove odgovornosti. ■

Najbolj nevarno polje korupcije novinarstva kot četrte veje oblasti je sodelovanje s peto vejo oblasti, to je z mnogimi novodobnimi podjetniki in tajkuni, tisto elito torej, ki je v času tranzicije na sumljiv in mnogokrat nezakonit način obogatela ...

vira še plačilo za objavljeno novinarsko zgodbo. Slovenija je na tej lestvici 66 držav na skromnem 41. mestu, na vrhu je podobna razvrstitev držav kot na lestvici Transparency International, ki meri indeks percepcije korupcije, pri katerem so na vrhu Islandija, Finska, Nova Zelandija, Danska. Na lestvici IPR je prva Finska, sledijo

govorijo o korupciji v novinarstvu kot pri nas. Zato ni čudno, da se je razvilo zanimivo izrazje za novinarje, ki so tako ali drugače nagnjeni h koruptivnosti. V tujini, predvsem v najrevnejših državah, kjer je novinarstvo slabo plačano, je tega precej. Tako se je ponekod pojavil pravi slovar za medijsko korupcijo. Na Filipinih

plačilo. ATM (Automated Teller Machine ali bankomat) so novinarji, ki prejemajo diskretna ali redna plačila na bančni račun. Vir nakazuje denar na bančni račun, ki je pogosto odprt na ime novinarjevega sorodnika. Blood Money ali krvavi denar je oznaka za tisto novinarstvo, ko nekdo plača podkupnino novinarjem

Tone Kuntner, najdobrotnica Helena Aluta Oltyan in predsednik Ustanove vrtnica Dušan Strnad

Zdravnik Gregor Pivec in dr. Jože Zagožen

Premier Janez Janša in dirigent Mladen Tarbuk

Plamenček upanja zagorel

A. L in A. K., foto: Gregor Pogleven

Ustanova Ivana Cankarja za štipendiranje in Ustanova vrtnica za pomoč ljudem v stiski sta v Dvorani slovenskega narodnega gledališča (SNG) v Mariboru tik pred božičem pripravili tradicionalni dobrodelni božično-novoletni koncert.

Na njem sta obe ustanovi zbirali sredstva za pomoč ljudem v stiski. Koncerta so se poleg številnih obiskovalcev udeležili ugledni gostje iz politike in gospodarstva, med njimi je bil predsednik vlade Janez Janša, in prisluhnili klasični glasbi v izvedbi Simfoničnega orkestra SNG Maribor. Glasbeniki so v dobrih dveh urah, kolikor je trajal koncert, občinstvo navdušili z nekaj znamenitimi in vedno privlačnimi Strausovimi melodijami in s skladbami nekaterih drugih na Dunaju živčih skladateljev, buren aplavz pa

je s svojim nastopom požela tudi nova članica opere SNG Maribor sopranistka Sabina Cvilak.

Če sklepamo po prispevkih, ki sta jih organizatorja zbrala s koncertom (z vstopnino in s »knjigo dobrote«, v katero so lahko obiskovalci pred koncertom ali po njem vpisovali svoje prispevke), je bil večer zelo uspešen. V skupnem skladu, ki gre v celoti za dobrodelne namene, se je namreč zbralo kar 16 milijonov tolarjev, kar bo zagotovo nekaterim polepšalo življenje. To pa je bil tudi glavni namen prireditve. **D**

Minister Gregor Virant in Igor Marinšek

M. Potrč, K. Kambič, A. Bah in M. Kolbl

Za finančno lepši jutri

Z vplačevanjem premije prostovoljnega dodatnega pokojninskega zavarovanja si lahko zagotovite lepše, varnejše in pestrejše življenje na stara leta.

Pohitite! Z vplačilom individualne premije si lahko zagotovite davčno olajšavo že v tem letu.

Za dodatne informacije pokličite brezplačno številko 080 2345

KAPITALSKA DRUŽBA

Odstopali drug za drugim

Vida Kocjan, foto: Gregor Pohleven, arhiv Demokracije

Leto 2005 je bilo v znamenju bolj ali manj prostovoljnega odhajanja vodilnih kadrov nekdanje politične elite in močnih finančnih stebrov Kučanovega Foruma 21. Svoje vodilne položaje je zapustilo nekaj razvpitih t. i. rdečih direktorjev.

Za leto 2005 je značilno, da so nekateri vodilni menedžerji z vodilnih funkcij odstopali sami, bodisi da so se upokojili ali odšli drugam, do nekaterih menjav v vodstvih nekaterih družb pa je prišlo tudi zaradi novih razpisov, ker so mandati članom uprav pač potekli. V letu 2005 je bilo nekaj odmevnejših lastniških sprememb, ki so povzročile tudi kadrovske menjave. Poglejmo najodmevnejše.

Jankovići ni bil večer Ena večjih sprememb v zadnjem trimesečju tega leta je bila, ko sta družbi Istrabenz in Pivovarna Laško kupili državna deleža Mercatorja, ki sta bila v upravljanju Kapitalske družbe (KAD) in Slovenske odškodninske družbe (SOD). Sprememba lastniške sestave v Mercatorju je

povzročila razrešitev Zorana Jankovića in posledično celotne uprave. Janković, ki ga je po Ropovih besedah nastavila politika (LDS), je dolgo upal, da je nedotakljiv. Hkrati si je pospešeno prizadeval za t. i. menedžerski odkup pomembnejšega lastniškega deleža v to družbo. Vstop novih delnih lastnikov v Mercator je prinesel tudi nove člane nadzornega sveta, ti pa so že na prvi seji Jankovića odstavili. Razlogov niso pojasnili, dejali so le, da je bila razrešitev nekrivdne narave, kar je pomenilo, da bo Janković skladno s pogodbo, ki jo je sklenil prejšnjimi lastniki, v Mercatorju zaposlen še 6 mesecev, hkrati pa je upravičen do odpravnine v višini 120 milijonov tolarjev bruto. Ker so posamezniki poskušali Jankovićevo odstavitev prikazati kot politično

dejanje, so predstavniki lastnikov pozneje le pojasnili, da so se za takojšnjo zamenjavo odločili tudi zato, ker je bilo poslovanje podjetij, ki so v lasti obeh Jankovićevih sinov, v vseh teh letih preveč prepleteno z Mercatorjem. Nedvomno so imeli novi lastniki še veliko drugih razlogov za svojo odločitev, vendar o njih niso govorili javno, saj bi to navsezadnje najbolj škodilo sistemu samemu. Mercatorjeve delnice kotirajo na trgu vrednostnih papirjev, zato je zanimivo, da menjava v poslovodstvu na njihov tečaj skorajda ni vplivala. Decembrski dogodki okrog poslovanja in delovanja sistema so pokazali, da Janković ni nenadomestljiv. Sredi decembra so nadzorniki imenovali novo upravo, katere posebnost je visoka kvalificiranost za opravljaj-

nje tovrstnega dela. Novo ekipo vodi Žiga Debeljak.

December napovedoval leto

Vrnimo se k drugim kadrovskim spremembam, ki jih je treba obravnavati v kontekstu spremembe oblasti v začetku decembra 2004. Tako je nadzorni svet Slovenskih železnic že 2. decembra 2004 iz krivdnih razlogov razrešil generalnega direktorja Blaža Miklavčiča ter na njegovo mesto imenoval predsednika nadzornega sveta in državnega sekretarja na prometnem ministrstvu Borisa Živca. 8. decembra lani se je upokojil dolgoletni direktor Kolinske, danes žal pokojni Lojze Deželak. Istega dne je namreč Istrabenz objavil prevzemno ponudbo za vse delnice Kolinske. V začetku januarja je Deželakovo mesto zasedel Iztok Brič, po dokončni združitvi pa Robert Ferik.

Kovačičev odhod Prvega januarja je mesto predsednika uprave Krke zasedel Jože Colarič. Na tem mestu je nasledil Miloša Kovačiča, ki je ostal v Krki svetovalec predsednika uprave. Menjava je bila napovedana že nekaj mesecev prej. Glede na to, da je Kovačič na volitvah kandidiral na listi LDS, je zamenjavo težje ocenjevati.

Februarske menjave V začetku februarja je vlada povečala število članov nadzornega sveta Slovenskih železnic s treh na devet in imenovala nov nadzorni svet. Predseduje mu Peter Verlič, državni sekretar na ministrstvu za promet. 9. februarja je nadzorni svet Poštne banke Slovenije za predsednika uprave banke imenoval Draga Piška. Dan pozneje je prišlo do zamenjave v vodstvu Deželne banke. Nadzorni svet je razrešil dolgoletnega predsednika uprave Milana Kneževića (poslovil se je sam) in na njegovo mesto imenoval Draška Veselinoviča, nekdanjega predsednika Ljubljanske borze.

Marca Triglav Do pomembnih kadrovskih menjav je prišlo tudi marca 2005. Že drugi dan v mesecu sta odstopila Branko Tomažič in Boris Škapin, predsednik nadzornega sveta Zavarovalnice Triglav in član istega nadzornega sveta. Oba odstopa sta napovedovala temeljitejši spremembe v vodstvu zavarovalnice, do katerih je pozneje tudi prišlo. 31. marca je tako kot predsednik uprave odstopil politično nastavljeni Jože Lenič. Delničarji so aprila imenovali nov nadzorni svet, ki mu predseduje Damjan Mihevc. Objavili so javni razpis in 6. junija za novega predsednika uprave ime-

Odmevnejše zamenjave in odstopi

Kadri, ki so bili zamenjani iz krivdnih razlogov: Blaž Miklavčič (SŽ), Borut Mokrovič (Terme Čatež), Bojan Petan (nadzornik v Termah Čatež), Jože Novak (Stanovanski sklad RS)

Drugi razlogi za zamenjavo: Lojze Deželak (Kolinska), Miloš Kovačič (Krka), Tone Turnšek (Pivovarna Laško)

Odstopili so: Milan Knežević (Deželna banka), Branko Tomažič, Boris Škapin (nadzornika Zavarovalnice Triglav), Jože Lenič (Zavarovalnica Triglav), Črtomir Mesarič (NKBM), Drago Fabijan (HSE), Bojan Meden (STO), Alfonz Podgorelec (Pošta Slovenije), Aljoša Tomaž (Abanka Vipava), Bruno Korelič (Luka Koper), Joško Ambrožič (Agroind Vipava), Janez Lotrič (Petrol), Stojan Binder (Steklarna Hrastnik), Branko Lučovnik (Adria Airways).

novali Andreja Kociča. 18. marca so delničarji Nove Kreditne banke Maribor odpoklicali člane nadzornega sveta in imenovali nove. 25. aprila je nadzorni svet NKBM sprejel še odstop predsednika uprave Črtomirja Mesariča. Za novega predsednika uprave je 5. maja imenoval Matjaža Kovačiča. 24. marca je nadzorni svet Holdinga Slovenske elektrarne (HSE) sprejel odstop generalnega direktorja Draga Fabijana. 25. maja je za njegovega naslednika imenoval Jožeta Zagožna, ki je mandat nastopil 1. julija. Konec leta je vlada spremenila tudi akt o delovanju HSE, v katerem je opredeljena le enočlanska in ne tričlanska uprava, kot je bila doslej. Dvema članoma uprave bo tako mandat kmalu potekel, HSE bo vodil le Jože Zagožen.

April in maj V začetku aprila je predčasno odstopil Bojan Meden, generalni direktor Slovenske turistične organizacije. Upravni odbor je 21. aprila za vršilko dolžnosti generalne direktorice imenoval Barbaro Gunčar. Slednja se je pozneje prijavila na javni razpis

in bila 24. junija imenovana za generalno direktorico organizacije. Edini večji kadrovski dogodek v maju je bil 13., ko je nadzorni svet Pošte Slovenije za novega generalnega direktorja s 1. junijem imenoval Aleša Hauca, izbranega na razpisu. Alfonz Podgorelec je pred tem zapustil to delovno mesto in se (drugič) upokojil.

Živahno poletje Sredi junija je nadzorni svet Term Čatež iz krivdnih razlogov razrešil generalnega direktorja Boruta Mokroviča. Za novega direktorja družbe so nadzorniki 8. avgusta imenovali Mladena Kučiča. Na isti seji so razrešili predsednika nadzornega sveta Bojana Petana in na to mesto imenovali Mladena Stariho. Prvega julija je nadzorni svet Abanke Vipava v zgodnjih jutranjih urah sklenil sejo, na kateri je odstopil predsednik uprave Aljoša Tomaž, za druga dva člana uprave pa so nadzorniki sprejeli sklep o odpoklicu s 1. oktobrom. Nadzorni svet je 28. julija za novega predsednika uprave Abanke imenoval Aleša

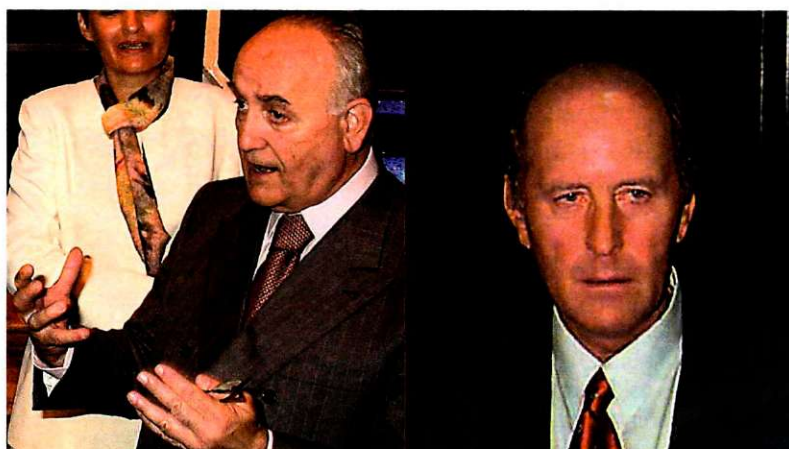
Žajdelo. Vodenje banke je prevzel 1. septembra. Sredi julija je odstopil Bruno Korelič, glavni direktor Luke Koper. Kot v. d. glavnega direktorja ga je 25. julija nasledil Marjan Babič, 24. oktobra pa je nadzorni svet na podlagi javnega razpisa za predsednika uprave imenoval Roberta Časarja.

Konec avgusta je nadzorni svet Pivovarne Laško za novega direktorja imenoval Boška Šrota, ki je nasledil dolgoletnega direktorja Toneta Turnška. Slednji se je 11. novembra upokojil. V drugi polovici septembra se je Joško Ambrožič, predsednik uprave družbe Agroind Vipava 1894, z nadzornim svetom dogovoril o sporazumnem razdrtju pogodbe. Predsednik uprave je 1. novembra postal Jurij Premrl.

Zadnje četrtletje Trinajstega oktobra je zaradi očitanih nepravilnosti z mesta predsednika uprave Stanovanskega sklada RS odstopil Jože Novak. Konec oktobra je kot predsednik uprave družbe Petrol odstopil Janez Lotrič, nadzorni svet pa je njegovo odstopno izjavo sprejel. S 1. decembrom se je v celoti prenovila uprava Petrola. Zdaj jo vodi Marko Kryžanowski. Petindvajsetega novembra je odstopil direktor Steklarne Hrastnik Stojan Binder. Nasledil ga je Roman Strgar. Sredi decembra pa je članom nadzornega sveta svoj odstop iz osebnih razlogov ponudil Branko Lučovnik, predsednik uprave Adrie Airways. Nadzorniki so odstop sprejeli zaradi negativnih poslovnih izidov družbe in zato, ker Lučovnik po besedah predsednika nadzornega sveta družbe Franca Grošla ni več užival zaupanja zaposlenih. **D**

Zoran Jankovič in Janez Lotrič sta odšla z milijonskima odpravninama.

Miloš Kovačič in Tone Turnšek naj bi bila izpregla zaradi upokojitve.

Spodobnejše vedenje v javnosti

Peter Avsenik; foto Gregor Pohleven

V začetku meseca je vlada potrdila predlog zakona o varstvu javnega reda in miru. A pri njegovi uveljavitvi ne gre brez zapletov. Nasprotuje mu poslanski klub LDS oziroma njegov poslanec Slavko Gaber.

Nekdanji minister za šolstvo je dejal, da je predlog zakona sicer dobrodošel, saj je prejšnjega iz leta 1974 treba posodobiti. A po njegovem mnenju v njem v ospredje silijo določbe, ki pomenijo nespoštovanje načel pravne države in zakonitosti ter omogočajo arbitrarno odločanje državnega organa – konkretno policije. Predlagatelj omenjenega zakona je minister za notranje zadeve Dragutin Mate, za strokovno pripravo in usklajenost zakona pa je odgovoren generalni sekretar Direktorata za policijo in druge varnostne naloge Srečko Jarc.

Bolj razdelan zakon Z uveljavitvijo novega zakona želi vlada, kot je zapisano v zakonu, med drugim vzpostaviti »učinkovito zagotavljanje javnega reda in miru

z namenom uresničevanja pravice posameznika do varnosti in dostojanstva, prevzemanje soodgovornosti samoupravnih lokalnih skupnosti pri zagotavljanju

varnosti s podelitvijo pooblastil za ukrepanje občinskim redarjem ter razčlenitev prekrškov z elementi nasilja v več prekrškov po teži« (dosedanja ureditev je zajemala tovrstne prekrške v enem členu).

Za pretepanje bodo kršilci odsej odšteli med 100 in 300 tisoč tolarjev, en sam samcat udarec jih bo lahko stal najmanj 80 tisočakov. Prav tako bo kaznovano nesposobno vedenje na javnem kraju, ki povzroči zgražanje ljudi (25 do 100 tisočakov), spolno občevarje in razkazovanje spolnih organov na javnem kraju (50 do 100 tisočakov) ter motenje počitka v nočnih urah (20 do 50 tisočakov).

Poslanec LDS Slavko Gaber

Poslanec SDS Mitja Ljubeljšek

Priprava policistov na zakon

Pogovor z Jernejem Pavlinom, tiskovnim predstavnikom Ministrstva za notranje zadeve

Kako komentirate očitke poslanca LDS Slavka Gabra?

Očitkov Slavka Gabra ne moremo komentirati. Lahko pa rečemo, da je bil predlog zakona v fazi priprave objavljen na spletnih straneh in posredovan varuhu človekovih pravic, organizacijam civilne družbe, vsem ministrstvom in službi za zakonodajo, ki pa na to določilo niso podali pripomb. Zakoni so napisani splošno, saj morajo urejati splošno stanje v družbi, zato je neumestno pričakovati, da bi se zakonske določbe prilagajale vsaki življenjski situaciji.

Kako boste zagotovili nedvoumna merila za ocenjevanje in dokazovanje prekrškov?

Zdaj (še) veljavni zakon o prekrških zoper javni red in mir je (bistveno bolj) nedorečen, saj so vsi prekrški zajeti v okviru nedostojnega vedenja, zato je bil pripravljen nov, ki posamezne prekrške določa na novo glede na težo povzročenih posledic. (Določba o nedostojnem vedenju je vsebovana tudi v starem zakonu.) Policist bo glede na okoliščine posameznega primera in dokaze ter ob podanih pogojih, kjer naj bi prišlo do zgražanja ali vznemirjanja, ocenil, ali so podani vsi elementi prekrška. Za izvajanje zakona o varstvu javnega reda in miru pa je bilo v novembru na Generalni policijski upravi pripravljeno in izvedeno usposabljanje policistov, ki je potekalo od 3. 11. do 15. 11. 2005. Slovenski policisti so torej izvedli prvo usposabljanje, ki pa zagotovo ne bodo zadnje.

Vemo, da so kršilci javnega reda in miru dostikrat berači. Kako boste v tem primeru zagotovili plačilo globe?

Zakon o prekrških, ki je procesni predpis, za vse prekrške daje več možnosti prisilne izterjave globe. Storilca, ki deloma ali v celoti ne plača globe v določenem roku, bi k plačilu prisilili tako, da bi določili uklonilni zapor. Namesto uklonilnega zapora lahko storilec predlaga, da se plačilo globe nadomesti z opravljanjem nekega dela v splošno korist. Če uklonilni zapor ni določen ali storilec niti po uklonilnem zaporu ne plača globe, se globa lahko izterja prisilno. Zakon o prekrških tudi določa, da se lahko storilcu izreče opomin. Seveda pa obstaja možnost, predvsem kot navajate v primeru beračev, oseb brez kakršnih koli dohodkov itd., da plačilo globe ni mogoče. Za prekršek, za katerega se izda plačilni nalog in ni mogoče določiti uklonilnega zapora, prisilna izterjava pa ni mogoča, ker je oseba brez dohodkov ipd., obstaja tudi popolnoma realna možnost, da storilec ne bo kaznovan.

Med drugim bo kaznovano tudi vsiljivo beračenje, nasilno ponujanje spolnih uslug, nošenje imitacij orožja in podobno. Kot vemo, pa so kazniva tudi dejanja spodbujanje nestrpnosti, nedostojno vedenje do javnega osebja ter uničevanje ali poškodovanje državnih simbolov in uradnih napisov.

Mnenja strank Poslanec LDS Slavko Gaber o nedvoumnosti zakona dvomi. »Predlog zakona je sporen z ustavnopravnega vidika tudi po mnenju nekate-

rih uglednih pravnih strokovnjakov,« je nekdanji šolski minister med drugim zapisal v poslanskem vprašanju, naslovljenem na notranjega ministra Dragutina Mateja. Gabra moti predvsem možnost dvoumnega razumevanja nekaterih členov zakona, kot so denimo 7. člen (nespodobno vedenje na javnem kraju na način, ki povzroči zgražanje in vznemirjenje ljudi), 9. člen (vsiljiv in žaljiv načina beračenja) ter 23. člen predloga zakona, ki govori o nedostojnem vedenju do uradne osebe

pri uradnem poslovanju.

Res je sicer, da bo pri nekaterih prekrških potrebna trezna presoja represivnih organov države, ali je bil prekršek storjen ali ne. A po mnenju poslanke NSi Mojce Kulcler Dolinar »zaletavanje nekaterih kritikov predloga zakona v posamezne člene ni konstruktivno.« »V naši poslanski skupini ocenjujemo, da zakonski predlog vsebuje ustrezne rešitve, saj je povečini kot predpostavka kršitev opredeljeno vsiljivo, moteče, žaljivo ravnanje ene osebe nasproti posamezniku oziroma družbi,« je dejala poslanka druge največje vladne stranke. »Temeljni namen predlaganega zakona je celovita ureditev področja javnega reda in miru na javnih krajih in v zasebnih prostorih skladno z razmišljanjem in videnjem današnjega časa,« dodaja poslanec SLS Josip Bajc. Poslanec SDS Mitja Ljubeljšek je v imenu največje vladne stranke izrazil podporo novemu zakonu, saj se bodo po njegovem mnenju s sprejetjem zakona razbremenila sodišča, ker bo večino prekrškov obravnavala policija v hitrem postopku. Po njegovem mnenju

zakon prinaša veliko potrebnih rešitev, med drugim »učinkovito zagotavljanje javnega reda in miru z namenom uresničevanja pravice posameznika do varnosti in dostojanstva (kot temeljne človekove dobrine in ustavne pravice, ki jo določa 34. člen Ustave Republike Slovenije) in varnost oseb v zasebnem prostoru, ki je bila do zdaj zavarovana samo z določbo »ogrožanje varnosti v zasebnem prostoru.« »Lokalne skupnosti, ki bodo imele organizirano redarstvo, bodo lahko učinkoviteje zagotavljale javni red in mir na svojih območjih,« je še dejal Ljubeljšek.

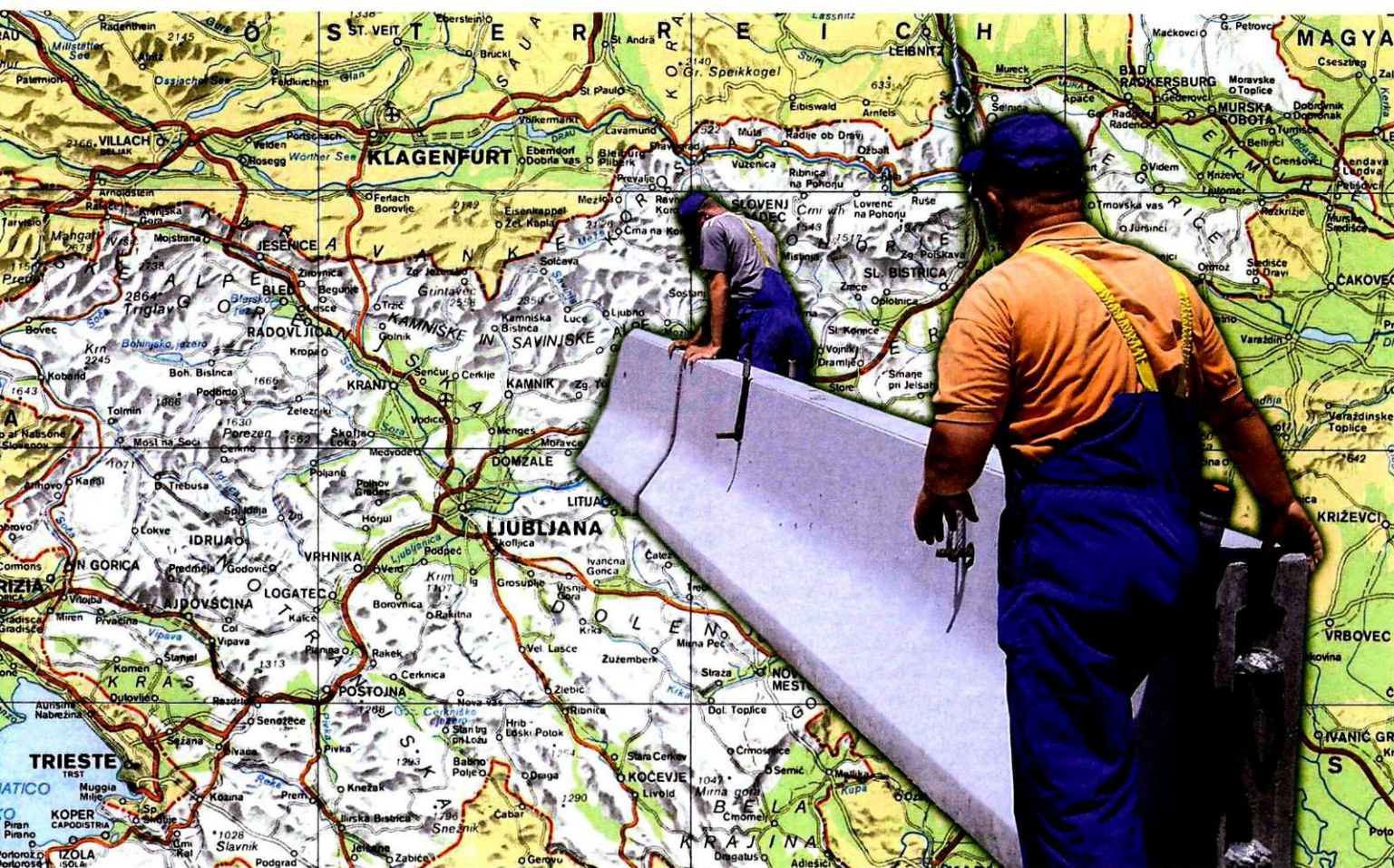
V rokah policije Zakon torej podrobneje opredeljuje prekrške zoper javni red in mir, še vedno pa bo pri njihovi obravnavi potrebna trezna presoja policista. Pomisleki Gabra kot pripadnika »liberalne stranke« verjetno izhajajo iz strahu pred prevelikimi pristojnostmi policije, kar pa na ministrstvu zanikajo. Zakon, ki bo to področje dosledneje uredil, je potreben, čas pa bo pokazal, kako se bo obnesel. ■

*Z držo junaka,
z dušo miru
in s čutom dobre vile
naj vas grejejo uresničene želje,
gradijo vaš ponos,
krepijo zdravje
in prinašajo veselje.
Naj bo toplina srce vašega doma...
...tudi v letu 2006.*

TERMoelekTRARNA TOPLARNA LJUBLJANA

Narava se je hudo poigrala s številnimi slovenskimi družinami, ko jim je v divjanju plazov vzela, uničila ali močno poškodovala domove. Številni otroci so tako ostali brez zavetja svoje tople postelje, zato smo sredstva, ki jih sicer namenjamo za novoletna darila in voščilnice, namenili najbolj prizadetim.

V Sloveniji živi velik delež ljudi z območja nekdanje Jugoslavije.

Ogroženi v lastni domovini?

Gregor Drnovšek, foto: arhiv Demokracije

V Sloveniji živi natančno 2,001.319 prebivalcev. Pogledali smo v nacionalno strukturo prebivalstva in nekatere probleme, ki jih imajo območja z večjim deležem neslovenskega prebivalstva.

Leta 2002 se je narodnostno opredelilo 89,97 odstotka prebivalstva. Zanimivo je, da je bilo tega leta v Sloveniji 1.964.036 prebivalcev. To pomeni, da se je njihovo število v treh letih povečalo za približno 37 tisoč. Vendar to ni posledica večje natalitete v Sloveniji, ampak predvsem priseljevanja tuje delovne sile v našo državo. Še vedno največ priseljencev prihaja z območij nekdanje Jugoslavije.

Problemi na lokalni ravni Leta 2002 se je za Slovence opredelilo 83 odstotkov prebivalstva, obe pri nas priznani manjšini pa sta imele komaj omembe vredne deleže; za Italijane se je opredelilo 0,11,

za Madžare pa 0,32 odstotka vseh prebivalcev. Visoke deleže imajo predvsem narodnosti z območja nekdanje Jugoslavije. Tako se je za Bošnjake opredelilo 1,1 odstotka, za Hrvate 1,81, Srbe 1,98 in Rome 0,17 odstotka prebivalstva. Številke same po sebi niso nič posebnega, kaj pomenijo, pa vidimo, ko pogledamo poseljenost teh narodnosti po različnih delih Slovenije.

Jesenice so mesto, kjer živi največji delež neslovenskega prebivalstva. Po podatkih iz popisa je imelo mesto 21.600 prebivalcev, za Slovence pa se jih je opredelilo le 60 odstotkov. Med drugimi imajo največji delež Bošnjaki z 12 odstotki, Srbi, Hrvatje, Makedon-

ci, Albanci in Črnogorci si razdelijo 15 odstotkov, 13 odstotkov prebivalcev pa svoje narodnosti ni hotelo opredeliti. Mesta, kjer je skoncentriranega več neslo-

Jesenice imajo največ neslovccev.

venskega prebivalstva, so navedno bolj industrijska, kar gotovo velja tudi za Jesenice, kjer veliko delavcev dela predvsem v Acroniju. Tudi izobrazbena struktura je nižja kot drugje, pozitiven trend dosega le demografski prirastek, saj imajo te narodnostne skupine precej večjo nataliteto, kot je slovensko povprečje. Na daljši rok in tudi glede na precej staro demografsko strukturo Slovencev to lahko pomeni, da bodo Jesenice v srednjeročnem obdobju postale nekakšna enklava v Sloveniji. To se deloma čuti že sedaj, saj je denimo obiskanost gostinskih lokalov vezana skoraj izključno na nacionalno pripadnost. Ob takšni zaprtosti posameznih etničnih skupin

obstaja nevarnost razvijanja vrednot le v skladu z njihovo kulturo, ki pa se močno razlikuje od slovenske, kar seveda od časa do časa izbruhne v najrazličnejše, na srečo manjše napetosti med različnimi etničnimi skupinami in Slovenci. Na Jesenicah je izjemno močna tudi islamska skupnost, ki ima svoje prostore z molilnico, njihov predstavnik Ahmed Pašić pa je že opozoril, da so interesi etničnih skupnosti na lokalni in državni ravni premalo zastopani. Za to sicer krivi svojo skupnost, češ da se ne vključuje dovolj v politično in družbeno življenje na Jesenicah. Tudi to je lahko pomemben podatek za nadaljnji razvoj Jesenic. Znane so tudi težnje islamske skupnosti po postavitvi džamije na območju Ljubljane.

Romsko vprašanje Posebno poglavje predstavljajo tudi Romi. V zadnjih letih imamo v Sloveniji s to

česar mislijo, da se lahko povzpnejo nad zakon. Predvsem je problematična njihova popolna nepripravljenost na socializacijo in sprejemanje slovenskih navad. Trend njihove natalitete je seveda pozitiven. Zato se lahko čez nekaj let, če se stvari ne bodo uredile in se Romi ne bodo pripravili konstruktivno vključiti v širšo družbo, razmere na teh območjih še bolj zaostrijo. Rome bi bilo treba vključiti v družbo in jih navaditi na to, da tudi v njihovih vaseh in zaselkih veljajo slovenski zakoni, hkrati pa jim je treba omogočiti ustrezno ureditev infrastrukture, ki jo potrebujejo za življenje.

Rešitev je dvig rodnosti Podatki torej kažejo, da se slovensko prebivalstvo stara, da pa v Slovenijo prihajajo mlajše generacije iz drugih držav, ki imajo praviloma več otrok. V nekaterih večjih mestih že sedaj ne več, ali si še v Sloveniji ali

Z ustrezno socialno politiko bi povečevali nataliteto.

populacijo največ težav. Medtem ko so prekmurski Romi postali zgled dobrega sodelovanja tako na lokalni kot državni ravni, pa z dolenskim in belokranjskim Romi še zdaleč ni tako. Pri njih prevladujeta agresivnost in objestnost. Znan je primer osnovne šole Bršljin pri Novem mestu, kjer je moral v reševanje napete situacije med slovenskimi in romskimi otroki, predvsem pa njihovimi starši, poseči celo minister za šolstvo in šport Milan Zver. Napetosti med Romi in drugim prebivalstvom so večkrat prerasle tudi v hujše obračune, ki so se končali celo s smrtjo. Problem Romov na tem območju je v tem, da ne priznavajo slovenskih zakonov in avtoritet, zaradi

si na izletu v kakšni republiki nekdanje Jugoslavije. Mladina čedalje pogosteje govori srbsko ali hrvaško. Po statističnih podatkih med temi mladimi narašča tudi število nasilnih kaznivih dejanj.

Rešitev teh problemov je dokaj preprosta. Najprej je to ustrezna kazenska zakonodaja, ki bi v primeru storitve kaznivih dejanj omogočala tudi izselitev takih ljudi iz Slovenije, na daljši rok pa je rešitev predvsem dvig natalitete slovenskega prebivalstva. Mladim je treba omogočiti boljše stanovanjske in zaposlitvene razmere, in ko bodo vedeli, da lahko to vprašanje zadovoljivo rešijo, se bodo lažje odločali za večje družine. Na dolgi rok bo to koristilo predvsem Slovencem. **D**

Kakšno bo vreme čez 6 dni?

Vremenska napoved za 6 dni vnaprej!

Prva slovenska televizija s šestdnevno vremensko napovedjo.

Info TV je slovenska televizija, ki celodnevno predvaja poročila vsakih 15 minut. V naših informativnih oddajah lahko spremljate tako dogajanje doma kot po svetu. Info TV lahko sprejmate samo preko kabljskih sistemov. Program je popolnoma brezplačen. Za več informacij pokličite vašega kabljskega operaterja.

Vremenska napoved za 6 dni je na sporedu v novicah, ki so 15 minut do in 15 minut čez vsako polno uro. Vremensko napoved "6 dni" najdete tudi na Mobiltelevem mobilnem portalu Planet (Info/Vreme).

Naročnik oglasa Info TV, d.o.o., Novo mesto

Hotel poldruga zvezdica druga sezona

RTV Slovenija, Kolodvorska 2, 1550 Ljubljana

vsako soboto od 7. januarja 2006
na 1. programu TV Slovenija ob 20. uri

**RADIO
TELEVIZIJA
SLOVENIJA**

Zlati hlebec

iz črne pšenične moke. Novost iz Žitovih pekarn

Pekovski mojstri Žitovih pekarn nadaljujejo s staro navado peke najbolj kakovostnega kruha. Zlati hlebec iz črne pšenične moke vsebuje več vlaknin in je pečen po naravnem podaljšanem postopku, ki zagotavlja izjemno **sočnost** in nekajdnevno **svežino**.

Kilogramski Zlati hlebec iz črne pšenične moke boste prepoznali po omamnem vonju in značilni ovalni obliki. Poseben čar pa mu daje rustikalno razpokana skorja.

DOLENJSKE
PEKARNE

ŽITO
SKUPINA
GORENJKA

GRAJSKE
PEKARNE

Rajanje

Letošnje praznovanje prehoda v leto 2006 naj bi bilo spet najbolj množično okrog newyorške zgradbe Times Square št. 1, na vrhu katere bodo po drugo tradicionalno spustili ogromno kristalno kroglo. Vsakoletnega rajanja se na Times Squareu na Manhattnu običajno udeleži več sto tisoč ljudi. Novoletni navdušenci se bodo okrog zgradbe zbirali ves dan 31. decembra, potem pa bodo v mrazu brez hrane in pijače čakali na prihod novega leta. Alkohol je na ulicah New Yorka prepovedan, policija pa je tudi letos prepovedala prinašanje nahrbtnikov. Toda najboljši pogled na spuščanje krogle si je mogoče zagotoviti le z zgodnjim prihodom ali pa z zmerno drago rezervacijo v eni od okoliških restavracij. Praznovanje novega leta na Times Squareu je danes mednarodni dogodek predvsem po zaslugi televizijskih prenosov in množice tujcev, ki jim ni mar za mraz in denar, da se ob novem letu znajdejo v mestu, ki samo sebi pravi središče sveta.

Več pooblastil

Parlament v avstralski zvezni državi Novi Južni Wales je sprejel strožjo zakonodajo, ki policiji daje večja pooblastila. Na tak način naj

bi v prihodnosti bolje zaježili nasilje. V skladu z novo zakonodajo bo lahko policija med drugim zaprla celotne mestne predele, zaplenila vozila in zaprla gostilne. Zakon so spremenili, potem ko je

več tisoč belopolnih mladih na plaži v predmestju Sydneyja Cronulla napadlo ljudi arabskega videza in vzklikalo rasistična gesla. Pri tem je bilo ranjenih več deset ljudi.

Vabi Američana

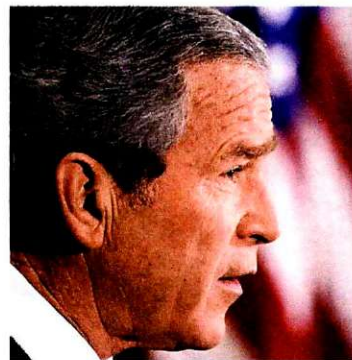
Ruski predsednik Vladimir Putin je Donaldu Evansu, nekdanjemu amerškemu ministru za trgovino in tesnemu prijatelju ameri-

škega predsednika Georgea Busha, ponudil pomembno mesto v ruski naftni družbi v državni lasti OAO Rosneft. Evans je dejal, da bo o ponudbi še razmislil, sicer pa naj bi bila služba bolj častne narave. Podjetje Rosneft, ki je v stooletni državni lasti, v začetku leta 2006 načrtuje prodajo 49 odstotkov svojih delnic.

Resnična groznja

Ameriški predsednik George Bush je Iran označil kot resnično groznjo. Bush je znova omenil os zla. Ameriški predsednik je leta 2002 poleg Irana in Iraka pod vodstvom Sadama Huseina v to združbo uvrstil tudi Severno Korejo. Iran po Bushevem prepričanju sodi v krog držav, ki podpirajo terorizem, zato bodo ZDA v zve-

zi s to državo nadaljevale s svojimi diplomatskimi prizadevanji.

Skrivnosti

Znanstveniki so s pomočjo računalnika razkrili 500 let staro skrivnost, nasmešek Mone Lize. Skrivnostni nasmešek najbolj znanega dela slikarja Leonarda da Vincija so analizirali s pomočjo računalnika na Univerzi v

TUJI TISK

The Independent

Sovražnik države

Skupino moških, ki so jih sumili, da sodelujejo s teroristi, so imeli v Veliki Britaniji zaprto štiri leta, pred tem pa jim niso predložili nobenih konkretnih obtožb. Dejali so, da jih v vseh letih niso niti enkrat zaslišali. Trem od njih zdaj grozi deportacija, vse

pa imajo še vedno v hišnem priporu. V intervjujih za Amnesty International so razkrili, kako pogubno je zapor vplival na njihove umske in fizične sposobnosti in kako hude posledice ima to za njihove družine. Bili so zaprti v tako imenovanem britanskem Guantanamo ter v drugih zaporih s strogim režimom. Ko so jih izpustili, so tri od njih spet aretirali. V njihovih domovih vlada tišina, k njim ni nikogar, ne prijateljev ne sorodnikov, saj bi pred obiskom morali predložiti svojo fotografijo na ministrstvo za notranje zadeve in tako postali soosumljenci. Amnesty International od britanskih oblasti zahteva takojšnje ukrepanje.

The New Scientist

Mikroroboti

Za januar 2006 načrtujejo novo vesoljsko odpravo, s katero bi radi ugotovili, ali je v vesolju mogoča graditev zapletenih konstrukcij s pomočjo robotov, ki spominjajo na pajka. Inženirji, ki so si to izmislili, upajo, da bodo na ta način lahko preskr-

bovali sončne celice na satelitih, ki bodo akumulirale sončno energijo in jo pošiljale na Zemljo v obliki mikrovalov. Japonska agencija za raziskovanje aérokozmičnega prostora bo 18. januarja spustila v vesolje satelit Furošiki, ki bo naredil tri poskuse, povezane z omenjeno idejo. Znanstveniki bodo za izvedbo poskusa imeli samo 10 minut časa, dokler bo satelit v mikrogravitaciji in preden se bo začel krčiti pod vplivom težnosti in greti v zemeljski atmosferi. Satelit se bo ločil od rakete, izstrelil jadro iz »pajčevine«, široko in dolgo 40 metrov, potem pa se bosta po mreži premikala dva robota in poskušala izvesti programirane naloge. Njuno gibanje bodo upravljali z Zemlje.

Amsterdamu. Nasmešek odseva 83 odstotkov sreče, 9 odstotkov gnusa, 6 odstotkov strahu in 2 odstotka jeze. Program, s katerim naj bi razbrali ta skrivnostni nasmešek, naj bi bili razvili s pomočjo strokovnjakov ameriške Univerze v Illinoisu. Za primerjavo so vzeli mlad ženski obraz, ki je imel nevtralen izraz. Nato so analizirali obrazne poteze, npr. ukrivlje-

ne napade po Rusiji. Al Seif naj bi bil že več let deloval zlasti v Ingušetiji, nato pa se je preselil v Dagestan, da bi po nalogu voditelja Al Kaide Osama bin Ladna organiziral teroristično dejavnost tudi v tej republiki. Toda ruske varnostne sile so ga odkrile in ubile. Al Seif naj bi bil veljal predvsem za ideologa Al Kaide in ne toliko za operativca. Deloval naj bi bil kot glavni verski svetovalec čečenskih upornikov in naj bi bil tisti, ki je izdajal večino verskih ukazov oz. fatv, s katerimi naj bi bil odobrilo določene teroristične napade.

nost ustnic in gube okoli oči, in na podlagi tega ugotovili, kakšna čustva odseva obraz Mone Lize.

Eden manj

V Moskvi so sporočili, da so ruske sile ubile Savdijca Abu Omarja al Seifa, ki naj bi bil vodja teroristične mreže Al Kaide na Severnem Kavkazu. Med drugim naj bi bil odgovoren za načrtovanje lanskega napada na šolo v severnoosetijskem Beslanu pa tudi za druge teroristič-

Beseda leta

Nemška beseda oz. besedna zveza leta 2005 je "zvezna kanclerka" (Bundeskanzlerin). Na seznam najpomembnejših nemških besede

dnih zvez se letos ni uspelo uvrstiti le novi nemški kanclerki Angeli Merkel, temveč tudi papežu nemškega rodu Benediktu XVI. Na seznamu pojmov, ki so zaznamovali iztekajoče se leto, se je namreč stavek "Mi smo papež." (Wir sind Papst.) uvrstil na drugo mesto, sle-

di pa mu beseda cunami. Sicer pa naj besedna zveza zvezna kanclerka ne bi predstavljala le prve ženske na čelu nemške vlade, temveč je zanimiva tudi z jezikovnega vidika. Še pred nekaj desetletji bi Merklovo namreč nagovarjali z gospa zvezni kancler (Frau Bundeskanzler).

Zapravljanje

Decembra bodo Američani porabili neverjetnih 440 milijard ameriških dolarjev. Milijarda dolarjev bo šla za božična drevesca, dve milijardi za čestitke, petsto milijonov za poštne znamke. Največ bodo porabili za nakup daril, in sicer 200 milijard, za alkoholne pijače pa 1,5 milijarde dolarjev. Povprečni Američan bo tako za darila, zabave in okraševanje porabil okoli 800 dolarjev. Študije kažejo, da večina trgovskih podjetij med zadnjim tednom novembra in zadnjim tednom decembra ustvari od 25 do 40 odstotkov letnega dobička. Na tisoče Američanov pa se v teh prazničnih dneh zadolžuje, tako da bodo naslednjih šest mesecev vračali denar, ki so ga porabili v zadnjih šestih tednih leta.

TUJI TISK

Le Figaro Zemlja

Zgodba oblike našega planeta je zapletena. Domneve so bile v zgodovini različne, bil je raven, cilindričen, sferičen in elipsoiden. Katera od teh trditev je pravilna? Strokovnjaki za geodezijo odgovarjajo da nobena. Do antičnih časov so imeli Zemljo za ploskev v obli-

ki diska, ki leži sredi neskončnega oceana. Takšno videnje Zemlje se je pojavilo 3000 let pred našim štetjem v Mezopotamiji. V šestem stoletju pred Kristusom je grški filozof Anaksimander tradicionalna mitološka prepričanja ovrgel. Njegova Zemlja je kamnit obok, ki je na vrhu naseljen. V petem stoletju pred Kristusom je Zemlja dobila sodobno obliko. Teorijo o okrogli Zemlji sta prevzela Sokrat in Platon. Erastofanu je celo uspelo izračunati velikost Zemlje! Ideja o okrogli Zemlji je bila živa še v srednjem veku, čeprav so ji nasprotovali predvsem menihi. Leta 1687 se Isaac Newton prepriča, da Zemlja ni čista krogla, ampak elipsa. Razvoj tehnike v 20. stoletju pa je pokazal, da gravitacijska sila zaradi različnosti sestave skorje ni povsod enaka.

Daily Telegraph Združite se

Grdi ljudje iščejo svoja pribežališča. Pred sovražnim svetom se skrivajo v nemškem klubu, ki je bil ustanovljen prav za to, da bi se ne posebno lepi ljudje lahko pogovorili in se pomirili. Da bi postali član tega kluba, je treba samo imenovati del telesa, zaradi kate-

rega se počutite nesrečne. Seznam se začneja s trebuhom in nadaljuje z nosovi in stegni. Klub je ustanovil Harald Gasper, direktor Agencije s podbradkom in dolgim nosom, skupaj s svojo ženo Regino, visoko novinarko z velikimi stopali. »Naveličali smo se, da je treba za uspešnost v življenju biti lep, da lepota pomeni socialno oblast ter da lepi ljudje bolje zaslužijo in hitreje naredijo kariero. Ne pravimo, da so grdi ljudje boljši, ampak to, da imamo tudi mi kaj pokazati in da svet ne pripada smo lepim ljudem.« Neuradno geslo kluba je: »Grdi ljudje vseh dežel, združite se!« in ima že 270 članov. Vzornica jim je tudi nemška kanclerka Angela Merkel, ki ne želi izrecno skrbeti za svojo zunanost, zaradi česar je izzvala kup kritik.

Spomladi je po dolgotrajni bolezni umrl priljubljeni papež Janez Pavel II.

Leto negativnih presežkov

Ana Müllner; foto: Reuters

Kakšna je bilanca dogodkov na mednarodnem prizorišču ob izteku letošnjega leta? Žal pri pregledu hitro ugotovimo, da je leto 2005 zaznamovala vrsta negativnih dogodkov tako na političnem kot na drugih področjih.

Letos je bila stabilnost Evropske unije (EU) večkrat na preizkušnji, še posebej ko je bila kar na dveh referendumih zavrjena evropska ustavna pogodba, in sicer v Franciji in na Nizozemskem.

Kriza EU Po tem se je veliko razglabljalo o t. i. krizi identitete, v kateri naj bi se znašli EU in njeni prebivalci, ki so svoje razočaranje nad slabšimi življenjskimi razmerami prevalili na EU. V letošnjem letu se je veliko govorilo tudi o "širitveni utrujenosti", ki naj bi bila posledica lanske velike širitve unije. Jeseni so se uradno začela pristopna pogajanja za članstvo v EU s Turčijo in Hrvaško, med državami petindvajsetice pa so se že vnele polemike, ali naj Turčija ob koncu pogajanj postane polpravna članica ali ne.

Za največja uspeha EU lahko tako štejemo sprejetje prihodnje finančne perspektive in reforme lizbonske strategije. S slednjimi so poskušali voditelji EU njene končne cilje (ki temeljijo predvsem na gospodarski rasti in izboljšani konkurenčnosti) postaviti na bolj realna tla in zagotoviti preglednejše izvajanje predvidenih reform. S sprejetjem finančne perspektive za obdobje 2007–2013, ki je bila sprejeta sredi decembra, pa so v Bruslju dokazali, da so kompromisi in dogovori mogoči tudi v razširjeni EU in ne samo v nekdanji petnajsterici držav.

Do največjega političnega premika v letu 2005 je prišlo v Nemčiji, ko je na septembrskih parlamentarnih volitvah zmagala Krščanskodemokratska unija pod vodstvom Angele Merkel, vendar je bila zaradi premajhne prednosti

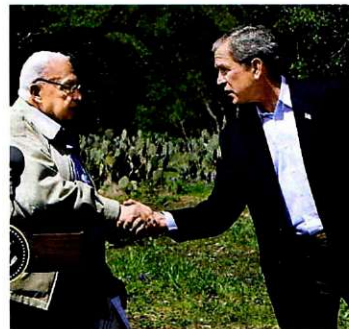

Novi papež Benedikt XVI.

glasov primorana sestaviti veliko koalicio s tradicionalno nasprotno Socialdemokratsko stranko.

Sprememba v Vatikanu Verjetno najpomembnejši dogodek v minulem letu je bila smrt papeža Janeza Pavla II., ki je umrl 2. aprila, Katoliško cerkev je vodil skoraj 27 let. Za novega papeža je bil izbran nemški kardinal Joseph Ratzinger, ki je že napovedal, da se bo držal načina vodenja svojega predhodnika.

Uničujoča narava V minulem letu je narava spet pokazala svojo krutost

Ameriški predsednik George Bush

in uničujočo moč. Oktobra je pakistansko pokrajino Kašmir prizadel hud potres z močjo 8,1 stopnje po Richterjevi lestvici, v katerem je umrlo 87 tisoč ljudi. Reševalci so zaradi goratega območja reševanje označili za "logistično nočno moro". Hkrati so Združeni narodi opozorili bogate države na njihov egoizem, saj je pomoč na prizadeto območje prihajala veliko prepozno, prav tako pa pet najbogatejših evropskih držav do opozorila ZN žrtvam potresa niso namenili prav nobene finančne pomoči.

Združene države Amerike in Srednjo Ameriko je letos prizadela najbolj aktivna orkanska sezona v zgodovini, največje razdejanje pa je za seboj pustil orkan Katrina, ki je močno prizadel jug ZDA in popolnoma uničil mesto New Orleans. Katrina je imela tudi politične posledice, saj je zaradi prepočasnega odziva oblasti na katastrofo močno padla podpora ameriškemu predsedniku Georgeu Bushu.

Tudi v Evropi so se poleti ukvarjali z muhasto materjo naravo; medtem ko so vzhodno in srednjo

DEMOKRACIJA

V letu 2005

DEMOKRACIJA

Veliki tektonski premiki

Slovenija zaupa

Prejeli smo ugodno presnetje odločbe Evropskega sodišča, ki je odprla vrata za vstop v Evropsko unijo. To je velika zmaga za Slovenijo in za vse Evropejce.

DEMOKRACIJA

Roopna-skolivna odleta vladnega letala

Ministrstvo za obrambo je objavilo fotografije, na katerih je vidno, kako se letalo s šolskimi otroki odleti iz Slovenije. To je velika krivica, ki kaže na nezakonitost in nezadostno nadzorstvo vlade.

DEMOKRACIJA

Moz, ki spreminja svet

Slovenija se približuje evropski državi. To je velika zmaga, ki kaže na Slovenijo kot na državo, ki spreminja svet.

DEMOKRACIJA

Balut stopa Lemicu na prste

Evropski parlament je sprejel resolucijo, ki obsoja slovensko vlado zaradi nezakonitih dejanj. To je velika zmaga za evropske vrednote.

DEMOKRACIJA

Konec mnenjnih četnov

Evropski parlament je sprejel resolucijo, ki obsoja slovensko vlado zaradi nezakonitih dejanj. To je velika zmaga za evropske vrednote.

DEMOKRACIJA

Polikomisar proti vladi

Evropski parlament je sprejel resolucijo, ki obsoja slovensko vlado zaradi nezakonitih dejanj. To je velika zmaga za evropske vrednote.

DEMOKRACIJA

Ideološki zrcila za občane in politične partije

Evropski parlament je sprejel resolucijo, ki obsoja slovensko vlado zaradi nezakonitih dejanj. To je velika zmaga za evropske vrednote.

DEMOKRACIJA

Nezakonito do zaupnih vladnih dokumentov

Evropski parlament je sprejel resolucijo, ki obsoja slovensko vlado zaradi nezakonitih dejanj. To je velika zmaga za evropske vrednote.

DEMOKRACIJA

Prejelilim izzzvom

Evropski parlament je sprejel resolucijo, ki obsoja slovensko vlado zaradi nezakonitih dejanj. To je velika zmaga za evropske vrednote.

DEMOKRACIJA

Zamolčani inanci

Evropski parlament je sprejel resolucijo, ki obsoja slovensko vlado zaradi nezakonitih dejanj. To je velika zmaga za evropske vrednote.

DEMOKRACIJA

Mackov hamesnik ohozuje in razkiva

Evropski parlament je sprejel resolucijo, ki obsoja slovensko vlado zaradi nezakonitih dejanj. To je velika zmaga za evropske vrednote.

DEMOKRACIJA

Okostnjaki prejsnje vlade

Evropski parlament je sprejel resolucijo, ki obsoja slovensko vlado zaradi nezakonitih dejanj. To je velika zmaga za evropske vrednote.

DEMOKRACIJA

Diktatorji veda v nebo

Evropski parlament je sprejel resolucijo, ki obsoja slovensko vlado zaradi nezakonitih dejanj. To je velika zmaga za evropske vrednote.

DEMOKRACIJA

Odhod Janeza Pavla II.

Evropski parlament je sprejel resolucijo, ki obsoja slovensko vlado zaradi nezakonitih dejanj. To je velika zmaga za evropske vrednote.

DEMOKRACIJA

Bo zaigralski polnimi pljuči?

Evropski parlament je sprejel resolucijo, ki obsoja slovensko vlado zaradi nezakonitih dejanj. To je velika zmaga za evropske vrednote.

DEMOKRACIJA

Bojo le odpraviti borzevske privilegije?

Evropski parlament je sprejel resolucijo, ki obsoja slovensko vlado zaradi nezakonitih dejanj. To je velika zmaga za evropske vrednote.

DEMOKRACIJA

Sodelavec resnice Benetikt XVI.

Evropski parlament je sprejel resolucijo, ki obsoja slovensko vlado zaradi nezakonitih dejanj. To je velika zmaga za evropske vrednote.

DEMOKRACIJA

Resnica o prvi slovenski Vladi

Evropski parlament je sprejel resolucijo, ki obsoja slovensko vlado zaradi nezakonitih dejanj. To je velika zmaga za evropske vrednote.

DEMOKRACIJA

Iz enega totalitarizma v drugega

Evropski parlament je sprejel resolucijo, ki obsoja slovensko vlado zaradi nezakonitih dejanj. To je velika zmaga za evropske vrednote.

DEMOKRACIJA

Komeres sredinsko in zmagoslava

Evropski parlament je sprejel resolucijo, ki obsoja slovensko vlado zaradi nezakonitih dejanj. To je velika zmaga za evropske vrednote.

DEMOKRACIJA

Bo Kucan zamenjal Rona?

Evropski parlament je sprejel resolucijo, ki obsoja slovensko vlado zaradi nezakonitih dejanj. To je velika zmaga za evropske vrednote.

DEMOKRACIJA

Ribiciceve zrtve?

Evropski parlament je sprejel resolucijo, ki obsoja slovensko vlado zaradi nezakonitih dejanj. To je velika zmaga za evropske vrednote.

DEMOKRACIJA

Se zgodovina ponavlja?

Evropski parlament je sprejel resolucijo, ki obsoja slovensko vlado zaradi nezakonitih dejanj. To je velika zmaga za evropske vrednote.

DEMOKRACIJA

Metavno se mu le smelajo

Evropski parlament je sprejel resolucijo, ki obsoja slovensko vlado zaradi nezakonitih dejanj. To je velika zmaga za evropske vrednote.

10. S Job
11. Č Ignacij Lakonijski
12. P Leopold, Pankracij
13. S Servacij
14. N Bonifacij
15. P Zofija, Sonja
16. T Janez Nepomuk
17. S Jošt
18. Č Janez I.
19. P Urban
20. S Bernardin Sienski
21. N Krištof
22. P Marjeta
23. T Renata
24. S Marija Pomoč.
25. Č Vnebohod
26. P Filip Neri
27. S Avguštin Canterbur.
28. N German
29. P Maksim Emonski
30. T Kancijan in tov.
31. S Marijino obiskanje

10. S Bogumil
11. N Sveta Trojica
12. P Gašper
13. T Anton Padovanski
14. S Valerij
15. Č Sv. Rešnjje telo in kri
16. P Beno
17. S Albert
18. N Srce Jezusovo
19. P Romuald
20. T Silverij
21. S Alojzij Gonzaga
22. Č Janez, Tomaž
23. P Jožef Cafasso
24. S Roj. Janeza Krst., kres
25. N Viljem, dan drž., d. p.
26. P Vigilij, Jožef Marija
27. T Ema, Hema
28. S Irenej, Hotimir
29. Č Peter in Pavel
30. P Oton

10. P Amalija
11. T Benedikt
12. S Mohor, Fortunat
13. Č Henrik, Hinko
14. P Kamil Leljiski
15. S Bonaventura
16. N Karmelska Mati Božja
17. P Aleš
18. T Friderik
19. S Justa
20. Č Marjeta Antiohijska
21. P Lovrenc
22. S Marija Magdalena
23. N Brigita Švedska
24. P Krištof
25. T Jakob Starejši
26. S Ana, Joahim
27. Č Gorazd, Kliment
28. P Viktor
29. S Marta
30. N Peter Krizolog
31. P Ignacij Lojolski

10. Č Lovrenc
11. P Klara
12. S Ivana Šantalska
13. N Hipolit
14. P Maksimilijan Kolbe
15. T M. vnebovzetje, d. p. d.
16. S Rok, Štefan
17. Č Hijacint
18. P Helena
19. S Janez Eudes
20. N Bernard
21. P Zdenko
22. T Marija Kraljica
23. S Roza iz Lime
24. Č Jernej
25. P Ludvik, Jožef
26. S Tarzicij
27. N Monika
28. P Avguštin
29. T Mučen. Janeza Krstnika
30. S Feliks, Srečko
31. Č Rajmund

September

1. P Egidij
2. S Marjeta
3. N Gregor Veliki
4. P Rozalija
5. T Viktorin, Rozvita
6. S Zaharija
7. Č Regina
8. P Marijino rojstvo
9. S Peter Klaver
10. N Nikolaj Tolentinski
11. P Gabrijel
12. T Marijino ime
13. S Janez Zlatousti
14. Č Rasto
15. P Meita, Dolores
16. S Kornelij, Ciprijan
17. N Robert Belarmin
18. P Riharda, Irena
19. T Januarij
20. S Andrej Kim
21. Č Matej, Matevž
22. P Mavricij
23. S Lin, Tekla
24. N Anton Martin Slomšek
25. P Sergij Rađoneški
26. T Kozma, Damijan
27. S Vincencij Pavelski
28. Č Vencoslav, jap. muč.
29. P Mihael, Gab., Raf.
30. S Hieronim

Oktober

1. N Terezija
2. P Angeli varuhi
3. T Evald, Žarko
4. S Frančišek Asiški
5. Č Marija Favstina
6. P Bruno
7. S Rožnovenska Mati Božja
8. N Benedikta
9. P Janez Leonardi
10. T Florencij
11. S Firmin, Bruno
12. Č Maksimilijan Celjski
13. P Koloman
14. S Kalist
15. N Terezija Avilska
16. P Hedvika, Marjeta
17. T Ignacij Antiohijski
18. S Luka
19. Č Pavel od Križa
20. P Vendelin, Irena
21. S Uršula
22. N Marija Saloma
23. P Janez Kapistran
24. T Anton Klaret
25. S Darija, Darinka
26. Č Valerijan Oglejski
27. P Sabina
28. S Simon, Juda
29. N Ermelinda
30. P Alfonz
31. T Bolfenk, d. ref., d. p. d.

November

1. S Vsi sveti, d. sp. na mrtve, d. p.
2. Č Verne duše
3. P Viktorin, Just
4. S Karel Boromejski
5. N Zaharija, Elizabeta
6. P Lenart
7. T Engelbert, Ernest
8. S Bogomir, Bogdan
9. Č Teodor
10. P Leon Veliki
11. S Martin
12. N Jozafat
13. P Stanislav Kostka
14. T Nikolaj Tavelij
15. S Albert Veliki
16. Č Marjeta
17. P Elizabeta Ogrska
18. S Filipina
19. N Matilda
20. P Gelazij
21. T Marijino darovanje
22. S Cecilija
23. Č Klemen, Kolumban
24. P Andrej Trong
25. S Katarina Aleksandrijska
26. N Kristus kralj
27. P Virgil
28. T Berta, Sosten
29. S Saturnin
30. Č Andrej

December

1. P Eligij, Natalija
2. S Vivijana, Blanka
3. N Frančišek Ksaver
4. P Barbara, Janez Dam.
5. T Saba, Savo
6. S Miklavž
7. Č Ambrož
8. P Marija Brezmadežna
9. S Valerija
10. N Maver
11. P Damaz
12. T Amalija, Ivana
13. S Lucija
14. Č Janez od Križa
15. P Kristina
16. S Adela
17. N Lazar
18. P Teotim
19. T Urban
20. S Vincencij
21. Č Peter Kanizij
22. P Frančiška Cabrini
23. S Janez Kancij
24. N Adam, Eva
25. P Božič, d. p.
26. T Štefan, dan sam. in enot., d. p.
27. S Janez Evangelist
28. Č Nedožni otroci
29. P Tomaž Becket
30. S Sabin Asiški
31. N Silvester

DEMOKRACIJA

Objavimo, kar drugi zamolčijo.

Januar

1. N Novo leto, d. p.
2. P Bazilij, Gregor, d. p.
3. T Jezusovo ime
4. S Angela
5. Č Milena
6. P Sveti Trije kralji
7. S Rajmund
8. N Jezusov krst
9. P Hadrijan
10. T Gregor Niški
11. S Pavlin Oglejski
12. Č Tatjana
13. P Hilarij, Veronika
14. S Feliks
15. N Pavel Puščavnik
16. P Marcel
17. T Anton
18. S Marjeta Ogrska
19. Č Makarij
20. P Fabijan, Boštjan
21. S Neža
22. N Vincenc
23. P Henrik
24. T Frančišek Saleški
25. S Spreobr. sv. Pavla
26. Č Timotej, Tit
27. P Angela Merici
28. S Tomaž Akvinski
29. N Valerij
30. P Martina
31. T Janez Bosko

Februar

1. S Brigita
2. Č Svečnica
3. P Blaž, Oskar
4. S Gilbert
5. N Agata
6. P Pavel Miki
7. T Koleta, Nika
8. S Hieronim, Preš. d., d. p.
9. Č Apolonija
10. P Sholastika
11. S Lurška Mati Božja
12. N Eevalija
13. P Jordan
14. T Valentin
15. S Klavdij
16. Č Julijana, Onezim
17. P Aleš, Silvin
18. S Frančišek Regis
19. N Leon
20. P Sadot in tov.
21. T Peter Damiani
22. S Sedež ap. Petra
23. Č Polikarp
24. P Matija
25. S Valburga
26. N Aleksander
27. P Gabrijel
28. T Ožbolt, pust

Marec

1. S Pepelnica
2. Č Neža Praška
3. P Kunigunda
4. S Kazimir
5. N Hadrijan
6. P Miroslav
7. T Perpetua, Felicita
8. S Janez od Boga
9. Č Frančiška Rimska
10. P 40 mučencev
11. S Sofronij
12. N Justina
13. P Kristina
14. T Matilda
15. S Klemen Dvoržak
16. Č Hilarij
17. P Jedrt, Patrik
18. S Ciril Jeruzalemski
19. N Jožef
20. P Jožef Lvovski
21. T Nikolaj Flüe
22. S Lea
23. Č Alfonz
24. P Dionizij Palestinski
25. S Gosp. oznanjenje
26. N Evgenija
27. P Rupert
28. T Bojan
29. S Bertold
30. Č Amadej
31. P Modest

April

1. S Ljuba
2. N Tiha nedelja
3. P Rihard, Irena
4. T Izidor Seviljski
5. S Vincencij Ferer
6. Č Irenej
7. P Janez Salski
8. S Valter
9. N Cvetna nedelja
10. P Ezekijel
11. T Stanislav
12. S Julij, Zenon
13. Č Veliki četrtek
14. P Veliki petek
15. S Velika sobota
16. N Velika noč
17. P Velik. pon., d. p. d.
18. T Elevation
19. S Leon IX.
20. Č Neža Montepul.
21. P Anzelm
22. S Hugo
23. N Jurij
24. P Fidelis
25. T Marko
26. S Pashazij
27. Č Cita. dan up., d. p.
28. P Peter, Ludvik
29. S Katarina Sienska
30. N Oton

Maj

1. P Jožef Delavec, d. p.
2. T Atanazij, d. p.
3. S Filip, Jakob
4. Č Florijan, Cvetko
5. P Gotard
6. S Dominik Savio
7. N Gizela
8. P Viktor, Zmago
9. T Pahomij

Junij

1. Č Justin
2. P Marcellin, Peter
3. S Karel Lwanga
4. N Binkošti
5. P Marija, Mati Cerkve
6. T Norbert
7. S Robert
8. Č Medard
9. P Primož, Felician

Julij

1. S Estera
2. N Frančišek
3. P Tomaž
4. T Urh, Elizabeta
5. S Ciril, Metod
6. Č Marija Goretti
7. P Vilibald
8. S Kilijan
9. N Veronika

Avgust

1. T Alfonz Liguorij
2. S Evzebij, Porcijunkula
3. Č Lidija
4. P Janez Vianej
5. S Marija Snežna
6. N Ljubo
7. P Kajetan
8. T Dominik
9. S Terezija Benedikta

2006

si

DEMOKRACIJA

Slovenija se bo prilagodila in napredovala

Novi zakon o RTVS razbija politične interese

Andrej Bajuk: Slovenski predsednik bo

Evžen Ljubina: Slovenski predsednik bo

Tomaz Tavcar: Slovenski predsednik bo

DEMOKRACIJA

Z odločnostjo dosegli samostojnost

Novi zakon o RTVS razbija politične interese

Andrej Bajuk: Slovenski predsednik bo

Evžen Ljubina: Slovenski predsednik bo

Tomaz Tavcar: Slovenski predsednik bo

DEMOKRACIJA

Sebi v prid!

V davčni zakonodaji ni "čarobnih" rešitev

Skupaj spremljamo Slovenijo

Skupaj spremljamo Slovenijo

Skupaj spremljamo Slovenijo

DEMOKRACIJA

Z nestrpnostjo nad "nestrpnost"

Lahko smo zelo trden člen koalicije

Barbara Brezigar: Slovenski predsednik bo

Barbara Brezigar: Slovenski predsednik bo

Barbara Brezigar: Slovenski predsednik bo

DEMOKRACIJA

Posli Kucanovega agenta

Ustanova Kucanovega agenta

Ustanova Kucanovega agenta

Ustanova Kucanovega agenta

DEMOKRACIJA

Bo LDS vodil militarist?

Paupričil tim je vsekakor utemeljena resitve

Paupričil tim je vsekakor utemeljena resitve

Paupričil tim je vsekakor utemeljena resitve

DEMOKRACIJA

Afere, ki so LDS potisnile na obrobje

Sporni nadzornik novinarjev

Sporni nadzornik novinarjev

Sporni nadzornik novinarjev

DEMOKRACIJA

Poskusi destabilizacije parlamenta

Dobro morilo v primeru neodločnosti

Dr. Janez Potočan: Slovenski predsednik bo

Dr. Janez Potočan: Slovenski predsednik bo

Dr. Janez Potočan: Slovenski predsednik bo

DEMOKRACIJA

Uničevalci rogaškega kristala

Ali Slovenija ograja terorizem?

Andrej Bajuk: Slovenski predsednik bo

Andrej Bajuk: Slovenski predsednik bo

Andrej Bajuk: Slovenski predsednik bo

DEMOKRACIJA

Odresenik ali oportunist?

Nedavno imenovanje Glavarstva

Dr. Branko Glavar: Slovenski predsednik bo

Dr. Branko Glavar: Slovenski predsednik bo

Dr. Branko Glavar: Slovenski predsednik bo

DEMOKRACIJA

SPOROČILO IZ BEGRADA

Bandelj in Simenc spet v akciji

Političar z dvojnim državljanstvom v Obzle

Političar z dvojnim državljanstvom v Obzle

Političar z dvojnim državljanstvom v Obzle

DEMOKRACIJA

S poligratom proti korupciji?

Mara Patek: Črn dan za novinarstvo

Mara Patek: Črn dan za novinarstvo

Mara Patek: Črn dan za novinarstvo

DEMOKRACIJA

V primežu starih sil

Sporno postavljanje lobiranja

Sporno postavljanje lobiranja

Sporno postavljanje lobiranja

DEMOKRACIJA

Obogatel na račun Mercatorja

Dober dan za novinarstvo

Dober dan za novinarstvo

Dober dan za novinarstvo

DEMOKRACIJA

Podjetni Pavliha in prijatelji

Izkušajo ob post-avgust

Podjetni Pavliha in prijatelji

Podjetni Pavliha in prijatelji

Podjetni Pavliha in prijatelji

DEMOKRACIJA

Bratu omogočil velik zaslužek

Ali Slovenija ograja terorizem?

Ali Slovenija ograja terorizem?

Ali Slovenija ograja terorizem?

DEMOKRACIJA

Je Korelic goljufal Slovenske železnice?

Kdo bo medelil Antona Repa?

Kdo bo medelil Antona Repa?

Kdo bo medelil Antona Repa?

DEMOKRACIJA

Bo Kacin razbil LDS?

Republika Slovenija

Republika Slovenija

Republika Slovenija

DEMOKRACIJA

Prejšnja oblast prodajala pod mizo

Govornje

Govornje

Govornje

DEMOKRACIJA

Upor rdečih sindikalistov

Upor rdečih sindikalistov

Upor rdečih sindikalistov

Upor rdečih sindikalistov

DEMOKRACIJA

Kocka je padla

Ustava je nepopolna

Ustava je nepopolna

Ustava je nepopolna

DEMOKRACIJA

Kapitalski Frankenstein, ki je LDS pobegnil z vajeti

Nepravda so sporni, da se zakonodajna prapravlja na prekršaj

Nepravda so sporni, da se zakonodajna prapravlja na prekršaj

Nepravda so sporni, da se zakonodajna prapravlja na prekršaj

DEMOKRACIJA

Konec klientelizma

Republika Slovenija

Republika Slovenija

Republika Slovenija

DEMOKRACIJA

Komu koristi kricanje v snegu?

Republika Slovenija

Republika Slovenija

Republika Slovenija

DEMOKRACIJA

S "STEMARCO" PROTI REFORMAM

Barbara Brezigar: Slovenski predsednik bo

Barbara Brezigar: Slovenski predsednik bo

Barbara Brezigar: Slovenski predsednik bo

DEMOKRACIJA

RINTERJEVA SOORGANIZIRALA PROTESTE

Janez Tanko: Slovenski predsednik bo

Janez Tanko: Slovenski predsednik bo

Janez Tanko: Slovenski predsednik bo

DEMOKRACIJA

TAVAJOC POLITIKA

Dr. Igor Bahovec: Slovenski predsednik bo

Dr. Igor Bahovec: Slovenski predsednik bo

Dr. Igor Bahovec: Slovenski predsednik bo

DEMOKRACIJA

SEVETI NEV IN NOV JAGON

Miro Patek: Slovenski predsednik bo

Miro Patek: Slovenski predsednik bo

Miro Patek: Slovenski predsednik bo

Francija in Nizozemska sta zavrnila evropsko ustavo.

Leto 2005 je minilo v znamenju naravnih katastrof.

Evropo prizadele poplave, ki jih je povzročilo močno deževje, so se na Iberskem polotoku bojevali proti ognjenim zubljem, ki so ušli izpod nadzora in pustošili po osrednjem delu Španije in Portugalske.

Vzpon terorizma Čeprav je terorizem z lanskimi napadi v Madridu prestopil prag stare celine, so julijski teroristični napadi v Londonu spet

vropskih državah z velikim deležem muslimanskega prebivalstva.

V Iraku nič novega To je žal vse, kar lahko rečemo za leto, ko v tej državi ni minil dan, da ne bi poročali o eksplozijah in smrtnih žrtvah. Zaradi vojne v Iraku, orkana Katrina in afere Libby v Beli hiši ameriškemu predsedniku Bushu podpora med Američani vztrajno pada. Leto

Dogajanje v Iraku potrjuje, da bo pot do umiritve razmer še dolga.

opozorili svet, da nihče več ni varen pred terorizmom v njegovi najkru-tejši obliki. Kot pa se je izkazalo kasneje, so bili londonski napadi prvič organizirani s strani islamskih skrajnežev, ki so bili rojeni v Veliki Britaniji in imajo britansko državljanstvo. Do londonskih napadov so bili glavni izvajalci (tako samomorilci kot njihovi "duhovni" vodje) iz islamskih držav, ki veljajo za podpornice terorizma, t. i. krvavi četrtak v Londonu pa je še okreplil strah pred terorizmom v zahodnoe-

2005 v Iraku dokazuje, da bo pot do stabilizacije države še dolga in trn-ova. Iračani in drugi pa zavzeto spremljajo sojenje nekdanjemu iraškemu predsedniku Sadamu Huseinu, ki se je začelo 2005, dve leti po padcu režima in njegovem prijetju. "Sadam si ne zasluži umreti, zasluži si stokrat umreti," je dejal neimenovani Iračan in s tem povzel mnenje velike večine prebivalcev te države. Seveda upamo, da bomo ob koncu leta 2006 poročali o manj krvavih dogodkih iz Iraka kot letos. **D**

Si.mobil - Vodafone vodi!

Si.Navigators: navigacijski sistem na vašem telefonu

BREZPLAČNA UPORABA STORITVE DO KONCA FEBRUARJA*
DELUJE V VEČ KOT 30 DRŽAVAH

Si.Navigators

- Vedno točno na cilj v Sloveniji in več kot 30 državah sveta
- Deluje na več kot 30 mobilnih telefonih
- Redno ažurirani zemljevidi
- Glasovna in slikovna navigacija
- Ugodna predstavljena ponudba s telefonoma Nokia 3230 in Nokia 6630
- Več informacij na www.simobil.si

*Strankam, ki bodo do vključno 28.2.2006 kupili paket Si.Navigators, do konca februarja 2006 ne bomo obračunali uporabe storitve Si.Navigators (1,250 SIT/mesec oz. 250 SIT/dan uporabe). Uporabnik plača prenos GPRS po dejanski porabi po veljavnem ceniku Si.mobil. Storitve je na voljo le za Si.mobilove naročnike. Vse cene vključujejo DDV. Dodatne informacije in seznam telefonov, ki podpirajo storitev Si.Navigators najdete na www.simobil.si, 080 40 40 40 in na prodajnih mestih Si.mobil - Vodafone. Si.mobil d.o.o., Smartinska 134b, SI-1000 Ljubljana | www.simobil.si

Ujemi svet

Svetina in njeni dve cerkvi

Skrivnosti Svetine

V. M.

Svetina nad Celjem je nekoč s svojo mogočno gotsko cerkvijo Marije Snežne privlačila romarje od blizu in daleč. Svojevrstna lega visoko med hribi, cerkev z zvonikom, ki mu ni para v Sloveniji, znamenita Svetinska godba na pihala.

Svetina je majhen kraj, ki pa s svojo skrivnostno zgodovino in čudovito naravo privlači čedalje več novodobnih (turističnih) romarjev. Idilična gorska vasica leži nedaleč od Celja, nad Štorami, na prijazni planoti, na višini 683 metrov, skrita pogledu od daleč, saj jo varujeta vzpetini Ramanca (na njej je bil pred vojno postavljen evharestični križ, ki so ga komunistični nestrpneži po vojni uničili, danes pa na njem stoji velik Almin dom) in gozdnat Veliki vrh.

Sveti Svetovid? Odkod ime Svetina, ali kot so ji rekli v preteklosti, Svétje? To je prva skrivnost Svetine. Vsak bi pričakoval, da od besede sveti, saj so tu predniki zgradili mogočno cerkev – celo dve –, kamor so roma-

li s svojimi priprošnjami k Mariji. Znameniti celjski zgodovinar Orožen je zapisal, da ime izhaja iz zapisa v celjskem urbarju iz

Zgrajena za obrambo pred Turki

leta 1480, kjer je omenjena vas Pri vseh svetnikih. Toda iz istega leta izhaja tudi dekret oglejskega generalnega vikarja, pod katere-

Zvonik je (bil) mogočna utrdba.

ga so ti kraji spadali, v katerem se kraj imenuje Suvetina, zato nekateri trdijo, da ime izhaja od staroslovanskega boga Svetovida, ki so ga častili naši predniki v "šentoščevih" gajih. To razlago podkrepljuje glavni praznik na Svetini, ki ga še danes praznujejo na "šentoščevo nedeljo".

Ime kraja se prvič pojavi v dveh fevdnih knjigah krške škofije. Za leti 1403 in 1404 sta omenjeni dve kmetiji v kraju Svetina (Swetten). Leta 1412 je kraj zapisan kot Swetyin, leta 1421 kot Swettein, leta 1458 pa kot Swetin.

Kdo je graditelj? Druga, največja skrivnost Svetine je, kdo je zgradil tako veliko cerkev in še posebej zvonik v tem nekoč odročnem kraju. Leta 1393 je oglejski patriarh Ivan patronat nad

Notranjost ladje je baročna.

Znameniti Marijin kip

Dvonastropni oltar

laško župnijo skupaj s pripadajočimi posestvi odstopil celjskemu grofu Hermanu. Po smrti zadnjega Celjana Ulrika II. leta 1456 so vsa njihova posestva prišla v roke Habsburžana Friderika III. kot notranjeavstrijskega deželnega kneza. Dolgo se je mislilo, da je gotško Marijino cerkev na Svetini (nekdanj imenovano Naša ljuba Gospa na Gori pri Celju) zgradil celjski grof Friderik II., še posebej zato, ker so imeli Celjski na Svetini svojo pristavo, v njej pa urad za upravo posestev. Domneva se, da so tu za svoje uslužbence postavili tudi cerkev in vzdrževali duhovnika. Po eni domnevi naj bi bila ta cerkev stala na kraju, kjer danes stoji svetinska cerkev sv. Križa (nekoč povečena sv. Ani). Po drugi domnevi naj bi bila "celjska" cerkev stala blizu sedanje.

Dvojna sekira Svetinska cerkev svoje začetke skrbno prikriva. Za zdaj je najverjetnejša domneva, da je bila zgrajena malo pred letom 1480, saj iz tega leta obstaja dokument iz oglejskega arhiva v Vidmu, da je generalni vikar oglejskega patriarha prepovedal duhovnikom, da bi brez dovoljenja laškega župnika ali njegovega vikarja maševali v "novo pozidani kapeli sv. Marije na Svetini v laški župniji". O graditvi cerkve v tem času pričajo tudi kamnoseški elementi. Še posebej pomemben naj bi bil del enega od sklep-

nikov, na katerem je upodobljena dvojna sekira, grb družine Hohenwart. Andreju Hohenwartu so Habsburžani po izumrtju dinastije Celjskih dali v oskrbo celjski grad. Leta 1475 so ga ob porazu notranjeavstrijske vojske pri Kunšperku ob Sotli zajeli Turki. Odkupljen je bil za 6.000 forintov. Zato domnevajo, da je prav on odigral najpomembnejšo vlogo pri graditvi svetinske cerkve kot zahvale za rešitev iz ujetništva. Znano je tudi, da je bil velik dobrotnik cerkvenih ustanov. Svoj delež pri dokončanju gradnje so dali tudi Habsburžani.

Mogočen zvonik Naslednja skriv-

nost je, zakaj ima svetinska cerkev tako mogočen zvonik, pravo obrambno trdnjavo. O vlogi turških vpadov pri tem pričajo tudi legende. 1487 naj bi bili cerkev požgali in oskrunili Turki, tako da so jo morali znova posvetiti. Prav zaradi tega naj bi bili cerkev obdali s tabornim obzidjem in ji prizidali svojevrsten zvonik, ki je bil s strelnimi linami tudi obrambni stolp. Tudi zakristija in prostor nad zakristijo sta povsem obrambne narave. Gotska cerkev je zidana iz kamna in neometana. Velikanski zvonik ima spodaj pravokotno obliko, od drugega nadstropja naprej pa preide v osmerokotnik, ki se konča s strmo piramidasto s-

skodlami krito streho.

Ostala je le Marija Leta 1714 je cerkev pogorela, zato so jo morali na novo opremiti. Od izvorne gotške opreme je ostal le Marijin kip. Tako je danes večji del opreme v cerkvi baročen. Sedanji dvonastropni oltar, ki je bogato okrašen s figurami, je leta 1775 izdelal laški rezbar Anton Ivšek, kipe na njem pa pripisujejo celjskemu kiparju Ferdinandu Gallu. Prižnica z bogatim oltarjem in šegavimi angelskimi glavami, oljnimi podobami Kristusa in štirih evanelistov v bogato izrezljanih medaljonih in z lepo okrašenimi stopnicami je iz začetka 18. stoletja. Izdelal jo je laški podobar Janez Gregor Božič. Cerkev ima baročne orgle.

Alma Karlin

Grob Alme Karlin in njene prijateljice

Povojno uničevanje Povojna revolucionarna oblast je hotela uničiti tako kot nasploh cerkev na Slovenskem tudi svetinsko Marijo Snežno. Izgovarjala se je, da je za kraj dovolj manjša cerkev sv. Križa. Zato je "velikanka" propadala. Šele po delni "otoplitvi" režima v šestdesetih letih je spomeniško varstvo začelo reševati nastalo škodo na tem enkratnem kulturnem spomeniku. Takoj so zamenjali močno dotrajano ostrežje zvonika in ladje. Cerkvi so vrnili gotsko podobo. Ker je notranjost ladje v letih 1872–73 poslikal slikar Jakob Brollo, so njegove freske odstra-

Sveti Janez Krstnik na Prežinu

► nili in odkrili dele starih fresk.

21. januarja 1945 so partizani minirali šolsko poslopje. Pri tem je bil velik del zidu poškodovan, streha pa je ostala naslonjena na dva nepoškodovana vogala. Obnavljati so jo začeli oktobra 1945 in jo končali šele leta 1948. Kjer koli so se pojavili partizani, ki smo jih nekoč tako častili, nekateri pa to počno še danes, povsod so uničevali gmotne in kulturne dobrine, da o življenjih niti ne govorimo.

Dolga pot do samostojnosti Kljub vsemu temu Svetinčani dolga stoletja niso dobili svoje župnije. Od leta 1755 so bili podružnica šentrupeške župnije nad Laškim. Svetina je leta 1788 sicer dobila svoje-

ga kurata, toda že leta 1791 so ga odpravili. Čeprav so si Svetinčani zelo prizadevali, da bi obnovili kuracijo, niso bili uslišani. Svoje prošnje za samostojno duhovnijo in za lastnega duhovnika so dve sto let naslavljali na različne naslove. Avgusta 1971 so končno dobili samostojno duhovnijo sv. Marije. Novembra 1997 je Svetina dobila tudi svojo župnijo, vendar je bila pridružena sosednji župniji sv. Lovrenca nad Štorami, ki je bila takrat prav tako na novo ustanovljena.

Alma Karlin Na vzpetini nad vasjo leži pokopališče, kjer je pokopana Celjanka Alma Karlin, svojevrstna ženska, svetovna popotnica in pisateljica. Komaj dvajsetletna se je odpravila na pot in deset let jo je nemirna kri gnala daleč po svetu. Obiskala je Peru, Panamo, Kalifornijo, Havaje, Japonsko, Mandžurijo, Kitajsko, Tajvan, Avstralijo, Novo Zelandijo, Novo Gvinejo, Javo, Tajsko, Kambodžo in Indijo. Kruh si je služila s članki, ki jih je pošiljala časopisom. Objavila je več kot 20 knjig, veliko besedil pa je bilo neobjavljenih. Po vrnitvi "iz sveta" v Celje se je umaknila na obrobje, v hišico nad Pečovnikom, pod Grmado. Ko je leta 1950 umrla, so jo pokopali na Svetini, saj je želela, da je tam njeno zadnje počivališče. Po strmi poti so jo iz Pečovnika (mimo Celjske kočice) z vprežnim vozom peljali na svetinsko pokopališče.

Leta 1930 je Almo v Celju obi-

skala Angežinja, slikarka Thea Gmelin in pri njej ostala. Hišo v mestu sta morali prodati, se preselili v vilo pod Stari grad, potem pa sta, obubožani, morali prodati tudi to in kupili sta skromno hišo nad Pečovnikom. Po vojni režim ni hotel imeti ničesar "z nemško pisateljico" Almo Karlin. Po njeni smrti je prijateljica Thea živela še tri desetletja, potem pa se ji je pridružil na svetinskem pokopališču.

Sveti Janez na Prežinu Ob cesti, ki pelje iz Celja in Štor na Svetino, stojita še dve znameniti točki. Na strmi vzpetini, pravzaprav na skali v Šentjanžu stoji še ena svojevrstna cerkev. Pravzaprav stoji tik ob ozkem prostoru (ali morda celo na prostoru), kjer je stal eden najstarejših gradov na Štajerskem. Utrdbo Prežin je dal pozidati škof Roman I. v 12. stoletju. Umetnostni zgodovinar Ivan Stopar je o njej

Zvonik je širši od ladje.

zapisal: "Prežin je eden redkih starih gradov na južnem Štajerskem, ki ima tudi v nemški obliki ohranjeno prvotno slovensko ime. To izvira iz glagola prežati – lokacija gradu je res omogočala imeniten razgled po dolini Voglajne in bržčas je bila tu že prej starodavna preža, s katere so oprezali za bližajočim se sovražnikom." Od utrdbe ni več nobenega sledu.

Ko so v 15. stoletju utrdbo porušili, naj bi bil ostal le grajski stolp. Tega naj bi bili kasneje uporabili za cerkveni stolp oziroma zvonik cerkve sv. Janeza Krstnika, ki stoji na skali nedaleč od cerkve. Po drugih podatkih so ta svojevrstni osmerokotni zvonik, ki deluje bolj kot kapela, zgradili konec 18. stoletja. Cerkev je prvič omenjena leta 1525. Leta 2002 je bila lepo obnovljena. Območje jugovzhodno od Celja, kot vidimo, kar vabi s svojo lepoto in številnimi skrivnostmi. Vsaj oglejmo si jih, da se ob njih zavemo, kako hipni in nepomembni smo v skrivnosti stvarstva, ki nas obdaja. **D**

FM 102.1
99.5
stereo
RDS

Radio VIVA

M.Sobota tel:02/537-1949

Slava Klavora 1
9000 Murska Sobota
Slovenija
tel.: 02/537 1949
fax.: 02/537 1948
GSM: 041/34 66 46
GSM: 031/34 51 51
http://www.radio-viva.com
e-mail: viva@radio-viva.com

ŠTAJERSKI VAL

prijateljstvo   bližina   domišljija

RADIO JE UHO, S KATERIM SLIŠIMO SVET!

Alojz Rebula v razredu leta 1960

Dvakrat Rebula

V. M.

Alojz Rebula nas je pri svojih osemdesetih letih spet prijetno presenetil z novim romanom Zvonovi Nilandije. Hkrati je založba Mladika iz Trsta izdala Rebulov zbornik.

»Alojz Rebula, ki ni 'tržaški pisatelj', kakor ga radi naslavljajo nepremišljeni časnikarji v slovenskem tisku, temveč je svetovni pisatelj v pristnem goethejanskem pomenu te sintagme, pišoč v enem najbolj izbranih jezikov, saj je malenkost vedno znamenje izbranosti, razmišljajoč po grško, discipliniran po rimsko, verujoč palestinsko, čuteč slovensko, resničen, pravičen in dejaven občečloveško.« Tako je tega našega velikega pisatelja in misleca v Rebulovem zborniku, ki je izšel ob pisateljevi osemdesetletnici, označil njegov dolgoletni znanec Vinko Ošlak.

V zborniku je objavljenih enajst prispevkov, v katerih ugledni raziskovalci in kulturniki pišejo o Rebulovem življenju, predvsem pa njegovem literarnem delu. Helga Glušič je podala splošen prerez Rebulovega življenja in dela. Marija Pirjevec je vzela v pretres duhovno razsežnost pisateljeve proze. Rebulovo globoko navezanost na antični svet sta osvetlila akademik Kajetan Gantar in Jadranka Cergol. Biblijske in mitološke teme pisateljevega opusa je preučil Igor Škamperle. Jože Horvat je predstavil dva formalna vidika oziroma načina pisanja dnevnika (Rebula je znan tudi

po svojih zelo zanimivih dnevnikih). Nada Đukić se je podala v analizo psiholoških novel Alojza Rebule. Majda Artač Šturman je analizirala novelo Kraljica Venus iz zbirke Arhipel. Diomira Fabjan Bajc je predstavila svoja čustva ob branju Rebulovega romana V Sibilinem vetru. Martina Ožbolt je prispevala študijo o romanskih elementih v pisateljevem romanu Nokturno za Primorsko. Posebna vrednost zbornika je bibliografija Rebulovih del in navedba literature o avtorju in njegovih delih, ki s svojo obsežnostjo zgovorno priča o Rebulovem orja-

škem opusu. Zbornik je obogaten tudi z dokumentarnimi fotografijami iz Rebulovega življenja od mladostnih let do danes.

Urednica zbornika prof. Lojzka Bratuž je v spremni besedi zapisala, da Rebulov opus razkriva »samobitno umetniško osebnost, pisatelja, ki suvereno in prodorno obravnava izbrano tematiko in ki je v svojih pripovednih delih, esejistiki in dnevniških zapiskih neponovljiv. V njegovem pisanju je veliko mi-

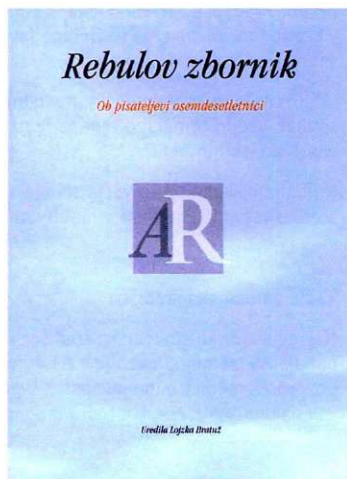
line pa tudi ostrine, veliko senc pa tudi svetlobe, vere in upanja, ljubezni in zvestobe. Vseskozi svobodni besedni ustvarjalec išče resnico in ji podreja vse drugo, je svetovljanski in obenem slovenski, grški in obenem prešernovski. Pokončen kot človek in kot umetnik.«

Nov Rebulov roman Najnovejši Rebulov roman Zvonovi Nilandije – za prejšnjega Nokturno za Primorsko je dobil nagrado kresnik za najboljši slovenski roman v letu 2005 (oba je izdala Mohorjeva družba iz Celja) – je nastal, kot lahko preberemo na zavihku platnic, »bolj iz umetniškega dojetja kakor iz miselne refleksije slovenske usode«.

Kompozicijsko je roman sestavljen iz treh tematskih pasov. Prvi pas se sooča s problemom krščanskega samohodstva v marksistični revoluciji. V drugem pasu je prikazana absurdnost policijskega sistema pri zasledovanju brezmočnega, a neuklonljivega kulturnika. Iz tretjega, pretežno liričnega pasu pa se dviga klic po zavesti lastne identitete in po vrnitvi k lastnim narodnim koreninam. Nosilec prvega pripovednega sklopa je arhitekt in pisatelj Ando Krilnik, čigar podoba je s svojo usodo navdihnil znan slovenski model, čeprav nikakor ni kopija ne njega ne njegove družine.

Nosilec dejanja drugega sklopa je zakonski par Rasto in Norma Biler, ki je angažiran v režimski obveščevalni službi. Toda par se tako značajsko kot idejno čedalje bolj razhaja do dokončnega preloma, ko Norma po dolgi krizi ubere pot v novo smer. Tretji pripovedni pas (v celoti podan v kurzivnem tisku) sestavlja vložna lirsko-epska zgodba Čelovnik, ki jo ob ljubeči asistenci žene Zalke piše Krilnik, da bi ubežal moriji časa. Gre za pripoved o kultiviranem Štajercu, zaljubljenem v Vergilija, ki spozna tedanjo Evropo od Italije do Francije, potem pa se vrne v vas Lepo (Krilnikov rojstni kraj), da prevzame službo kronista na novo ustanovljene župnije. Roman se dogaja v osemdesetih letih 20. stoletja, zgodba Čelovnika (Čelovnik je hrib med Loko in Razborjem pod Lisco, kjer pisatelj preživi veliko svojega ustvarjalnega časa) pa je postavljena v prvo polovico katedralskega in križarskega 13. stoletja.

Pred nami je torej še ena pisateljeva mojstrovina. ■

Zimski užitki na

Slovenska zimsko športna središča so s posodobitvami in novimi programi uspešno začela letošnjo smučarsko sezono

Smučanje je v Sloveniji zelo priljubljen šport, saj Slovenci veljamo za narod z najstarejšo tradicijo smučanja v srednji Evropi. Že Janez Vajkard Valvasor, slovenski kronist, je konec 17. stoletja pisal o smučeh, ki so jih v njegovem času uporabljali Bloški smučarji. Smučarska sezona v Sloveniji traja od sredine decembra do sredine marca, ponekod pa tudi do prvomajskih praznikov. Številna urejena smučišča ljubiteljem snežnih poljan nudijo raznovrstne zimske užitke. S poslušom za želje obiskovalcev svojo ponudbo nadgrajujejo z novimi programi in vlagajo v posodobitve žičnic, smučarskih prog in zasneževalnih sistemov. Vse bolj pestra pa je tudi dodatna ponudba nekaterih smučišč, ki poleg šol smučanja in deskanja, otroškega vrtca na smučeh, adrenalinskih parkov, sankališč in drugih aktivnosti, obiskovalcem nudijo tudi sprostitev v bližnjih klimatskih zdraviliščih in hotelskih wellness centrih.

Za ljubitelje zimskih športov in zimovanj je v Sloveniji na voljo veliko urejenih smučarskih središč. Poleg večjih, ki so prepoznavna tudi po najpomembnejših mednarodnih smučarskih tekmovanjih in po urjenju vrhunskih športnikov, so privlačni tudi manjši smučarski centri, ki z vse boljšo ponudbo privabljajo številne ljubitelje belih strmin.

Manjši smučarski centri

V **Mojstrani** je smučišče, ki je namenjeno malo bolj zahtevnim in rekreacije željnim smučarjem, kjer poleg osnovne ponudbe ponujajo tudi prijetno večerno smuko in zabavo na bližnjem drsališču. Za družine in začetnike na smučeh je v bližini, v izjemnem gorskem okolju, priljubljeno manjše smučišče **Gozd Martuljek**, ki v svojo romantično zasneženo pokrajino privablja dnevne obiskovalce turističnega kraja in goste bližnjega hotela Špič. Prav tako zelo priljubljeno gorenjsko smučišče, ki je po nekaj letih ponovno zaživelo, je **Krpin pri Radovljici**. Smučišče z eno vlečnico, dodatnim zasneževanjem, urejenim parkiriščem in gostinsko ponudbo nudi tudi nočno smuko. V neposredni bližini **Železnikov** pa se nahaja novo manjše smučišče za vse vrste smučarjev, ki prav tako nudi nočno smuko in se imenuje **Rudno v Seljski dolini**. Manjša smučišča, primerna za manj zahtevne smučarje, malčke in šole v naravi so **Kandrše**, ki ležijo med **Moravčami** in **Zagorjem**, **Rimski vrelec pri Kotljah pod Urško goro** in smučišče **Senožeta** v srednji vasi v **Bohinju** z nočno smuko in tekaško progjo. Podobno ponudbo primerno za vse ljubitelje zimskih športov nudijo v družinskem centru **Pokljuka**, na **Straži Bled** v neposredni bližini **Blejskega jezera** ter na smučišču **Trije kralji** na vrhu **bistriškega Pohorja**, ki je znana po dobri gostinski ponudbi. Manjša smučišča so tudi **Ribniško Pohorje** za zahtevne in rekreativne smučarje, **Črna na Koroškem**, kjer se je kalila tudi **Tina Maze**, **Ravne na Koroškem** tudi z nočno smuko in **Celjska koča**, ki je oddaljena samo 7 km od mesta **Celja**.

Srednje veliki smučarski centri

V zgornjem delu **Selške planine** nad vasjo **Sorica** leži **Soriška planina**, ki se pozimi spremeni v pravi snežni paradiz. Obiskovalci se lahko smučajo, tečejo na smučeh ali pa se sankajo. V letošnji sezoni bo ponudba smučišča popolnejša z novo dvosedežnico **Lajnar**, ki bo smučarje popeljala iz parkirišča na vrh **Lajnarja**.

V pogorju **Karavank** se nahaja smučišče **Zelenica**, kjer poleg ugodne smuke na naravnem snegu omogočajo okoliški vrhovi nepozabno turno smuko, zaradi izjemne lege pa je smučanje možno tudi pozno spomladi. V neposredni bližini smučišča je tudi urejena sankajska progja, ki ob vikendih obiskovalce vabi na nočno sankanje.

Med **Poljansko** in **Selško dolino** se nahaja smučišče **Stari vrh**, ki je še posebej privlačno za družine, saj je v sklopu dodatne ponudbe urejeno tudi sankališče in igrišče na snegu, na voljo pa je tudi šola smučanja in deskanja na snegu. Enako dodatno ponudbo nudijo tudi na **Veliki planini**, pravemu zakladu narave, posejanemu s pastirskimi kočami in počitniškimi hišami. Prav tako z izredno lego in pogledom proti **Julijcem** in **Karavankam**, v bližini **Črnega vrha**, pa so žičnice **Javornik**, ki so namenjene vsem vrstam smučarjev.

V Sloveniji je še več manjših in srednjih, a dobro urejenih smučarskih središč, več informacij o tem pa je na voljo na spletni strani www.slo-skiing.net.

Najbolj obiskana pa so večja smučarska središča, ki so tudi v letošnjo sezono vstopila z novimi pridobitvami in programi.

Večja smučarska središča

Največje zimsko smučarsko središče v Sloveniji je **Kranjska Gora**, ki se nahaja na tromeji Slovenije z **Avstrijo** in **Italijo**, vsako leto pritegne pozornost mednarodne javnosti s svetovnim pokalom v slalomu in veleslalomu »**Vitranc**«, kot tudi z drugimi športnimi prireditvami. V letošnjem

zasneženih poljanah

letu podjetje RTC žičnice intenzivno nadaljuje z zamenjavo starejših žičniških naprav z novimi, posodobili pa so tudi dostop do smučišč v Podkorenu. Zelo priljubljeno visokogorsko smučišče, znano po najdaljši smučarski sezoni v Sloveniji, je Kanin, ki se dviga nad Bovcem in bo v letošnji sezoni obiskovalce razveselil z štirisedežnico na novi smučarski progi Prevala, od Sedla na novo Prevalo. Prav tako bo v letošnji sezoni na smučišču Golte smučarjem na voljo nova dvosedžnica Ročka, ki je dolga 500m in speljana od spodnje postaje Stari stani proti dolini. Na Golteh imajo sedaj na območju 50 ha na nadmorski višini od 1200 do 1576 metrov tudi novo urejeno težko črno progo na Medvednjaku in progo Beli zajec.

Na Mariborskem in Areškem Pohorju so povečali sistem zasneževanja na smučarskih progah, v naselju Bolfenk na Pohorju pa trenutno poteka gradnja aparthotela, apartmajске hiše in zaprtega bazena. V prihodnje se na Pohorju obetajo tudi večje naložbe v žičniške naprave. Novost je tudi skupna smučarska vozovnica Kranjska Gora in Mariborsko Pohorje ter Kope. Na planoti Žreškega Pohorja, kjer se nahaja turistični center KTC

Rogla, pa lahko dobite vse, kar si želite v zimskem in poletnem času. Izredno primeren za vse vrste smučarjev in tudi vrhunske tekmovalce, ki se nahaja v bližini našega glavnega mesta Ljubljane, je smučarski center RTC Krvavec, ki v programu za naslednje leto načrtuje novo šest sedežnico in s tem sledi trendu razvoja slovenskega žičničarstva. V smučarskem centru Cerkno bodo letos bogatejši za nov gostinski nastanitveni objekt z restavracijo, osmimi apartmaji, izposojevalnico, servisom in trgovino s smučarsko opremo ter varno odlaganje smučarske opreme.

Tudi v ostalih smučarskih središčih veliko vlagajo v dodatno zasneževanje, kar prispeva k varni in udobni smuki, ter v razsvetljavo smučarskih prog za vse bolj aktualno in privlačno nočno smučanje. Nekatera smučarska središča so se med seboj tudi poslovno povezala, tako bodo smučarji s kupljenimi enotnimi vozovnicami v pred prodaji in redni prodaji lahko smučali na Rogli in Krvavcu.

Za letošnjo zimsko sezono je tudi poskrbljeno za nove smučarje v enajstih smučarskih šolah Slovenije ter za najmlajše v smučarskih otroških vrtcih na Pohorju, Kopah, Rogli in Krvavcu, Golteh, Cerknem, Voglu in v Kranjski Gori. Prav tako so v omenjenih centrih dobro opremljene izposojevalnice smučarske opreme in obsmučarske dejavnosti.

Za več informacij o Sloveniji, slovenskih smučiščih ali snežnih ramerah obiščite spletne strani:

www.slovenia.info
www.slo-skiing.net
www.snezni-telefon.net

Slovenska turistična organizacija
Dunajska 156, SI-1000 Ljubljana
tel.: +386 1 589 18 40, fax: +386 1 589 18 41

Cene dnevni vozovnic za odrasle se gibljejo od 4.400 na Koblj, Voglu 5.000, do 5.900 v Kranjski gori, za otroke pa od 3.200 do 3800 SIT. Porast cen v primerjavi z lansko sezono se giblje od 0 odstotkov na Javorniku do 9 odstotkov v Kranjski gori. Smučarska središča so za letošnjo sezono pripravila znižanje cen otroških vozovnic in paleto popustov za mlade družine. Prav tako še poteka pred prodaja vozovnic z 20-odstotnim popustom v nekaterih centrih.

 Slovenija
www.slovenia.info

Spremenili so svet

Založba Mladinska knjiga

Knjiga Spremenili so svet pregledno in podrobno predstavlja več kot 160 najpomembnejših zgodovinskih osebnosti (480 strani velikega formata). Cezar in Cervantes, Kopernik in Kennedy, Saladin in Siemens, Leibnitz in Lenin – ti politiki in velikani duha, vojskovodje in filozofi se med seboj zelo razlikujejo, toda nekaj jih družijo. S svojimi političnimi prepričanji, odkritji in filozofskimi ali kulturnimi idejami so bistveno vplivali na človeško zgodovino. Opredelili so obdobja in ustvarili temeljne vrednote ter temelje politike in gospodarstva, duhovnega življenja, umetnosti, kulture in družbe. Knjiga ponuja druženje z velikimi vojskovodji in s politiki svetovnega slovesa, filozofi, z umetniki, revolucionarji, reformatorji in izumitelji. Njihovi portreti so napisani živo, zanimivo in slikovito. Odkrivanje vodilnih misli velikih duhov in bogastva zgodovine nam omogoča pogled na preteklo dogajanje in jasno razumevanje sedanjosti.

Kapučino v Ramali

Mohorjeva družba Celje

Z vojnim dnevnikom Kapučino v Ramali se Suad Amiry posreči, da humorno in lahkotno prikaže vsakdanje življenje Palestince z zasedenih območij v Izraelu. Ob ukvarjanju z drobnimi vsakdanjostmi, ki so v vojnem času lahko usodne, nam živo in ironično odkriva eno od faset zapletenega bližnjevzhodnega spora. Suad Amiry je profesorica arhitekture na palestinski univerzi v Birzeitu. Živi v Ramali in je direktorica združenja Riwaq, ki skrbi za ohranjanje palestinske kulturne dediščine.

Slovenski skladatelji

Založba DZS

V knjigi Slovenski skladatelji v portretih Saše Šantla je predstavljeno šantlovo glasbeno delo, njegova izbrana slikarska dela in skladatelji, ki jih je Šantel s svojimi portreti zapisal v zgodovino. Avtorja, muzikolog Primož Kuret in umetnostna zgodovinarica Verena Koršič Zorn, nam razkrivata delo Šantla z vidika glasbe in likovne umetnosti, tako da se stroki prepletata. Dr. Kuret je od 143 šantlovih portretov skladateljev izbral 50 izrazitih glasbenih osebnosti in jih nato predstavil z muzikološkimi komentarji. Vsak portret spremlja besedilo Zornove, ki z analizo odlično dopolnjuje portretiranje osebnosti izbranega skladatelja.

Dešifrirani Da Vinci

Založba Ignis

Založba Ignis iz Ljubljane je izdala knjigo Dešifrirani Da Vinci, ki bi v resnici morala nositi naslov Dešifrirani Dan Brown, saj Leonardo da Vinci ni nič kriv za manipuliranje ameriškega pisatelja Dana Browna, ki je napisal uspešnico Da Vincijeva šifra, ki kar buhti od teorij zarote, med drugim, da je bil Jezus Kristus poročen z Marijo Magdaleno, da sta imela otroke in da njuno potomstvo še vedno živi. Dan Brown je svojo uspešnico naslonil na nekatera dela, kot so tista o skrivnostnem svetem gralu, ki so jih v preteklosti napisali zato, da bi razkrili namerno zakrite uganke iz preteklosti, čeprav je v resnici šlo za bolj ali manj spretne konstrukte, ki z resnico niso imeli veliko skupnega. Knjigo Dešifrirani Da Vinci je napisala ameriška publicistka Amy Welborn in z njo ovrgla vse Brownove romansirane izmišljaje.

Iz mojega življenja

Založba Novi svet

Kardinal Joseph Ratzinger, papež Benedikt XVI., je svojo avtobiografijo Iz mojega življenja napisal ob koncu devetdesetih let. V njej je zaobjel svojo življenjsko pot od otroških let (rodil se je leta 1927 v nemškem kraju Marktl am Inn) do leta 1977, ko je bil nadškof v Münchnu in Freisingu. Delo je napisano zelo razumljivo in se prebere tako rekoč na dušek, saj sledimo zanimivi zgodbi nemškega duhovnika in škofa, ki na svoji poti sreča veliko pomembnih ljudi iz katoliških vrst. Za marsikoga bodo zanimivi opisi medvojnega dogajanja, ki ga je avtor doživel kot mobiliziranec v nemških paravojaških enotah – na koncu vojne je kopal protitankovske ovire vzhodno od Dunaja. V zadnjem delu knjige je objavljena množica slik, ki Ratzingerja prikazujejo od otroških let do izvolitve za papeža. Dodana so še tri Ratzingerjeva besedila iz zadnjega obdobja.

Jadranski koledar

ZTT, Trst

V uvodnih prispevkih Jadranskega koledarja je obilica gradiva, ki prikazuje problematiko naših zamejcev v Italiji. Drugi del prinaša različne prispevke: Sprehodi po Kanalski dolini (Rudi Bartaloth), Režija in turizem (Luigia Negro), Muzejska zbirka v Števerjanu (Alja Kotar), Sabotin in razvojne dejavnosti (Vili Prinčič), Od Stare mimo Svete gore do Gorice (Aldo Rupel), Pozdrav iz Devina, Sosljana in Nabrežine (Igor Tuta), Razmišljanja o Kulturnem domu v Trstu (Dario Jagodic), Milan Pahor piše Trgovsko-obrtni zadrugi v Trstu (1906–1940), o otroškem vrtcu v Trebčah piše Ivan Žerjal, Aldo Rupel prikaže pozitivno rast zamejskega šolstva v zadnjih petih letih, Ksenija Majovski pa objavlja slovensko bibliografijo v Italiji.

Meščansko pecivo

Založba Vale-Novak

V knjigi Meščansko pecivo je Rick Rodgers zbral najboljše klasične srednjeevropske sladice in kot strokovnjak prikazal, kako lahko te čudovite poslastice ustvarimo tudi doma. Rodgers slovi kot izvrsten učitelj kuhanja, zato je tudi recepte v tej knjigi razložil tako natančno, da bo uspehe žel vsak ne glede na kuharske veščine. Medtem ko niza recepte, pripoveduje tudi nostalgичne zgodbe o kavarniški kulturi in njeni tristoletni tradiciji (ljubljsko zgodbo je dodal etnolog Damjan Ovsec) ter o običajih, ki so tako zakoreninjeni, da so skoraj že zakon. V knjigi najdemo natančna navodila za pripravo različnih vrst peciva, oblivov in glazur, ki so temelj srednjeevropske peke, pa tudi recepte za tople in hladne napitke – kavo in druge –, ki se podajo k pecivu, od preprostih domačih kolačev do ekstravagantnih tort, po katerih so kavarne in slaščičarne zaslovene.

**radio
velenje**

www.radiovelenje.com

03/ 897 50 03

ELEKTROPROM

EVJ
ELEKTROPROM d.o.o.
Loke pri Zagorju 22
1412 KISOVEC
tel.: 03 56 57 150
fax: 03 56 71 488
www.elektroprom.si

- elektroinstalacije
- centralne kurjave, vodovod, plinske instalacije
- projektiranje strojnih in elektro instalacij in geodetske storitve
- kabelsko komunikacijski sistemi
- trgovina EVJ CENTER
- lokalna televizija ETV
- tiskana vezja
- grafitne ščetke
- delovni stroji in nizke gradnje
- bar SEMICA

Trstelj - 67. kanal
Obala - S23 - kabelski sistem v Kopru

VESELO IN ZABAVNO SILVESTROVANJE - PET UR HUMORJA, ZABAVE, GLASBE:
Primorski fantje, ansambel Ottavia Brajka, Atomik harmonik, Kalamari, Ylenia Zobec, Polona Furlan, Plamen, Plima, Gorski cvet, Javornik, Jožica Svete ...
sobota, 31. december 2005, od 20. ure dalje!

V Loteriji **S**lovenije velik del **s**redstev, zbranih z igrami na sreč**o**, na**a**menjamo Fundac**i**ji za financiranje invalidsk**ih** in humanitarnih **o**rganizacij po**l**eg nje pa tudi Fundac**i**ji za fin**a**nciranje š**p**ortnih **o**rganizacij. Tako vsakič**č**, ko sodeluješ v naš**i**h igrah, zagotov**v**o nekoga **a** osrečiš.

Šentjernejski koledniki

Koledovanje in koledniki

Lucija Horvat, fotografiji: Marjan Dvornik

Prazniki so magična beseda. Takrat se spočijemo, poveselimo, voščimo drug drugemu srečo. Nekatere navade usihajo, druge se utrjujejo, nekatere, kot je koledovanje, pa znova oživljajo.

Svoj čas je koledovanje zajemalo vse praznike od božiča do sv. Treh kraljev; poznali smo božične, novoletne in trikraljevske kolednike. V Valvasorjevih časih so koledovali celo od sv. Miklavža do svečnice, darove, v tem primeru je bil to denar, pa so ponekod porabili za nakup cerkvene svečave, kakor je zapisano v Prazničnem letu Slovencev dr. Nika Kureta. Koledovanje je bilo vedno povezano s pesmijo in je imelo na našem podeželju velik pomen, saj so koledniške pesmi v kmečke hiše prinašale blagoslov in dobro letino. Koledniki so bili v različnih krajih različni; ponekod so bili to mladi fantje ali možje, drugod otroci, ponekod ženske. Običajno so šli na obhod po vasi ali pa po vsej župniji in pri vsaki hiši zapeli katero od značilnih koledniških pesmi. Ker so bili prinašalci blagoslova, so bili zmeraj in povsod deležni »plačila«. Navadno jim ga je dala gospodinja in je bilo

sestavljeno iz prazničnih jedi. Koledniki so dobili klobase, jajca ali slanino, denar pa le tedaj, ko so koledovali v cerkvene namene. Včasih pa se je zgodilo, da zaradi slabe letine sploh niso šli koledovat.

Božično koledovanje Koledniki in kolede so dobili ime po rim-

skih poganskih navadah ob novem letu, imenovanih Kalendae Januariae, ki jim je krščanstvo dalo nov pomen. Božično koledovanje je starejše od trikraljevskega in je bilo za vzhodno Slovenijo tako značilno, da so božične praznike imenovali kar koledniške praznike. V 19. stole-

tju je božično koledovanje iz naših krajev izginilo oziroma se je spojilo s trikraljevskim koledovanjem. Božične kolednice, ki so večinoma napovedovale Jezusovo rojstvo in se pele ob tem času, so izgubile svojo vlogo in utonile v pozabo. Mnoge med njimi žive le še v Štrekljevi zbirki ljudskih pesmi in v arhivu Inštituta za slovensko narodopisje SAZU v Ljubljani. Petje kolednic je spremljala godba in pogosto dramski prikaz božične zgodbe z deljenimi vlogami.

Včasih so pele pesti Koledovanje pa ni bilo vedno tako miroljubno, kakor se zdi na prvi pogled. Janez Vajkard Valvasor piše, da so bili koledniki fantje in možje, pogosto oboroženi s sekirami, sabljami in podobnim, in so se, če sta se srečali dve skupini kolednikov iz različnih župnij, neusmiljeno spopadli. Zmagovalci so poraženecem navadno vzeli darove, ki so jih dobili med koledovanjem.

Trikraljevsko koledovanje

Tudi novoletno koledovanje je izginilo že v 19. stoletju in bilo od tedaj bolj podobno obiskovanju in voščilom za praznike, kot ga poznamo danes. Navada, da si ljudje pisno voščijo srečno novo leto, je stara šele slabih dvesto let. Novoletni koledniki so po hišah hodili na novoletno jutro in prav tako kot pri božičnem koledovanju po zapeti pesmi pobirali darove. Za trikraljevsko koledovanje je značilno, da so bili med koledniki vedno trije fantje oblečeni v sv. Tri kralje, Gašperja, Miho in Boltežarja, pri obiskovanju hiš so uprizorili obisk sv. Treh kraljev pri detetu Jezusu, ponekod pa tudi zgodbo o Herodu, ki pomori otročiče. Danes trikraljevsko koledovanje oživljajo predvsem kulturna in etnološka društva. Tako je na Dolenjskem v Šentjerneju, kjer Kulturno in etnološko društvo Gallus Bartholomaeus vsako drugo leto pripravlja predstavitev koledniških skupin in pesmi iz različnih slovenskih krajev. Letos prireditve ne bo, kljub temu pa bodo na dan sv. Treh kraljev koledniki vriskali in prepevali po Šentjerneju. **D**

Koledniki so bili lahko tudi otroci.

Nagrade Staneta Severja

Foto: Tone Stojko

V Škofji Loki so 18. decembra podelili nagrade Staneta Severja. Nagrajence je izbrala strokovna komisija za podelitev nagrad Sklada Staneta Severja, ki ji predseduje dramaturginja Mojca Krefc, člani pa so igralci Jožica Avbelj, Alenka Bole Vrabc in Janez Starina ter dramaturg Alen Jelen. Komisija je izbirala izmed 18 pravočasno prišpeli vlogami na razpis. Severjevo nagrado za vlogo Matere v uprizoritvi Hlapci.pdf Ivana Cankarja v režiji Sama Strelca in za Gertrudo v uprizoritvi Dan umorov v zgodbi o Hamletu Bernarda Marie Koltesa v režiji Ivice Buljana je prejela Veronika Drolc. Dobila jo je še Maruša Geymayer Oblak, članica Slovenskega mladinskega gledališča, za vlogo Katarine Medičejske v uprizoritvi Kraljice Margot, priredbi besedila Alexandra Dumasa, delo Srečka Fišerja, in v režiji Diega de Bree. Študentsko Severjevo nagrado, ki sta jo dobila za stvaritve v

letu 2005, si delita študentka dramske igre na AGRFT Eva Kraš in študent dramske igre Rok Matek. Dokazala sta igralsko nadarjenost z veliko mikavne domišljije, zgledno vztrajnostjo in ustvarjalno trmo.

Nagrajenska Veronika Drolc

Lojze Matjašič, član Prosvetnega društva Ruda Sever iz Gorišnice, pa je sprejel Severjevo nagrado za delo v slovenskem ljubiteljskem gledališču. Letos praznuje 60 let gledališkega delovanja in je za delo v ljubiteljski kulturi pred nedavnim dobil tudi Linhartovo plaketo.

Jenkova nagrada

Žirijo Društva slovenskih pisateljev je s svojo poezijo prepričala pesnica Maja Vidmar, ki so ji 16. decembra podelili Jenkovo nagrado za najboljšo pesniško zbirko preteklih dveh let z naslovom Prisotnost, ki je njena četrta pesniška zbirka in je letos v zbirki Alpeh izšla pri Centru za slovensko književnost. Pesnica v njej po žensko nagovarja moškega boga, ki se ji zdi neusmiljen, krut, domišljav in odsoten, predvsem pa nedoumljiv. V njenih pesmih je opaziti humor paradoksa, ki v pesmi subjekt osvobaja od zakonov usode.

Kakor vse prejšnje knjige je tudi ta zelo premišljeno strukturirana na več ravneh. Že v prvih besedah se pojavi ženska metaforika, povezana s semantiko ženskega, materinskega telesa. To metaforiko pesnica v nadaljevanju uporablja tudi v pesmih s poetološko temo, kar je novost v slovenski poeziji. Maja Vidmar je poleg zbirke Prisotnost napisala še Način vezave, Razdalje telesa in Ob vznožju. Letos so jo nominirali že za Veronikino nagrado, je pa tudi nominiranka za nagrado Prešernovega sklada. Dosedanji dobitniki Jenkove nagrade, ki jo podeljuje DSP, so Niko Grafenauer, Veno Taufer, Tomaž Šalamun, Aleš Debeljak, Milan Dekleva, Milan Jesih, Jure Detela, Kajetan Kovič, Svetlana Makarovič, Boris A. Novak, Iztok Osojnik, Alojz Ihan, Peter Semolič, Dane Zajc, Uroš Zupan, Erika Vouk, Brane Mozečič, Ciril Bergles in Jože Snoj. Nekateri so nagrado prejeli dvakrat, kakšno leto pa se je žirija odločila, da nagradi dve pesniški zbirki.

Pesnica Maja Vidmar

Napovednik dogodkov

ČETRTEK, 29. 12.

17.30 **Dvorni trg:** Mikrofon Cin – Cin. Impro liga. Vodi Juš Milčinski.

18.00 **Pred Maximarketom:** Maxijeva božično-novoletna jelka. Božične in novoletne pesmi sveta in obisk dedka Mraza.

19.30 **SNG Opera in balet:** G. Verdi: Nabucco

20.00 **Prešernov trg:** Soul Fingers, Hrvaška. Funk, soul.

PETEK, 30. 12.

16.00 in 20.30 **Cankarjev dom:** Nomad. Cirque Eloize (Kanada). Režiser: Daniele Finzi Pasca. Eno najočarljivejših odkritij severnoameriškega cirkusa.

17.00 **Krekov trg, Ciril–Metodov trg, Mestni trg, Stritarjeva ulica, Prešernov trg, Wolfova, Park Zvezda:** Poslovljni sprevid dedka Mraza, spremlja ga več kot 100 nastopajočih.

17.30 **Dvorni trg:** Mikrofon Cin – Cin z gosti: Zvezdica Zaspanka, Jani Kovačič, Šentpolh Sex tet, šansoni

20.00 **Prešernov trg:** Tinkara Kovač z akustično zasedbo. Pop, rock.

SOBOTA, 31. 12.

17.15 **Prešernov trg:** New Swing Quartet z Big Band orkestrom Slovenske vojske

Od 24. 12. do 2. 2. **Cerkev sv. Nikolaja – stolnica:** Jaslice

11.00 in 17.00 **Lutkovno gledališče Ljubljana:** E.T.A Hoffmann, S. Horvat: Hrestač

16.00 **SNG Opera in balet:** P. Iljič Čajkovski: Hrestač – Božična zgodba

NEDELJA, 1. 12.

14.00 in 15.00 **Živalski vrt Ljubljana:**

Spoznavanje prehranjevanja šimpanzov, vzgoja mladičev in njihove navade

18.00 **Cankarjev dom:** Orkester Slovenske filharmonije. Dirigent: George Pehlivanian. Novoletni koncert.

20.00 **Prešernov trg:** Ljubljanske korenine, dixieland

PONEDELJEK, 2. 12.

20.00 **Prešernov trg:** Anita Kye, pop. Mojo Hand, blues, rock.

TOREK, 3. 12.

11.00 **Slovensko mladinsko gledališče:** Astrid Lindgren – Andrej Rozman Doukštumf: Pika

SREDA, 4. 12.

19.30 **SNG Drama:** Veliki oder: C. Marlowe: Edvard Drugi, režiser: Diego de Brea

19.30 **MGL:** Reginald Rose: Dvanajst jeznih mož. Režiser: Matjaž Zupančič. Na neznošno vroč dan v New Yorku v zadušljivi sobici s pokvarjenim ventilatorjem porota dvanajstih naključno izbranih mož odloča o življenju in smrti mladega fanta, obtoženega očetomora. Sprva se zdi njegova krivda očitna. Toda eden izmed porotnikov ima vendarle nekaj pomislekov, ki zahtevajo vnovični pregled dokazov in pričevanj. Ali se bodo morda ne glede na svoje lastne predsodke dokopali do ene in edine resnice?

20.00 **SNG Drama: Mala drama:** Yasmina Reza: »Art«, režiser Žarko Petan
20.00 **Dvorana Media park:** Children Of Bodom (Finska), Ektomorf (Madžarska), One Man Army (Švedska) – death metal. Children Of Bodom, ki ustvarjajo od leta 1993 in so doslej izdali šest albumov, veljajo za najuspešnejšo finsko metal zasedbo. Izvajajo samosvojo mešanico klasičnega heavy metala, thrash in death metala.

Grehi preteklosti

Monika Maljevič

Resnica o preteklosti in z njo stari grehi slej ali prej pridejo na dan in se navadno izrazijo v še večjem nasilju in krutosti.

Malo ameriško otoško mestece se pripravlja na počastitev 100. obletnice začetka razcveta, ko se iz morja dvigne skrivnostna megla in z njo grozljivi stvori, ki za storjene krivice od potomcev ustanoviteljev mesta terjajo pravico, odmerjeno v krvnem davku! Leta 1871 se je nad morjem dvigala srhljiva meglica in štirje možje so zagrešili nezaslišan zločin. Posadka in vsi potniki ladje so potonili v vodni grob. Izgubili so življenje, njihova imena so bila pozabljena, njihove zgodbe so ostale zamolčane in nedokončane, ko je neprebojna megla za nekaj generacij zakrila ostudno skrivnost morilcev.

Zdaj so nemirni duhovi umrlih znova prišli na plan, odločeni razkriti preteklost in zločin. Nick Castle (Tom Welling, v izvirniku ga je igral Tom Atkins), kapitan ladje Sea Grass, in njegov pomočnik Brett Spooner (DeRay Davis) nevede zatakmeta sidro v staro morsko vrečo, zagozdeno med skalami na oceanskem dnu, in raztreseta njeno vsebino. Tako sprožita niz grozljivih dogodkov, ki bodo za njun otoček Antonio Bay imeli smrtonosne posledice.

Na obalo začne naplavljeni predmete iz preteklosti – zlato krtačo za lase, starinsko žepno uro, zlato glasbeno skrinjico – maščevalni duhovi nekdanjih lastnikov pa se spravijo nad Antonio Bay.

“Preteklost dobesedno naplavi v sedanost,” pravi režiser Rupert Wainwright, “zato se začno pojavljati čudne stvari. Ko se jih pojavlja čedalje več, spoznavamo, da se je dvema svetovoma usojeno trčiti.”

A še preden pridejo na površje ti osebni predmeti duhov, sta preteklost in sedanost že v konfliktu v majhni populaciji Antonia Baya. Generacije imajo različno mnenje o tem, ali naj omejena mestna fi-

The Fog

Režija: Rupert Wainwright

Scenarij: Cooper Layne po zgodbi Johna Carpenterja in Debre Hill

Produkcija: Todd Garner, Dan Kolsrud, Derek Dauchy

Igrajo: Tom Welling, Maggie Grace, Selma Blair, DeRay Davis, Kenneth Welsh, Adrian Hough

Premiera: 5. 1. 2005

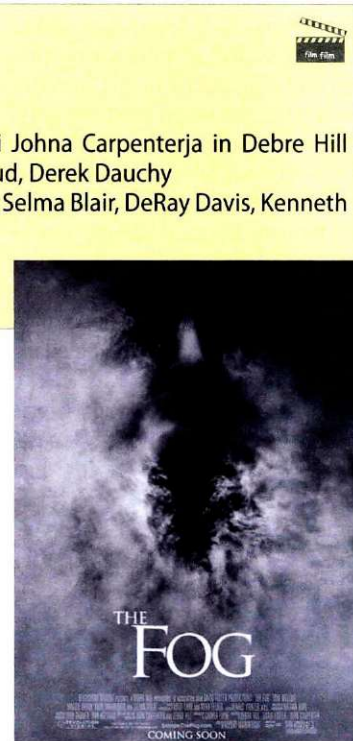
Distribucija: Continental Film

nančna sredstva porabijo za kipe v čast štirih junaških ustanoviteljev mesta – Patricka Malona, Davida Williamsa, Normana Castla in Richarda Waynea. Nick Castle, neposredni potomec enega od ustanoviteljev mesta, bi denar raje uporabil za popravilo majhnega pristanišča, kar ni niti najmanj všeč ostarelemu županu Antonia Baya Tomu Malonu (Kenneth Welsh) in mestni zgodovinarici Kathy Williams (Sara Botsford).

Elizabeth Williams (Maggie Grace) se v Antonio Bay vrača na obisk k materi Kathy, s katero ni imela stikov, odkar se je nenadoma odselila. Njen nekdanji fant Nick jo ima še vedno rad, čeprav je odšla iz mesta, ne da bi mu povedala, in z Elizabeth počasi spet navežeta stike.

Prevzemanje odgovornosti

“Megla pripoveduje o prevzemanju odgovornosti za svoja dejanja,” razlaga Welling. “Na žalost ne za tisto, kar si storil ti, ampak za tisto, kar

so storili tvoji predniki. Poleg tega je tu še problematika okolja; kar stori danes, ima lahko posledice na naslednje generacije, zato moramo prevzeti odgovornost za svoja dejanja.” Osredinja se na stičišče preteklosti in prihodnosti, kako se preteklost vrne, da bi uničila sedanost,” pravi režiser Wainwright. “Vsi ljudje so potomci štirih mož, ki so umorili nekaj sto ljudi in jim pobrali ves denar. Z njim so ustvarili to mesto, ki je postalo kar uspešno.”

**RADIO
ZELENI VAL**
93.1 & 97.0 Mhz

ALPE ADRIA "ZELENI VAL" d.o.o., Spodnja Slivnica 16, 1290 Grosuplje

Cabos mora umreti

V naše kinematografe prihaja film mehiškega režiserja Alejandra Lozana, ki pomeni svež pristop v mehiški kinematografiji.

Brez ovinkarjenja bomo spoznali zgodbo o vsakdanjem življenju v Mexico Cityju, ki je na trenutke zelo nasilna, pa čeprav gre za črni humor. Mehiški gledalci so čedalje bolj izbirčni in zahtevni, kar se pozna tudi na kakovosti filmov. Film združuje črni humor tipičnih angleških gangsterskih komedij in značilno čudaštvo, ki lahko izvira le iz takih nadrealističnih krajev, kot je Mehika. Je nasilen, vulgaren, oduren in neizmerno duhovit.

Ta neobičajna komedija o skupini prijateljev iz Mexico Cityja, ki so polni pohlepa, ljubezni in maščevanja, je absurdna, blazna in čudaška. Oscarja Cabosa, multimilijonarja, ugrabijo in zahtevajo odkupnino – vendar so ugrabili napačnega človeka. Če hočejo dobiti denar, morajo poiskati pravega Cabosa, kar pa bo malce težje, saj ga je ugrabil že njegov bodoči zet,

zanj pa se izdaja njegov prijatelj iz otroštva Nacho.

Ko se naivni Jacques odloči zapeljati hčerko nevarnega šefa Cabosa in ga ta zaloti pri dejanju, Cabos pri vihtenju palice za golf tako nerodno pade, da izgubi zavest. Prestrašeni Jacques se odloči poiskati prijatelja Muda, med tem pa v sobo pride Cabosov hišnik Nacho, ki se odloči izrabiti priložnost in vsaj nekaj ur preživeti kot bogataš. Ukrade Cabosovo obleko in se odpravi k šefovemu avtomobilu, a ga na parkirišču ugrabita Botcha in Nico, ki seveda mislita, da je to Cabos, s katerim imata nekaj neporavnanih računov. Jacques se med tem vrne z Mudom, ki predlaga, da še vedno nezavestnega Cabosa odpeljeta na varno, dokler si ne izmislita, kako bi se rešila iz zagate. Toda to je šele začetek zmede, v kateri se poti in načrti ugrabiteljev kmalu prekrizajo. M. M.

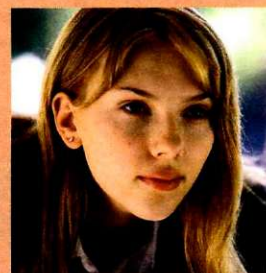
Matando Cabos

Režija: Alejandro Lozano
 Scenarij: Tony Dalton, Kristoff, Alejandro Lozano
 Produkcija: Fernando Rovzar, Billy Rovzar
 Igrajo: Tony Dalton, Ana Claudia Talancón, Pedro Armendáriz Jr., Kristoff Razcinsky, Raúl Méndez, Joaquín Cosío
 Premiera: 29. 12. 2005
 Distribucija: Ljubljanski kinematografi

Na kratko

Igralka SCARLETT JOHANSSON bo igrala v srhljivki The Prestige, ki jo bo režiral Christopher Nolan. Film bodo začeli snemati januarja v Los Angelesu. V glavnih moških vlogah bosta nastopila Christian Bale (Batman Begins) in Hugh Jackman (X-Men). Strašljiva zgodba se bo vrtela okrog dveh tekmecev, čarodejev (Bale in Jackman), ki drug drugemu kradeta trike. Prizorišče bo London ob koncu 19. stoletja. Michael Caine bo posebej starega maga, ki Jackmanu izdaja svoje trike. V filmu bo nastopil tudi David Bowie. Johanssonova bo utelesila čarodejevo pomočnico Olivio.

JEFF DANIELS bo v srhljivki The Lookout vpleten v bančni rop. Daniels bo igral vlogo slepega nekdanjega bikerja, Joseph Gordon-Levitt pa duševno prizadetega hišnika, ki bo oba nehote vpletel v rop neke banke. Scott Frank, ki je napisal scenarij za film Minority Report, bo tokrat prvič režiral. Snemati bodo začeli v začetku prihodnjega leta v Kanadi. Daniels je nazadnje nastopil v filmih The Squid and the Whale in v filmu Lahko noč in srečno Georgea Clooneyja.

Drew Barrymore bo v psihološki grozljivki He Loves Me prevzela dvojno vlogo – bo glavna junakinja in producentka. Zgodba je delo scenaristke Joyce Brotman, a je za zdaj še skrivnost. DREW BARRYMORE, ki je s svojo producentsko hišo producirala filme, kot so One Season Man, Donnie Darko in 50 first Dates, je zadnja leta nastopala predvsem v komedijah. Kmalu jo bomo videli ob Ericu Bani v filmu o hazarderjih Lucky You.

Prva režija po veličastnem filmu Titanic bo za JAMESA CAMERONA znanstveno fantastični Battle Angel. Sodeč po pisanju Hollywood Reporterja je Cameron ta čas na lovu na igralko glavne vloge. Stara mora biti 16 do 25 let, športno grajena, ki pa deluje gracilno, poleg tega mora biti nadarjena za jezike in narečja, so zapisali nosilci castinga. Cameron bo futuristični bojevniški spektakel posnel z najnovjšo digitalno tehniko. Snemati bo začel v začetku leta 2006.

VESEL BOŽIČ IN SREČNO 2006

 SLOVENIJA-TEL
RUMENE STRANI

 INTER MARKETING

- * v knjigi
- * na zgoščenki
- * na internetu

www.rumenestrani.com

Medcelinski met

Tekst in foto: Gašper Stamač, SAGA Institute

Hyundai sonata 2,4 GLS Top-K

Lahko bi rekli, da sta v temelju dve različni filozofiji ustvarjanja avtomobilov. Stara celina je pikolovska pri vsaki podrobnosti na vozilu. Izdelava brez napake, odzivnost v vseh

nata je odrasla. Malce se spogleduje z velikimi nemškimi limuzinami in si hkrati sposoja oblikovalske prijeme pri japonskih tekmečih.

Prav tako neevropski je motor v testnem avtomobilu. V takšnih av-

tomobilih smo namreč vajeni dizelskega agregata, a še nekaj mesecev bo na voljo le 2,4-litrski bencinar. Plod sodelovanja med Mercedes-Benzom in Mitsubishijem iztisne 161 KM. Štirivaljnik je povezan s

razmerah, dobra lega in podoben. Američani pa, ko potegnemo črto, hočejo dnevno sobo na kolesih, ki jih bo pripeljala do zelene cilja. No, za že peto generacijo hyundaia sonate bi lahko rekli, da je mešanica obeh mišljenj.

Med Evropo in Japonsko Tisti na oni strani oceana vsekakor cenijo radodarno odmerjene zunanje mere. 4,8 metra dolga limuzina ima v nasprotju s svojimi predhodnicami precej evropske linije. To je posledica odločitve, da bo nastala v Evropi. Natančneje v Nemčiji, kar po svoje tudi razlaga elegantno in očem prijetno, a precej uniformirano zunanost. So-

TEHNIČNE KARAKTERISTIKE

TEHNIČNI PODATKI	HYUNDAI SONATA 2.4 GLS TOP-K
vrsta motorja	štirivaljni, bencinski, 4 ventili na valj
prostornina v ccm	2395
moč v kW (KM) pri vrt./min	119 (161) pri 5800
največji navor v Nm pri vrt./min	219 pri 4250
menjalnik	ročni, petstopenjski
pogon	na sprednji kolesi
mere (dolžina x širina x višina) v mm	4800 x 1832 x 1475
medosna razdalja v mm	2730
prtljažnik v litrih	523
masa praznega vozila (nosilnost) v kg	1538 (492)
največja hitrost v km/h	212
pospešek 0-100 km/h v s	8,8
poraba (po normah EU) v l/100 km	11,8/6,5/8,5
poraba na testu v l/100 km	12,9
cena vozila v SIT	4,896.000

petstopenjskim ročnim menjalnikom. V državi, kjer je cena bencina nižja kot pri nas cena ustekleničene vode, je najbrž poraba, ki zlahka presega 13 litrov goriva na 100 prevoženih kilometrov, smešno nizka. A pri nas ni tako. Je pa res, da je to

posledica mestne vožnje. Avtocestne ravnine, kjer je ta avtomobil bolj doma, porabijo precej manj. Tudi pod desetico. Zanimivo, da sonata kljub tolikšni prostornini motorja in spodobni moči stežka presega 200 kilometrov na uro in komaj zleze do tovarniško obljubljenih 212. Pri takšni hitrosti lahko računate tudi na precej ropota, drugače je sonata zares tih avtomobil. Samo zadovoljivo pa bi lahko ocenili vožnjo po ovinkasti cesti. Res je, da glede na predhodnika končno lahko tudi sonata odpelje hiter ovinek, a je hitro začutiti od-tujenost voznika in cestišča. Odločno preveč je tudi nagibanja, a vseeno nikoli ne daje vozniku občutka nemoči. Kljub vsemu nikoli ne izgubi občutka nadzora.

Prostornost in varnost Najbolj ji pristoji 'kruzanje'. In takrat največ šteje udobje. Tega je v izobilju, če ste zadaj ali spredaj. Prostor je radodarno odmerjen, kar se poleg 523-litrskega prtljažnika še posebej pozna na zadnji klopi. Tam kljub dvema velikanoma spredaj lahko brez kakršnih koli težav sedita še dva košarkarska centra. Če dobro pomislimo, je takšna prostornost idealna za mlade družine. Otroci zadaj bodo tako daleč, da bodo težko maltretirali starše. Mama in ata jih preprosto ne bosta slišala. Uživala bosta v prav tako prostornem sprednjem delu kabine. Zanimivo je, kako se v notranjosti prepleta ameriški in evropski pristop. Kosi okrasnega lesa iz plastičnih dreves in svetla barva se lepo usklajujejo z umetnimi masami, ki tvorijo armaturno ploščo. Plastični deli večinoma niso svetleči in neprijetni, temveč sledi-

jo trendom nemških izdelkov. Nikakor pa ne sledijo radodarnosti z opremo. Tu so veliko prijaznejši. Že v osnovi ima sonata samodejno klimatsko napravo, potovalni računalnik in celo radijski sprejemnik s predvajalnikom datotek mp3.

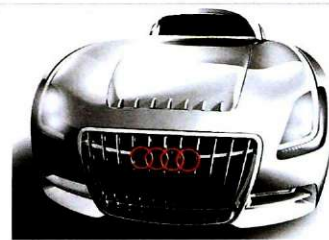
Skoparili niso niti pri varnosti. Da bi zadovoljila težke preizkušnje trkov po metodi Euro NCAP, ima serijsko vgrajenih osem zračnih vreč in seveda cel kup kratic za aktivno varnost. Tako spisek obsega sisteme ABS, EBD, BAS in ESP. Vse za stabilnost v nepredvidenih kritičnih trenutkih. V primeru najhujšega pa so inženirji v sedeže namestili še aktivne vzglavnike proti poškodbam vratu.

Predvsem zaradi posebne mešanice dveh okusov in predstav o izdelovanju avtomobilov je sonata sedaj bolj kot kadar koli posebnica med tekmece. Še vedno ponudi največ prostora in je v kombinaciji z zanesljivo tehniko ter čedalje bolj dovršeno izdelavo ter ceno pod petimi milijoni presneto mamljiv avtomobil. Seveda ga prav ta sinergija dveh svetov umešča med kupce s posebnim okusom. Ko bo na voljo še dizelski pogon, bo medcelinski met na tej strani Atlantika vsekakor še večji. **D**

Novice

AUDI NERO Jess Harder in Raul Cenán, zaposlena v kalifornijskem oblikovalskem centru koncerna Volkswagen, sta poskrbela za v Los Angelesu prikazano retro oblikovano študijo superkupeja, ki spominja na aerodinamično oblikovane avtomobile iz tridesetih let, ki so jih uporabljali za doseganje tedanjih hitrostnih rekordov. Audi nero s svojo obliko maske hladilnika in aerodinamičnim oblikovanjem ohišja ter prozornim pokrovom motorja predstavlja nekakšnega evoliucijskega naslednika modelov znamke Auto Union.

MITSUBISHI ROADSTER Podjetje Mitsubishi Research & Design of North America je predstavilo študijo, ki predstavlja kompaktni, dvosedežni roadster z dvema pomožnima sedežema (rumble seat / sedež za taščo), ki ga poganja 360-konjska kombinacija električnega pogona z 280 KM in bencinskega pogona z 80 KM. Po navedbi ustvarjalcev te študije uspešno razbija stereotip o nepriljubljenosti in dolgočasnosti hibridnih vozil.

MERCEDES-BENZ GL Pri Mercedes-Benzu so objavili prve uradne fotografije in podatke o novem modelu z oznako GL, ki bo predstavljen januarja v Detroitu. Kljub črki G pri modelni oznaki nima nič skupnega z legendarnim modelom G, temveč predstavlja večjo in dražjo izvedbo modela ML, s katerim si deli tudi tehnološko zasnovo in proizvodne trakove v Tuscaloosi v ameriški zvezni državi Alabami.

NOVI RENAULT MÉGANE Novi mégane bo predstavljen v začetku naslednjega leta, v prodajnih salonih Renault pa bo naprodaj pred pomladjo 2006. Hkrati bo oblikovno osveženih vseh šest modelov. Oblikovna osvežitev modelov mégane se ujema z obogatitvijo ponudbe motorjev, ki vsi ustrezajo emisijskim normam euro 4. Že znanim dizelskim motorjem se bo pridružil tudi najnovejši 2,0 dCi z močjo 150 KM, ki pomeni nov mejnik po zmogljivostih in porabi goriva.

Radio Krka
106.6 MHz

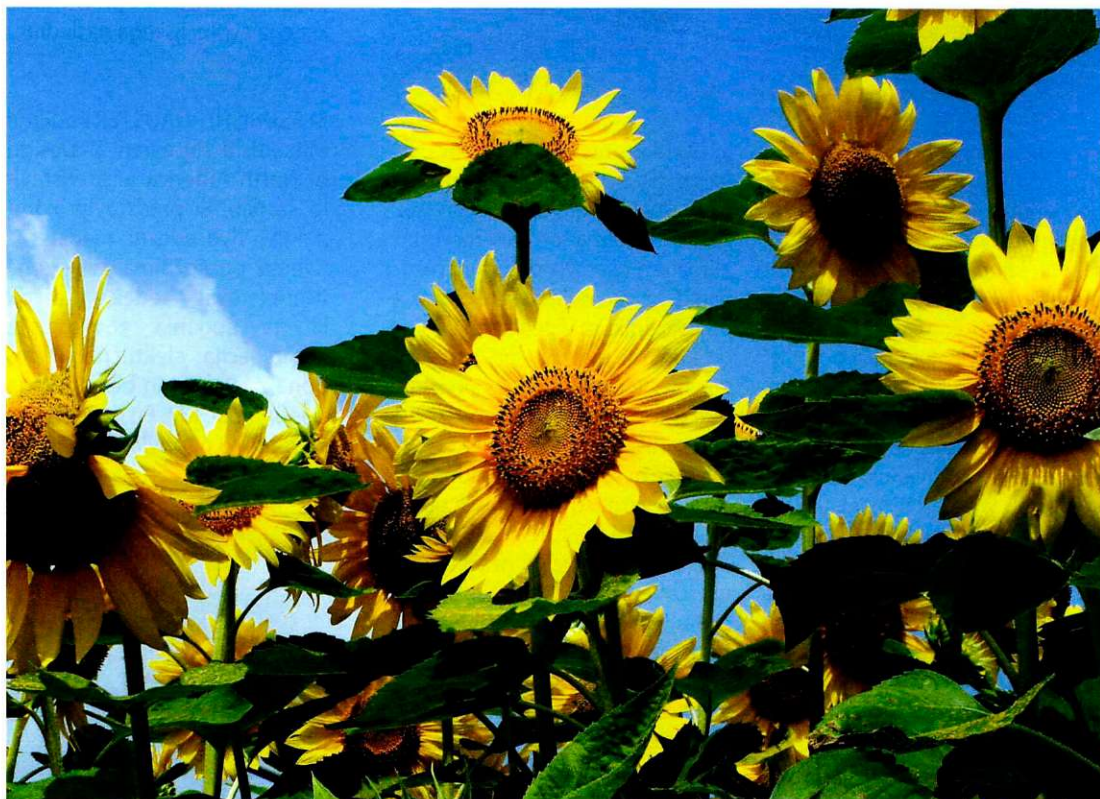
Energija s polja

Aleš Kocjan; foto: arhiv Demokracije

V času, ko iz držav, največjih proizvajalk nafte, prihajajo zaskrbljive novice, da se vsako leto odkrije manj novih zalog nafte, v ospredje zanimanja čedalje bolj prihajajo t. i. alternativni viri goriv. Eden takšnih je tudi biodizel.

Največja prednost biodizla pred običajnim dizlom je, da so njegove zaloge tako rekoč neomejene, medtem ko zaloge nafte, iz katerih se pridobiva navadni dizel, če lahko verjameмо strokovnjakom, v zadnjih letih počasi usihajo in se bo tako prej ali slej zgodilo, da jih bo zmanjkalo. Za pridobivanje tega goriva je v nasprotju z nafto, ki za nastanek potrebuje več milijonov let, potrebnega samo pol leta, saj nastaja izključno iz kulturnih rastlin, kot so ogrščica, sončnice, soja in druge podobne oljne rastline. Vse, kar je treba storiti za njegovo pridelavo, je, da se omenjene rastline posejejo in požanjejo ter stisnejo njihova semena. S posebno filtracijo pridobimo olje, ki je primerno za pogajanje motorjev.

Biodizel iz jedilnega olja Poleg tega, da količine biodizla praktično niso omejene, ima to gorivo še vrsto prednosti. Njegova posebnost je, da skoraj ne vsebuje žvepla, da omogoča do 35 odstotkov nižje izpuste ogljikovega dioksida in da so izpušni neizgoreli ogljikovodiki za 20 odstotkov manjši kot pri navadnem dizlu. Poleg tega biodizel tudi do 70 odstotkov zmanjšuje stopnjo dimljenja izpušnih sistemov, praktično ne vsebuje škodljivih aromatskih spojin, kot so benzen, toluen ipd., v primeru izlitja pa ne predstavlja nobene nevarnosti za okolje, saj je biološko razgradljiv. Biodizel je namreč zelo podoben jedilnemu olju, ki ga uporabljamo za kuhanje in peko; od njega se razlikuje le v nekoliko drugačnem načinu filtracije. Slednje v praksi pomeni, da lahko kot biodizel uporabite tudi staro olje, ki vam je ostalo pri

cvrtju krompirja, le prej ga morate primerno prefiltrirati.

Biodizel postaja trend Največja pomanjkljivost biodizla za zdaj je cena njegove pridelave, ki je višja od cene pridobivanja navadnega dizla, in sicer zato, ker se le malo izdelovalcev avtomobilov odloči, da avtomobilske motorje prilagodijo temu gorivu. Glede na to se biodizel največ uporablja v mešanici z običajnim dizlom (običajna mešanica je 20 do 30 odstotkov biodizla in 70 do 80 odstotkov navadnega dizla, vendar je za takšno mešanico potrebna odobritev izdelovalca motorja) in kot 5-odstotni dodatek navadnemu dizlu. Naj spomnimo, da je bil prav 5-odstotni dodatek in njegovo nepravilno shranjevanje v cisternah

glavni razlog, da so pred kratkim predvsem na Dolenjskem dizelski motorji množično odpovedovali. Kljub temu prihodnost biodizla ni tako črna. Kot pravi dr. Viktor Jejčič s Kmetijskega inštituta Slovenije, ki se v zadnjih letih v Sloveniji največ ukvarja s tem alternativnim gorivom, je ta čas

Končni produkt je okolju prijazno gorivo.

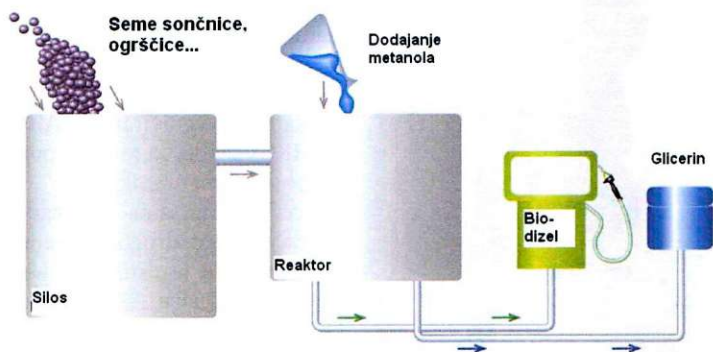
100-odstotni biodizel dosegljiv na 1.900 črpalkah po vsej Nemčiji. Po njegovih besedah so v Nemčiji samo v letu 2004 prodali 476 milijonov litrov biodizla, kar zadošča za letošnje potrebe 300.000 osebnih vozil, v prihodnje pa je po njegovih besedah mogoče pričakovati, da se bo poraba še povečala. »Večjo porabo biodizla je mogoče pričakovati predvsem pri gospodarskih vozilih (Daimler Chrysler je na primer že odobril uporabo biodizla za svoje motorje euro 4 in euro 5 na tovornih vozilih s katalizatorjem SCR, ki so namenjeni za transport, komunalo, gradbeništvo in kmetijstvo), njegova poraba pa se bo verjetno povečevala tudi pri osebnih vozilih. Že zdaj 5-odstotno mešanico biodizla z mineralnim dizlom točijo na veči-

ni črpalk (Shell, ARAL/BP, OMV, Total in Orlen), pričakujejo pa, da se bodo za takšno potezo odločili tudi druge družbe,« pravi Ječič.

Da bi se uporaba biodizla v pri-

(25 odstotkov). Na občini pravijo, da bodo opravljali natančne meritve, koliko izpuhov avtobusa pošiljata v ozračje, in če se bo izkazalo, da sta oba okolju prijaznejša kot

Proizvodnja biodizla

Proizvodnja biodizla je dokaj preprosta.

hodnjih letih utegnila povečevati, že nekaj časa dokazuje tudi Ljubljana. Naše glavno mesto je namreč že pred meseci kupilo dva mestna avtobusa, ki ju delno poganja biodizel, natančneje mešanica navadnega dizla (75 odstotkov) in biodizla

drugi avtobusi, bodo začeli v vse novejših avtobuse točiti biodizel.

Kot vse kaže, postaja biodizel eno od goriv prihodnosti, kar je v času, ko od proizvajalk nafte prihajajo zaskrbljive novice, da zalog nafte počasi zmanjkuje, prava odrešitev. **D**

Regionalna Televizija posebnega pomena
posebnega pomena

Moljska cesta 34, 2000 Mb

Informacije za katerimi stojimo!

Marketing: 02 / 234 55 61

www.rts-tv.com

Dragi bralci Demokracije!
Naj bo vaše leto 2006 prijazno,
veselo, zdravo, uspešno in nagajivo.
Radio Ognjišče.

RADIO OGNJIŠČE

**VESELI
DECEMBER
NA 102.4 in 103.7
POSTAJI CENTER**

**S PRAVLNIM ODGOVOROM
DO 1.000.000 TOLARJEV**

**PREPOZNAJTE SKRITI HIT
IN SILVESTRUJTE V
RIMU, PARIZU,
BARCELONI ALI
JORDANIJI**

**S CENTROVO RULETO DO
BOGATIH DNEVNIH PREMIJ**

POSTAJA **CENTER** 102.4, 103.7 MHz

Slovanova košarkarska šola

Lovro Kastelic, foto: Gregor Pohleven

Ob vznožju Golovca, okrog Codellijevega gradu, se razprostira Športni park Kodeljevo. V njem domuje košarkarsko društvo Slovan, zgodovinsko dejstvo in hit letošnje jeseni.

... kvišku periskop, kvišku >> periskop, kvišku peeeriiii-skooooop!« Nekako takole se je končala uvodna in končna špica kulturnega Periskopa. Jos Zalokar, poleg Dese, Blažke in Gojca osrednji lik te kontaktne oddaje, je v drugi polovici 80. let v staromodnih pumparicah hlačal po Kodeljevem. Oprezal je za baronom Antonom Codellijem, čigar plemiška družina je v tem delu

Ljubljane kraljevala več kot 300 let. Medtem ko je Anton Codelli v Ljubljani prvi gledal televizijo in se po njenih ulicah prvi prevažal z avtomobilom znamke »Benz velo confortabile«, pa Jos Zalokar že četrto stoletja redno zahaja na Slovanove košarkarske tekme.

Codellijev Slovan KK Slovan je institucija, ki je niti občasno slabši rezultati ne spodnesejo. Okolje,

ki ga obdaja, človeka preprosto zasvoji. Organizirana navijaška skupina, s katero je klub že dalj časa v sporu, je pravzaprav drugotnega pomena. Tu navija vsak zase, za Slovan; zdaj navijajo najmlajši, zadnjič, kako gostoljubno, celo za nasprotnika; zdaj starejši, ki navijanje oplemenitijo s primerami izpred več desetletij. Slovanov športni duh, ki ga je opisal pisatelj Marjan Rožanc, v košarkarski

smisel pa ga je že leta 1951 vpeljal legendarni radijec Stane Urek: »... odročimo, zamah navzgor, tri, štiri in hop, hop ...«, je prežet z intelektom. Zato se na tekmah redno zbirajo znani in neznani intelektualci, tisti, ki bi to radi bili, in tisti, ki tega predznaka ne marajo. Tu seveda ne gre za prilaščanje statusnih predznakov ... Vsakdo, ki vstopi v Slovanov hram, še isti trenutek dobi okoli vratu kolajno, na kateri je vgravirano: RAZUMNIK. Vsakdo, ki kupi vstopnico, postane razumnik!

Sicer pa ima sama košarkarska tekma pogosto drugoten pomen, pomembnejše je druženje, debatanje, sproščanje ... v bližnjem klubskem bifeju. Največji frajerji na tekmah nikoli ne sedijo; stojijo ob ograji, na vrhu tribune. V napetih trenutkih se Peter Lovšin, Gregor Tomc, Jani Virk, Srečko Kermavner, Anton Majzelj in mnogi drugi močno oprimejo ograje, ob kateri lahko prav vsak postane FRAJER. S pogledom navzdol v trenutku pridobiš na statusni lestvici. Najbolj premeteni v glavnem odmoru nenadoma prisedejo in iz rok brhkih plesalk prejmejo kos pice.

Zdi se, da se na Slovanovih tekmah zberejo vsi pomembnejši košarkarski delavci, da o Olimpijinih bogovih, ki si ta čas celijo rane, niti ne govorimo. Vilfan, oče in sin Daneu, Lorbek, Mahorič, Kraljevič, Drvarič, Kotnik in drugi tu dobivajo navdih. Tu (se) sklepajo premirja. Dvorane na Kodeljevem nikoli ne zapusti zagrenjen!

Košarkarska šola. Odkar so Slovanovi košarkarji v 60. letih preigrali pet sezon v prvi jugoslovanski ligi in se leta 1981 povsem

Tega ne smem preslišati ...

Preživite najdaljšo noč s **prvim**

31. december 2005, od 19.30 do 5.00
Radio Slovenija, 1. program

 **RADIO
TELEVIZIJA
SLOVENIJA**

približali eliti, jih je začel spremljati glas večno obetavnega moštva, ki je odraščalo v premalo ambicioznem okolju. Premalo ambiciozno okolje izhaja nemara iz prej omenjenega »razumništva«, ki uspeh dojema nekoliko drugače, a obetavnosti jim zares ne moremo oporekati. Slovanova košarkarska šola je namreč ustvarila nešteto dobrih igralcev, nekatere celo za neslutene višave NBA. V takšnem

Goran Dragič, novi biser s Kodeljevega

okolju je zrasel tudi Radoslav Nesterović, ki je začel igrati košarko za ekipo mlajših pionirjev že v sezoni 1988/89, ko je imel 12 let. Nepozabna je bila tudi ekipa iz začetka 90. let. Fantje iz domačega kvarta Duščak (še vedno prvi Slovanov strelec), Leban, Madon, Kunc, Bavec, Lerić, Dornik in neustrašni Ličan so pod trenerskim vodstvom Francija Volaja, ki je leta 1971 s Slovanovo mladinsko ekipo osvojil naslov jugoslovanškega prvaka, Slovan navidez varno prepeljali čez tranzicijske čeri slovenske ligaške košarke.

Potem je trener postal Janez Drvarič in skupaj s svojimi nasledniki Zoranom Martičem, Tomom Mahoričem, Ivanom Sunaro, Juretom Zdovcem in danes Alešem Pipanom zamesil zares okusno in privlačno testo. K temu je močno pripomogel tudi prihod predsednika Boruta Razdevška in kontroverznega direktorja Janeza Rajglja, ki je prišel leta 1998 in pred vsako sezono poskrbel za vidno povečanje proračuna. Danes je le-ta pri 800.000 evrih. Ves čas se je zavzemal, da se Slovan po temnejšem obdobju, ko je postal Olimpijina podružnica in so se Slovanovim mladcem v Tivoliju vselej tresle hlače, postavi na lastne noge. Rajglej ima tudi prefinjen nos za prihodnje vrhunske igralce. Bil je zastopnik Marka Miliča v začetku njegove kariere. Potem je oživil že pozabljeno pobratenje Ljubljane z gruzinskim Tbilisijem. Iz Gruzije je v Slovan pripeljal rošno mlade: manj znana Tugušija in Ugrehelidzeja ter danes uveljavljena Vladimerja Boiso in člana Minnesote Nikolozja Ckitišvilija. Še pred njimi je iz Malija pripeljal poznejšega člana moštva LA Lakers Soumalio Samakeja. Medse si je upal vzeti tudi gluhonemega Miho Zupana, ki je v štirih letih postal nezamenljiv.

Danes Slovan pod vodstvom reprezentančnega selektorja Aleša Pipana vzgaja nove vrhunske košarkarje, ki bodo šli po poti Lakoviča, Stepanie, Ožbolta, Golemca, Ezeja, Slokarja, Maraviča ... 19-letni Goran Dragič in 18-letni Jaka Klobučar sta že pod povečevalnim steklom največjih klubov! ☐

Leto streznitve

Esad Babačić

Leto, od katerega se poslavljamo, je bilo v znamenju uspehov naših športnikov v individualnih športih in počasnega, a zanesljivega razkroja obolelih kolektivnih športov.

Najslabše jo je odnesel šport številka ena na svetu – nogomet. Grehi iz preteklosti so pokopali naš največji nogometni kolektiv, ki se je odpovedal svetemu imenu Olimpija in se preselil v ilegalo. Po neuspehu Oblakove čete v kvalifikacijah za SP je nogometna reprezentanca za kar 25 mest potonila na lestvici FIFA. Verjetno največja sramota slovenskega športa pa je prevzem košarkarskega kluba Olimpija s strani skupine Modul group, ki je prišla kot nekakšna rešiteljica našega prvaka. Tudi v primeru "zelenih" so bili usodni grehi upravnega odbora kluba, v katerem se je nekoč trlo uglednih politikov in gospodarstvenikov, med katerimi je bil tudi tedanji finančni minister. Pravzaprav je bila njihova krivda v tem, da so dopustili povsem netransparentno poslovanje, katerega posledica je bil velikanski dolg do države. Ko je prišel trenutek resnice, ni bilo v Tivoliju nikogar več, ki bi bil pripravljen reševati potaplajočo se barko. Nacionalni ponos smo mirno porinili v roke tujcem, ki so pod Rožnik pripeljali prvacato tujsko legijo. Nič bolje se ni godilo odbojkaricam Sladkega greha, ki so jih ukinili, potem ko so osvojile naslov državnih prvakinj in dosegle nekaj odmevnih mednarodnih zmag. Kot že rečeno, veliko uspešnejši so bili naši "posamezniki", med katerimi velja znova pohvaliti veslače, plavalce, telovadce in orle. Kljub vrhunskim izidom naših skakalcev pa še vedno ni jasno, kdaj bo konec planiške sramote, ki meče senco na prizadevanja posameznikov, da ponesejo dober glas slovenskega športa zunaj naših meja. Dokler se bodo naši svetovni prvaki sramovali povedati, koliko je znašala njihova nagrada, toliko časa bomo športna provinca, ki tu in tam poskrbi za kakšno veliko presenečenje. Glede na razmere, v katerih se kalijo naši junaki, lahko ugotovimo, da smo še vedno mali športni čudež, ki pa lahko kaj kmalu ugasne. Letošnji dogodki so bili samo opomin pred cunamijem, ki utegne zadeti naše športne klube in organizacije. Sedanja oblast je pred težko nalogo, da popravi napake iz preteklosti in določi jasne smernice v prihodnje. Seveda mora obstajati široko soglasje o tem, kateri športi bodo izbrani in kateri ne, saj je več kot očitno, da takšne količine vrhunskosti preprosto ne prenesemo. Morda je odgovor v dobro organiziranem amaterstvu, iz katerega bi lahko tudi v prihodnje kvalitetno zapolnjevali vrzeli v vrhunskih sferah.

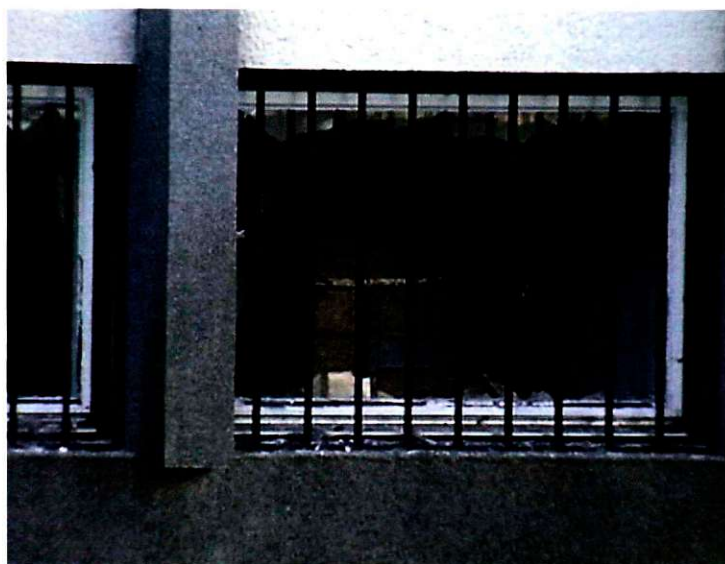
Moštvo formule 1 BMW Sauber ima novega testnega voznika. Za tretji voznikov sedež so v vodstvu moštva izbrali 21-letnega Poljaka ROBERTA KUBICO. V novi sezoni F 1 se bo pridružil Nemcu Nicku Heidfeldu in Kanadčanu Jacquesu Villeneuvu.

Iz rokometnega kluba GORENJE so sporočili, da bo mladi reprezentant Srbije in Črne gore Momir Ilić po sezoni 2005/06 kariero nadaljeval v Nemčiji. Svoj odhod iz Velenja je potrdil tudi hrvaški reprezentant Vedran Zrnić.

Prvič v Sloveniji je bilo napadeno sodišče kot institucija.

Očitno je želel bombaš uničiti dokaze v sodnih arhivih.

Bombni napad na sodišče

Bogdan Sajovic, foto: Gregor Pohleven

V Sloveniji je bilo prvič napadeno sodišče kot institucija in ne sodnik kot posameznik. Bomba je eksplodirala v prostorih, kjer ima novogoriško sodišče svoj arhiv. Je šlo za uničenje dokazov?

V petek okoli 21.20 je v Novi Gorici prišlo do napada na sodišče kot celoto, ne na posameznika. Jasno, vsi vemo za zgodbice, ko je razjarjeni zgubar naskočil sodnika. Večinoma verbalno, včasih s fizično silo, nekaj jih je poseglo po orožju. Izgube so bile »v mejah normale«, o posameznih primerih pa se je še dolgo govorilo predvsem v okolici takšnih dogodkov. Marsikdo, predvsem tisti, ki so se jim pravde vlekle že leta in leta, so se pridušali, da bi bilo treba v zrak vreči kar celo sodišče. V petek se je (končno?) zgodilo prav to.

Na zunanji strani zahodnega krila novogoriškega sodišča, v katerem so shranjeni sodni arhivi in ob njih še tožilski, je v petek zvečer za zdaj še neznan storilec podstavil eksplozivno telo. Stavba je bila skoraj prazna, v njej so bili le varnostnik in dve snažilki. Ena od njih naj bi bila četrto ure pred dogodkom čistila v arhivu. Dvajset čez deveto zvečer se je prostoru približal varnostnik, ki je opazil, da se nekaj kadil iz prostora z arhivi. Počilo je in steklena vrata je vrglo s tečajev, da so

odletela v varnostnika. Na srečo ni bil huje poškodovan.

Posledice eksplozije Eksplozija je uničila del arhiva, vendar za zdaj pooblaščenec osebe na dajejo nobenih izjav. Oblasti so v preiskavo pritegnile strokovnjake za bombe in eksplozive, vendar še vedno ni jasno, za kakšne vrste eksploziv je šlo in koliko ga je sploh bilo. Vsekakor je dobro počilo in ljudje s sosednjih stavbah so začutili, da

to ni bila »običajna petarda«, kakršne kljub prepovedi pokajo ves veseli december.

Kot že rečeno, so v Sloveniji sodnike doslej napadali posamezniki, ki so hoteli kaj prikriti. Pred leti je kriminallec v Mariboru nastavljal bombo na vrtna vrata sodnikove hiše in ta je hudo ranila sodnikovo ženo. Tokrat pa je bila tarča napada soba z arhivi. Skoraj izključeno je, da bi kdo v večernih urah, ko je na sodišču

vse prazno, poskušal ubiti katero od snažilk oziroma varnostnika.

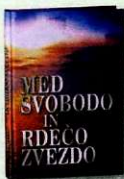
Ne smemo pa seveda pozabiti, da je novogoriško območje zaradi svoje lege prostor, prek katerega gredo najrazličnejše povezave tihotapcev mamil in ilegalnih prebežnikov. Prav čez to območje poteka tudi pot tatov, ki po Evropi kradejo luksuzne avtomobile in jih prodajajo novopečenim bogatašem v Vzhodni Evropi. Še več, pred meseci so policisti tak avtomobil prestregli, potem pa je na za zdaj še nepojasnen način izginil celo iz policijske garaže. Je želel bombaš prikriti kakšno tako operacijo?

In ne nazadnje, nekdanji prvi človek igralniškega imperija HIT Gorica Danilo Kovačič je zaradi nezakonitih finančnih mahinacij pred nekaj dnevi začel prestajati zaporno kazen. Po dolgih letih najrazličnejših pravniških in nepravniških zvijač se je nazadnje le znašel za rešetkami zopora na Dobu. Vložil je prošnjo za predčasno izpustitev oziroma pomilostitev. Dokazi o Hitovih mahinacijah so vsekakor tudi v novogoriškem sodnem arhivu. **D**

Čez Novo gorico potekajo številne tihotapske poti.

Med svobodo in rdečo zvezdo

Priповed iz časa druge svetovne vojne in po njej.
Dodan seznam sodelavcev Udbe.

Avtor: *Dušan S. Lajovic* **USPEŠNICA**

347 strani

Cena: 6.200 SIT

Iz arhivov slovenske politične policije

Komunistične tajne službe od svojega nastanka do leta 1950, vključno z imeni vodilnih članov.

Avtor uvodnika: *dr. Jože Pučnik*

519 strani

Cena: 5.000 SIT

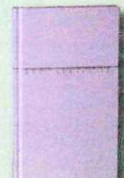
Od osvobodilnega boja do banditizma

Nekdanji Mačkov pomočnik opisuje svojo razburljivo življenjsko pot. Slikovito predstavlja delovanje Ozne.

Avtor: *Albert Svetina* **USPEŠNICA**

367 strani

Cena: 6.700 SIT

Mati Slovenija

Pesmi pesnika slovenske pomladi, tradicije, vrednot.

Avtor: *Tone Kuntner*

72 strani

Cena: 2.200 SIT

Okopi

Politični razvoj slovenske države od leta 1994. Prodana je bila že v več kot 17.000 izvodih!

Avtor: *Janez Janša* **USPEŠNICA**

309 strani

Cena: 2.200 SIT

Premiki

Nastajanje in obramba slovenske države 1988-1992.

Prodana v več kot 61.000 izvodih!

Avtor: *Janez Janša* **USPEŠNICA**

363 strani

Cena: 2.200 SIT

100 let socialdemokracije

Prikaz klasičnega obdobja slovenske socialdemokracije in njene vnovične oživitve konec prejšnjega stoletja.

Avtor: *Milan Zver*

125 strani

Cena: 2.200 SIT

Pučnikova znanstvena in politična misel

Zbornik razprav in referatov, ki so nastali za simpozij ob prvi obletnici Pučnikove smrti.

Avtor: *Milan Zver in drugi* **ZADNJI IZVODI**

155 strani

Cena: 3.000 SIT

NAROČILNICA:

Naročam tednik *Demokracija**, število izvodov: _____

*Naročnino želim plačevati:

mesečno 4 x letno 2 x letno 1 x letno

PREDNAROČILA do 31. 12. 2005 (označite z x):

Cijan, Toplak, Dubrovnik (uredniki):
Državna ureditev Republike Slovenije 8.500 SIT

Viktor Miklavčič:
Pričevanja 4.900 SIT

NAROČILA (označite z x):

Jaklič, Toplak: Ustava Združenih držav Amerike s pojasnili 4.990 SIT

Dušan S. Lajovic: Med svobodo in rdečo zvezdo 6.200 SIT

Iz arhivov slovenske politične policije 5.000 SIT

Albert Svetina: Od osvobodilnega boja do banditizma 6.700 SIT

Tone Kuntner: Mati Slovenija 2.200 SIT

Janez Janša: Okopi 2.200 SIT

Janez Janša: Premiki 2.200 SIT

Milan Zver: 100 let socialdemokracije 2.200 SIT

Milan Zver: Pučnikova znanstvena in politična misel **ZADNJI IZVODI** 3.000 SIT

Ime in priimek (ime podjetja): _____

Datum rojstva (samo fizične osebe): _____

Ulica: _____

Kraj, poštna št.: _____

Kontaktna oseba (samo pravne osebe): _____

Datum naročila: _____

Podpis in žig naročnika (samo pravne osebe): _____

Davčni zavezanec: NE DA ID za DDV: _____

ob naročilu

2 (dveh) knjig:

darilo lonček "Demokracija"

3 (treh) knjig:

darilo lonček + kapa "Demokracija"

4 (štirih) in več knjig:

darilo lonček + kapa "Demokracija" + knjiga (po našem izboru)

Izpolnjeno naročilnico pošljite na naslov: **Demokracija, p.p. 4315, 1000 Ljubljana** ali na faks 01 43 45 462. Poštnino po veljavnem ceniku Pošte Slovenije plača naslovnik ob prevzemu. Vse cene vsebujejo 8,5% DDV.

Predpraznični sprejem za novinarje

Janez Janša, Janez Drnovšek in France Cukjati

Za mesec december ne pravijo zaman, da je »nori mesec«, je pa tudi čas novoletnih sprejemov. Na enem izmed njih so se v sredo, 22. decembra, v prostorih Narodne galerije zbrali slovenski novinarji, gostitelji pa so bili predsednik države Janez Drnovšek, predsednik vlade Janez Janša in predsednik državnega zbora France Cukjati. Vsi trije so predstavnikom sedme sile zaželeli vesele božične praznike in veliko uspehov v novem letu. Predsednik vlade Janez Janša jih je ob tem spomnil na projekte, ki čakajo vladu v letu 2006, nekoliko pa je »ošvrknil« tiste, ki so lani, ko je bil organiziran prvi skupni sprejem za novinarje v istih prostorih, stavili, da bo letošnji precej drugačen ali pa ga sploh ne bo. Sledil je neuradni del sprejema, seveda ob spremljavi pevke Alenke Godec. Opaziti je bilo mogoče, da se letos sprejema ni udeležilo toliko novinarjev kot lani, kljub

temu pa je bilo ozračje zelo sproščeno in veselo. No, razen za tiste novinarje in urednike, ki se zaradi lastniških premikov bojijo za svoje stolčke. Zato pa so toliko bolj uživali tisti, ki se že vidijo na novih uredniških položajih. Ni manjkalo niti vedno navzočih »prilizovalcev« vsakršni oblasti.

Odhajajoči Darijan Košir in Vladimir Vodusek

Fredyjeva knjiga

Izdaja lastne knjige oziroma biografije med znanimi Slovenci ni redkost. Glavni junaki (starejši ali mlajši) si s tem zagotovijo dodatno reklamo in publiciteto. Eden takšnih je tudi koroški pevec Fredy Miler, ki je na našem glasbenem prizorišču zasijal v lanskem letu. Po zgledu mnogih je konec decembra v eni od ljubljanskih restavracij predstavil svoj novi izdelek. Avtobiografski roman na 224 straneh opisuje zgodbo človeka v zelenem telovniku, z brki in značilnimi košatimi obrvmi. Zgodbe, razdeljene v poglavja, so sproščene, kot bi jih nekdo pripovedoval ob kavi. Knjigo je priredil in zapisal Iztok Vrhovec, ki je od aprila dalje Fredyja spremljal s kamero.

Fredy Miler se je preizkusil v vlogi pisca ...

Pevec je dejal, da je knjiga Fredy Miler – štorija iskrena. »Ko sem jo prebral skupaj z ženo Marjano, sem se pošteno nasmejal. Ni mi težko priznati, da sem ob njej tudi jokal,« je rekel Fredy.

»Havajki«

V kranjskogorskem igralniško-zabaviščnem centru so nedavno izbrali lepoticu in ju okronali za lepoticu Hawaiian Tropic. Izbrani sta bili simpatična temnolaska Manca Zver (v tem letu je osvojila laskavi naziv mis One) in svetlolasa Admira Muratovič. Kot rezervi so lento okoli ramen nadeli tudi Almi Brdjano-

Manca si z Admiro deli naziv Miss Hawaiian Tropic.

vič, ki jo je medijsko izpostavil resničnostni šov Bar. Lepote pa ni manjkalo niti pri nastopajočih pevkah. Poleg Rebeke Dremelj je svoj glasbeni premierni nastop odlično prestala zdaj že nekdanja »havajka« Nina Osenar.

Zažgala poročno obleko

Življenje Brada Pitta in njegovih zadnjih dveh »usodnih« žensk je nadvse priljubljena tema rumenega tiska. Medtem ko se lepi Brad ukvarja z otroki Angeline Jolie, si njegova nekdanja žena celi rane na zelo nenavaden način. Po poročanju nekaterih časopisov naj bi bila Jennifer Aniston zažgala poročno obleko, v kateri je dahnila usodni da nekdanjemu možu. Anistonova naj bi bila poročno obleko, ki jo je kreiral Lawrence Steele, zažgala na posebni, za to priložnost pripravljene slovesnosti v hiši v Malibuju, ki so se je udeležili njeni najboljši prijatelji. Nekdanja zvezdnica Prijatelj naj bi med skoraj obrednim zažiganjem poročne obleke pila šampanjec in se s prijatelji smejala. Ognju pa menda niso ušla niti pisma in drugi predmeti, ki so igralko spominjali na nekdanjega moža Brada. Jen očitno ni znano, da edino čas celi rane ...

Leto, polno nastopov, bosta Špela in Suzanna sklenili v družinskem krogu.

Uspešno leto

Leto 2005 je bilo za nekatere naše glasbenike še posebej uspešno. Z nizom pozitivnih vtisov in uspehov se nedvomno lahko pohvali skupina Atomik Harmonik. Zadovoljstvo z letošnjim letom sta Špela in Suzanna zaupali svojim oboževalcem v spletni klepetalnici MMC. Iztekajoče se leto si bosta zapomnili predvsem po ogromnem številu nastopov, veliko lepih trenutkih s člani benda in ljudmi, ki jih imata radi, ter po uvrstitvi na Emo 2006. Turbofolk skupina je s svojim albumom Brizgaaaaj! v

Sloveniji doživela pravi uspeh. Plošček, na katerem so uspešnice, kot so Brizgalna brizga, Na seniku in Turbo polka, je bil najbolje prodajani album v lanskem letu, skladbe na njem pa so se redno uvrščale na najvišja mesta najrazličnejših glasbenih lestvic.

Špela in Suzanna sta še razkrili, da so jima vseč zgovorni in simpatični fantje, ki se znajo zavrteti tudi ob polki, saj prisegata na Avsenike in Global Krynerje. Za silvestrovo ne bosta nastopali, saj bosta praznovali v družinskem krogu.

Pevec se je poročil ... z moškim!

V zadnjih dneh letošnjega leta, natančneje 21. decembra, je pred oltar stopil pevec Elton John in svojemu dolgoletnemu spremljevalcu Davidu Furnishu dahnjal da. Priprave za poroko so se začele že davno, dan pred obredom pa se je 180 povablencev zbralo v londonškem gejevskem baru Too2Much, v katerem se je osebje za zabavo ob poroki maskiralo v Rimljane in kavboje. Ob tej priložnosti so zapeli nekdanji člani skupine Take That, Bryan Adams in mnogi drugi, manjkala pa ni niti torta, iz katere so skočile striptizete. Med gosti so opazili Ozzieja Osbourneja z družino ter filmski zvezdi Elizabeth Taylor in Liz Hurley. Elton in David sta

Elton John (desno) s partnerjem

bila le eden od 687 parov, ki so se poročili prvi dan, ko je po novem zakonu dovoljena poroka med istospolnimi partnerji. Prvi lezbijki, ki sta se poročili, sta Grainne Close in Shannon Sickels. Prva geja, ki sta se vzela v Angliji, pa sta Henry Kane in Christopher Flanagan. 58-letni Elton in 42-letni David sta goste zaprosila, naj namesto daril podarijo denar v Eltonov humanitarni sklad za boj proti aidsu. Poročno čestitko je mladoporočencema med drugim poslal nekdanji ameriški predsednik Bill Clinton; čestitka je bila v obliki videoposnetka, na katerem jima je čestital in dodal: »Če bi bilo več ljudi, kot je Elton, bi bil svet veliko boljši.«

Blišč in beda

Barbara Kavtčnik

Estradniki vseh vrst si želijo biti v središču medijskega blišča. Rdeče preproge, šklocanje fotografskega aparata, naučeni nasmeški, hvalospevi, intervjuji ... so tisto, kar daje smisel njihovemu življenju oziroma je tisto, kar si želijo.

Vse lepo in prav, če odmislimo, da je v zadnjih letih z gromozanskim korakom na pohodu rumeni tisk, ki razliva žolč po »popolnih« življenjih in podobah. Sfera, ki s pridom izrablja željo tako imenovanih zvezdnikov po medijski pozornosti. In v tej sferi se naznansko manipulira. Estradniki so pripravljene javnosti ponuditi le eno plat svoje osebnosti – lepšo, mogočnejšo, včasih ganljivo. Rumeni ljudje pa jih želijo razgaliti do konca: strgati obleko z njih, pokukati v spalnico, v preteklost, celo v prihodnost in še kam. Ostro pero kakšnega kvazinovinarja ali na skrivaj posneta fotografija izmaliči lepo podobo. Nekateri dobijo pri tem trdo kožo, nekateri se raje umaknejo.

Zgodbic željni »običajni« ljudje pa se z užitekoma utaplajo v podrobnostih in (še bolj) pikantnostih iz življenja zvezdnikov. Zdi se, da s takšnimi trači napajajo svojo dušo in doživljajo katarzo. Gre pri tem za voajerizem ali kaj drugega?

Zdi se kot začaran krog. Zvezdniki ponujajo sebe in svoje življenje. Publika hoče več in razgaljena fotografija je včasih premalo, če pa je lahko tu še videoposnetek. In nato si prvi grizejo nohte, drugi pa se zgražajo. Postavlja se vprašanje, kje je meja okusa. Katero umazano perilo se lahko pere v javnosti? In ne nazadnje – zakaj rumeni novinar misli, da si zasluži nagrado, ker se je tako pretkano in hinavsko priti-hotapil v življenje javne osebe in potem vesoljni Sloveniji na papirju prikazal njene najintimnejše podrobnosti? In še več: spravi v jok najbližje in oblatil otroke. Sam zase pa je prepričan, da je »brezmadežni« njegovo drugo ime.

V svetu bleščečih ljudi je ogromno snovi, ki se da obdelati: od porok do razvez, od smeha do solz, od ljubezni do sovraštva. Najdejo se lepe stvari in najdejo se manj lepe. In če jih že obdelujemo, jih dajmo v pravi meri in z okusom. Kajti ples estradnikov je pisan in zanimiv, dokler ga rumeni tisk ne prežveči in izpljune.

Drugi programi!

Magična gledalka

Torek proti večeru. Pogovor se mi ustavi ob oddaji E plus, na Kanalu A torej. Pogovor z direktorjem POP TV Marjanom Jurencem.

Voditeljica, dekle platinastih las s čopki in večno v krilu nad hlačami, vpraša: »Funkcije direktorja POP TV ni hotel nihče prevzeti. Zakaj ste jo vi?« In direktor tudi njene TV, Kanala A torej, mirno pove, da to ni res. Da je bilo več kandidatov. Voditeljica zatem ugotavlja, da mora biti moški pri 25 letih lep, pri 30 pameten in pri 35 bogat. Jurencem na to skromno odgovori, da o lepoti in pameti težko sodi. In v tem slogu najprej. Sproščen pogovor z občasnimi izleti voditeljice v neznanost, ki živcirajo, vsaj mene. Sestra je vsa navdušena in redna gledalka. Sledi prispevek o akciji Aksiome in šotarih. Poročilo je povsem korektno, v studiju pa se nenadoma znajdejo slovenski vojaki, ki občasno služijo vojsko v tujini. In voditeljica useka drugič z vprašanjem: »Fantje, dajte vi men povedat, kaj spada v opremo vojaka?« Nisem mogla verjeti. Voditeljica je očitno njihova sošolka ali pa sosedka! Sestra me pouči, da je takšno vprašanje povsem okej in kul, drugje so pa vsi zategnjeni. Še vedno ne morem verjeti, kajti gostje so vendarle tudi kakšni priletni gospodje, ki so prišli na Kanal A povedat nekaj o svojem poklicu. Komaj sem čakala novih presenečenj. Ni bilo treba dolgo. Med gosti oddaje se znajde nihče drug kot Erazem Pintar. Menda podjetnik, pevec in plejboj. Voditeljica pa vseka: »S koliko ženskami si doslej spal?« Erazem ji odgovori, da je to bustasto in primitivno vprašanje. In ona ga čudno gleda. Odločim se, da mi je vrhunec na Kanalu A dovolj in da se bom odpravila kam drugam, pa me sestra prepriča, naj še vztrajam. Prav toliko, da začneta voditeljica in Pintar čisto resno debato o tem, da je pri ženskah boljše dobra zadnjica kot pa inteligenčni količnik!? Mnenje je bilo ustvarjeno! Kanal A je zame samo »kanal«, sestra pa je še kar naprej vreščala, da je mega.

Spomnila sem se, kako sem ob desetletnici pohvalila POP TV in ugotavljala, da je POP TV pač konkurenca nacionalkinemu prvemu programu, Kanal A pa očitno nacionalkinemu drugemu programu, torej TVS 2, pri čemer se pri najboljši volji ne morem spomniti kakšnih resnih oddaj na drugem programu razen športnih prenosov. No, nekajkrat sem ujela še oddajo Osebnost in v poznih večernih urah morda kakšen tuji dokumentarni film. In s tem se zgodba o drugih programih konča. Ni mi povsem jasno, zakaj medijske hiše vztrajajo pri kvantiteti na račun kvalitete. Morda bi tako POP TV kot TVS, če bi se res vzela skupaj, zmogla ravno en kvaliteten program. POP bi namesto uvoženih teleno-

vel, katerih kakovost je močno vprašljiva, mirno lahko navdihnil mlajše generacije s pogovornimi in zabavnimi lahkotnimi vsebinami. Nacionalka pa bi svoje večkrat duhamorne in konceptualno nedodelane oddaje lahko mirno nadomestila s kakšnim izrednim športnim prenosom na prvem programu, pa še družinskih prepričev bi bilo manj. V silni želji po medijski pluralnosti smo tako dobili pluralnost programov namesto pluralnosti kakovostnih vsebin! Kako se pri nas plemenite zamisli čudno obrnejo! **D**

Da ne bi bili moteni:
(tako in drugače)

HOROSKOP

Oven
21.3.-20.4.

Radi imate ovire, ki vam dajo občutek, da imate veliko dela. Pogled boste imeli usmerjen v prihodnost, zato ne boste opazili nekaterih stvari, ki jih bi sicer opazili in hitro uredili. V petek in soboto ne boste imeli časa za proslavljanje.

Bik
21.4.-21.5.

V sredo se boste zbudili in se počutili kot oseba iz romana. Vse vaše bitje je usmerjeno v ljubezen, ki je ta čas na vidiku. Proti koncu tedna vas bosta presenetila bomboniera in šopek vrtnic, tako da bo veselje popolno. Uživali boste sto na uro.

Dvojčka
22.5.-21.6.

Veliko več moči imate, kot si predstavljate, in do sedaj ste naredili več, kakor si mislite. Ko boste naleteli na novo oviro, se ne prestrašite, pač pa prosite svojega prijatelja, naj vam pomaga. Zunaj boste spoznali nekaj novih prijateljev in se zabavali.

Rak
22.6.-21.7.

Bili so časi, ko je večina ljudi mislila, da je Kolomb nor. Nauk: najbolj nore zamisli so včasih tudi najbolj modre. Počutili se boste preplavljene z delom, vendar ni treba, da bi to vedeli tudi drugi. Konec tedna boste neutrudljivi.

Lev
22.7.-21.8.

Ste posebej uspeha in veljate za legendo med svojimi sodelavci. Kako pa se počutite vi? V petek bo nekaj spodneslo vaše načrte, vendar se ne boste dali zmeti. Kmalu se boste znašli in našli novo pot do cilja.

Devica
22.8.-21.9.

Potovanje izzove veliko nelagodja, če potujete v povsem neznane kraje in greste za dlje časa kot navadno. Toda niste zaman to, kar ste. Zagotovo se boste znašli in naredili vse tako, kot je treba. Bodite le mirni in zbrani, ko se pogovarjate.

Tehtnica
22.9.-22.10.

Morali se boste pripraviti na diplomatsko soočenje z nadrejenim, ki vam že nekaj časa dela preglavice. Zadevo boste uredili tako, kot je treba, in že čez nekaj dni bo vse tako, kot mora biti. Prav kmalu boste odkrili celo napredek pri svojem delu.

Škorpion
23.10.-21.11.

Zaradi mnogih stresnih okoliščin boste okoli sebe potrebovali precej ljudi, da se vam bo posrečilo opraviti vse, kar ste si zadal. Kar pa ste skuhal pred časom, boste morali sami pojesti. Za tolažbo: nobena juha se ne poje tako vroča, kot se skuha.

Strelec
22.11.-20.12.

Razmišljajte postopoma, nikar o tem, kako boste obirali jabolka z drevesa, ki ga še niste posadili. Možnosti boste imeli dovolj. Razmišljajte pozitivno, ne pa tako, kakor da bi se bližal konec sveta. Z veseljem in optimizmom se daleč pride.

Kozorog
21.12.-19.1.

Porabite nekaj časa v naravi, to vam bo samo koristilo. Nekomu je pošteno neprijetno, ker se nenehno vtikate v nekaj, kar ni vaša zadeva. Intelktualno boste bolj napredovali, če boste prebrali kaj novega, sveže kupljenega v knjigarni.

Vodnar
20.1.-18.2.

Nepričakovan telefonski klic vam bo dal misliti na nekoga, ki ga niste videli že nekaj let. Sreda tedna je določena za ljubezen in obdarovanje, kar pomeni, da se boste imeli zelo lepo. Preživeli boste tudi lep večer v soboto, ko si boste privoščili nekaj posebnega.

Ribi
19.2.-20.3.

Svet je včasih hladen in neprijeten. Ob takih trenutkih je najbolje iti spat. V petek pa se vam bo življenje zadelo pravično lepo – mehka glasba in dobra družba ob okusni večerji – to bo najboljša, kar ste si mogli želeli.

28 založb in skoraj 400 knjižnih naslovov									SESTAVIL: MIRAN ERCEG	GESLO	IZDELOVALEC VELIKIH STI	VEČJI KOS POHISTVA	STOTINKA FUNTA ŠTERLINGA	PREBIVALEC SL. KRAJA STANIŠE	DEMOKRACIJA	
<p>Samorog Velike misli, dogodki in osebnosti preteklosti, žive teme sedanosti, literarni junaki in njihove zgodbe, pesniške širine duha in pravljica obzorja sveta.</p> <p>Kot član kluba nimate nobenih obveznosti v klubu</p> <p>Knjižni klub Samorog, Dalmatinova 1, 1000 Ljubljana, telefon: 01 433 43 06, e-pošta: knjizni.klub@samorog.com, spleti: www.samorog.com</p>									KISLI SADNI BONBONI						KRAJ OB PRESPANSKEM JEZERU	
									PRAVOSL. SAMOSTANA NA FRUŠKI GORI							
									MAKE- DONSKO MOŠKO IME							
									ČASOVNO OBDOBJE				IZTOK MLAKAR			
									IND. PISAČ (RADŽ)				KONEC MOLITVE			
DEMOKRACIJA	SMOLARKA	KULT IN ČAŠCENJE TOTEMOV	GRŠKI TEOLOG (SPIRIDON)	SEDMI JUDOVSKI MESEC	SLIKAR ŠUBIC	RIBIŠKA MREŽA	RADO NAKRST LANA TURNER				NINO ROBIČ	MESTO BLIZU UFE NEM. ALPSKI SMUČAR				
JEZIKO- SLOVEC ŠKRABEC											PREVA- JALEC ŠKERLJ					
KDOR MOTIVIRA											NEM. REŽISER (PAUL) ŽELEZOV OKSID					
OBPADEK PRI TESANJU							TEGA LETA	PRITOK DONAVE NA MAD- ŽARSKEM						PRISTANIŠČE V DALMACIJI	HERCE- GOVEC	
REKA V VZHODNI SIBIRIJI					LJUDSTVO V GANI, TOGU IN BENINU	HOTEL ZA MOTORI- ZIRANE GOSTE	ALOJZ ZALOKAR	NOVOZEL. SOPRANISTKA TEKANAWA	JOSIP IPAVEC				TELUR ZAČIMBNA SREDOZEM. RASTLINA			
GLAVNO MESTO JORDANIJE					KULTURNA ALI DIVJA RASTLINA				DOM. VOJAK V AFRIKI MANJŠI PES							
GLAS PRI RIGANJU				DEMOKRACIJA	SL. VIOLINIST (IGOR) POZDRAV RIMLJANOV						IGRALEC BRATINA LIB. POLITIK (SAMUEL)					
OBLIKA IMENA IZIDOR				ALBERTO TOMBA KRANJ			EVROPSKO GORSTVO V BOLGARIJI NATRIJ									BRANE IVANC
VRSTA POGREBA																
VRSTA VIŠNJE								PREBIVALCI SL. KRAJA SELA								

Rešitev prejšnje križanke

DREVAK, RODILO, AMELIN,
ŽARINA, AN, ČEK, IVANA,
STISKALKA, KRAŠ,
POSLUŠNOST, NA, ARKADA,
APRIL, RTAČ, SM, RAA,
TENERIFE, ALVOR, AL, NONET,
AERO, CILJ, ENOLETNIK,
UNGERS, DARINKA, SI, AA,
ANANAS

Nagrajenci 50. številke

- 1. nagrada: OLGA BREGAR**
Adamičeva 8, 1000 Ljubljana
- 2. nagrada: JOŽICA VUKŠINIČ**
Mrzelova 17, 1000 Ljubljana
- 3. nagrada: IVAN HRENKO**
Kamnogoriška 67, 1117 Ljubljana

Dobitnikom čestitamo in jih hkrati prosimo,
da nam pošljejo svojo davčno številko.

Nagrade

- 1. nagrada:** bon v vrednosti **7.000,00 tolarjev** za nakup knjige Nove revije iz knjižnega kluba Samorog
- 2. nagrada:** bon v vrednosti **5.000,00 tolarjev** za nakup knjige Nove revije iz knjižnega kluba Samorog
- 3. nagrada:** bon v vrednosti **3.000,00 tolarjev** za nakup knjige Nove revije iz knjižnega kluba Samorog

Nagradno križanko izrežite
in najpozneje do **4. 1. 2006**
pošljite na naš naslov:

Demokracija, p.p. 4315,
1001 Ljubljana,
s pripisom "Nagradna križanka".

VČERAJ, DANES, JUTRI ...

› **26.12.1776** so ameriške čete v osamosvojitveni vojni pri Tenntonu pod poveljstvom Georgea Washingtona odločilno premagale Angleže.

› **26.12.1990** so uradno razglasili izide plebiscita o neodvisnosti Slovenije.

› **27.12.1571** se je rodil nemški astronom, fizik in matematik Johannes Kepler.

› **27.12.1896** se je rodil ameriški pisatelj Louis Bromfield (Prišlo je deževje, Noč v Bombayu). Nekoč ga je neka dama vprašala, katere tri knjige bi vzel s seboj, če bi moral kot Robinson živeti na samotnem otoku. Pisatelj je odgovoril: "Spoštovana gospa, vzem bi priročnik o plovi, navodilo za graditev čolnov in splavov ter knjigo o tehniki jadranja."

› **28.12.1877** se je v Gorici rodil slovenski fizik in izumitelj Julij Nardin. Razvijal je zamisel o dvostopenjskem torpedu na reakcijski pogon in o torpedovki brez posadke.

› **28.12.1924** je na sedežu uredništva časopisa Edinost v Trstu nastal prvi zametek ilegalnega odporništvja proti fašističnemu raznarodovanju z imenom TIGR.

› **29.12.1809** se je rodil britanski premier William Ewart Gladstone, premier in vodja liberalne stranke, ki je uvedel številne družbene reforme. Ko so ga vprašali, koliko govorov lahko pripravi politik v enem tednu, je odgovoril: "Če je pameten, lahko sestavi samo enega, če je bolj povprečen, lahko morda dva, če pa je cepec, jih lahko tudi deset."

› **30.12.39** se je rodil rimski cesar Titus Flavius Vespasianus, ki so ga imenovali "šiba božja" za Jeruzalem. Rimljani so svoje cesarje po smrti razglašali za bogove. Ko je Vespazijan umiral in so ga vprašali, kako se počuti, je dejal: "Čutim, da bom kmalu bog!"

› **30.12.1872** je bil na Dunaju ustanovni občni zbor Trboveljske premogokopne družbe.

› **30.12.1916** je skupina ruskih plemičev umorila ruskega verskega fanatika Gregorija Jefimoviča Rasputina, ki je imel izreden vpliv na carico Katarino.

› **30.12.1947** je slovenska vlada izdala odločbo o ustanovitvi Slovenske filharmonije. Najbolj vneti pobudniki za ustanovitev so bili Marjan Kozina, Samo Hubad in Vlado Golob.

› **31.12.314** so za papeža izvolili Silvestra I. Takrat je dan dobil ime silvestrovo.

› **31.12.1863** se je rodil italijanski pisatelj Alfredo Panzini. Ko so se nekoč pogovarjali o premajhnem človeškem prirastku, je nekdo omenil, da bi bilo treba uvesti hude kazni za samce. Panzini je ob tem pripomnil: »Seveda, na primer kazen poroke.«

› **1.1.1823** se je rodil madžarski pesnik in revolucionar Sandor Petöfi. Rekel je: "Človek je pogosto dober samo zato, ker nima priljubljenosti, da bi bil slab."

POGLED NAZAJ (OD 26. 12. DO 2. 1.)

Zahvalni dan

Na obali Nove Anglije, to je na severovzhodnem delu ZDA, je **26. decembra 1620** pristala ladja Mayflower s 102 pregnanimi kalvinističnimi nasprotnikom Anglikanske cerkve. Kraj, kjer so pristali, so imenovali Plymouth in zgradili prvo cerkev in skladišče. Prva zima je bila za priseljence izredno huda, saj jih je zaradi mraza in podhranjenosti skoraj polovica pomrla. Drugi bi pomrli prihodnjo zimo, če jim ne bi priskočili na pomoč Indijanci.

Indijanci so priseljence prvo zimo samo opazovali. Ko so se kolonistom približali, so bili ti prepričani, da jih bodo pobili, vendar so jim Indijanci prinesli hrano in jih začeli učiti, kako se seje koruza, kako se z ribami gnoji zemlja in kako naj lovijo divjačino. Naslednja letina je bila obilna. Proslavili so jo s tridnevним slavljem, na katerega so povabili tudi Indijance. Iz praznova-

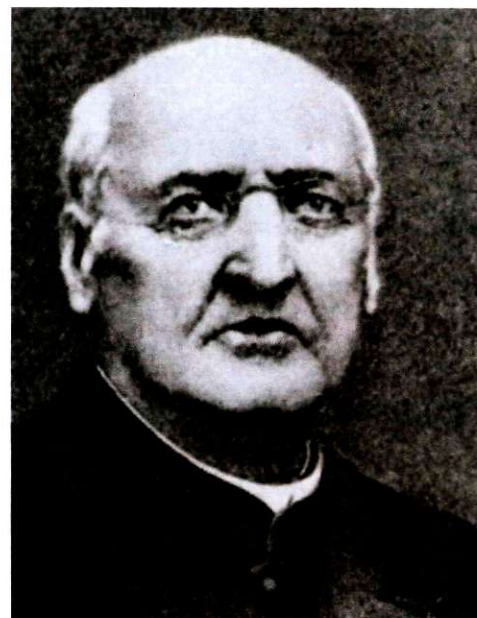
nja se je razvilo znano ameriško praznovanje zahvalnega dne, ki ga praznujejo v ZDA in deloma Kanadi kot praznik miru in žetve četrtri četrtlet v novembru. Prvič so ga praznovali leta 1621.

Trdnjava

V Celovcu so **27. decembra 1869** ustanovili slovensko politično društvo Trdnjava, ki je sprejelo mladostovensko usmeritev boja za zedinjeno Slovenijo. Ime naj bi ponazarjalo naravno lego dežele, ki je bila z vseh strani obdana z vencem gora.

Trdnjava je podprla taborsko gibanje in sprejela tudi jugoslovanski program. Koroško nemško javnost in oblasti je Trdnjava razburila zlasti zaradi zavzemanja za zedinjeno Slovenijo, ki je bila za nemške in žal tudi nekatere slovenske Korošce najbolj nesprejemljiva slovenska politična zahteva.

Najbolj razširjena oblika političnega dela Trdnjave so bila javna sporočila oblastem. Zahtevali so dosledno uresničevanje 19. člena avstrijske državne ustave, ki je izrecno določal, da javne šole avstrijskim narodom zagotavljajo izobraževanje v njihovem jeziku. Leta 1874 je Andrej Einspieler izročil koroškemu deželnemu zboru 42 peticij. Zahtevali so slovenske steno-

grafske zapisnike koroškega deželnega zbora, deželni uradni list v slovenskem jeziku, slovensko uradovanje v upravnih, sodnih in davčnih uradih ter slovenski učni jezik v šolah.

Bolnica Pavla

V Trnovskem gozdu je bila **29. decembra 1943** vseljena prva partizanska bolniška postojanka – bolnica Pavla. Ime je dobila po zdravnici Pavli Jerina Lah. V njej so se zdravili ranjeni ali oboleli borci iz južnih krajev Slovenije, s Krasa, z Vipavskega do Gorice in Čepovana ter Dolomitov. Zgradili so jo globoko v Trnovskem gozdu v največjem mrazu in snegu. Tem tegobam se je pridružilo še pomanjkanje hrane.

Pavla je bila velika bolnišnica. Imela je 50 do 60 članov stalnega osebja. Bolničarje so šolali kar sami, le izpite so morali opraviti drugje. Sčasoma so zgradili 30 barak in dve okrevališči, in sicer

na Vršah nad Čepovanom in v Jagršah nad Želinom, kamor so pošiljali skupine okrevancev in tako razbremenili skrivne oddelke v gozdovih.

Od začetka delovanja do 7. januarja 1945 se je v Pavli zdravilo 954 ranjenec in bolnikov. 51 borcev je umrlo. V začetku maja 1945 se je bolnišnica preselila v Idrijo, Gorico, Vipavo in Postojno. Objekti danes zaradi neugodnih podnebni razmer v gozdovih niso ohranjeni.

Spoštovani bralci,

uredništvo si pridržuje pravico do krajšanja pisem, ki presegajo dolžino 45 vrstic. Pisma bralcev objavljamo v skladu z načelom profesionalne novinarske etike, katere namen je služiti interesom javnosti ne glede na politično, svetovnonazorsko ali kakršno koli drugo prepričanje.

št. 50/63

Minuta molka (2)

Prispevek gospe Jožice Ahaj me je spodbudil, da sem še enkrat prebral omenjene članke v 47. in 48. številki Demokracije. Ker gre za pomembna vprašanja, sem se vrnil še nekaj let nazaj in prebral tudi pogovor z dr. Jožetom Pučnikom, ki je bil objavljen 21. 6. 2001 v Demokraciji. Prvi osamosvojitelj in nesporni demokrat je med drugim dejal: »Takrat se je začela tudi moja politična napaka, ko smo šli rušit Peterleta. Problem pa je bil prav v tem, da so krščanski demokrati kršili podpisano pogodbo, Peterle pa je Demosovo vladno imel za vladno krščanskih demokratov... Zaradi vsega tega se ni bilo mogoče poenotiti in zato je šlo vse po zlu. Seveda, ne gre le za Lojzeta Peterleta.« Za njim so stali tudi takšni, ki so bili leta 1994 med glavnimi akterji afere Depala vas. Nespoštovanje dogovorov je leta 2000 potrdil tudi Franc Zagožen. Še isti dan, ko je podpisal listino o združevanju, jo je zvečer z izjavo na TV že pokopal. Pri Pučniku pa ni šlo le za človeka, ki je spoštoval dogovore, ampak za enega redkih politikov, ki je priznal lastno napako. In ne nazadnje, Peterle je postal predsednik Demosove vlade, ker so nekateri »prijatelji« Pučniku to vlogo odsvetovali.

Oba zanimiva prispevka gospe Marije Vodišek v 47. in 48. številki tednika bi podpisal tudi jaz. Morda kakšna beseda ni najbolj po mojem okusu, vendar zaupam v spomin spoštovane gospe. Očitno ima dovolj informacij in izkušenj, da se je odlo-

čila za kritiko omenjenih gospodov.

Na koncu svojega prispevka gospa Ahaj pohvali pismo gospoda Glušiča. Ne nameravam se spuščati v polemiko, a ob osamosvojitelskih hvalnicah Peterletu je bil sicer omenjen Janez Janša, pozabljen pa dr. Jože Pučnik. In prav slednji je bil prvi in najodločnejši osamosvojitelj Slovenije. Tako zelo pomemben je bil, da je postajal za drugo stran nevaren. 3. 10. 2004 se je Janez Janša najprej spomnil pokojnega Pučnika, češ da je to tudi njegova zmagala.

Še vedno mislim, da je pred kongresom NSi v Novi Gorici obstajal scenarij, ki bi naj pripeljal k razpadu vladne koalicije. Ali so bili vmes tudi navdci, je seveda drugo vprašanje. Verjamem pa, da je Lojze Peterle pričakoval večji delež stranke v koaliciji, kar je normalno, vendar se napake iz časa Demosa ne smejo ponoviti.

Ernest Pušnik, Hrušica

Grde misli pridejo iz srca

Sprašujem se, ali je Slovenija še zmeraj peskovnik nekdanje ZKS in SZDL, kamor so voditelji sindikatov, upokojeincev in študentov privleli svoje poslušne kimavce, da protestirajo proti nečemu, česar ne poznajo ali ne razumejo. Čredni nagon, ki je ostal iz prejšnjega režima, še vedno deluje na dotik gumba, ki ga je komunistična oblast uporabljala za »klic proletarcev«.

Vlada dobi štiriletni mandat. Stranke, ki povabijo mandatarja k sodelovanju odklonijo, ostanejo v opoziciji, kar pomeni, da prevzemajo nadzor nad delom, ki ga opravlja pozicija, in opozarjajo na napake. Toda pogromi, udrihanja in politični konstruktivi kažejo, da opozicija opravlja delo rušilca oblasti, s čimer naivno ljudstvo peha v še globlje brezno. Vsi vemo, da je nekaj treba storiti, ko pa prehajamo k dejanjem, postane sporno prav tisto, v kar je bilo vložene največ energije in pozornosti, to je ohranitev socialne države.

V petnajstletni zgodovini slovenske države še nismo videli toliko napadov na oblast kot v letu 2005 na vladno Janze Janše in predvsem na predloge reform, ki jih želi vlada izpeljati. Najbolj udarni in najbolj nekorektni napadalci so praviloma iz vrst nekdanje oblastne strukture. Njihove trditve temeljijo izključno na domnevah in hipotezah, pri tem pa razglašajo konec socialne države in podobne neumnosti. Bistvo problema pa ni samo v ne-

umnem argumentiranju nasprotovanja reformam, ampak pričakovanje mesijanske rešitve, kar je balkanizem brez primere. Neizpodbitno dejstvo je, da brez odločnega reza ne bomo premostili težav, ki nas bodo doletele v naslednjih letih na področju gospodarstva, davčne politike, predvsem pa na področju miselnosti, če je ne bomo spremenili. Še vedno smo globoko v socializmu, v samoupravnem delegatskem sistemu, kar nam odkrito dokazujejo sindikati, ki nastopajo s pozicije z vonjem po revoluciji, upor proti oblasti torej. Skrb za existenco delavcev ni v vnašanju nemira v državo, v organiziranju protestnih zborovanj in shodov po zgledu balkanskih mitingov. To smemo vendar že odložiti v arhive in se začeti obnašati vsaj v koraku s časom, da ne bom ponavljal besede evropsko. Smisel sindikalnega dela ne more biti v hujskanju delavcev k uporu. Sindikat je dolžan skrbeti za izpolnjevanje dogovorjenih izhodišč med vlado, delodajalci in delojemalci. Način, ki ga je tokrat izbral ZSSS pod vodstvom Dušana Semoliča, je tipično boljševistični manifest, ki za sabo vleče vrsto drugih sindikatov (Pergam, SVIZ itd.), katerih voditelji praktično brez izjeme izhajajo iz nekdanje SZDL. Velika množica delavcev in upokojeincev takšnim provokativnim idejam hitro nasede, saj jim ni treba razmišljati o posledicah. Propaganda o človekovih pravicah tudi tu zadostuje in opravičuje početje, četudi je popolnoma destruktivna. Nihče od udeležencev protestnih shodov se ne obremenjuje z vprašanjem, kako iziti iz nastalega položaja, imajo pa organiziran prevoz, panoje, plakate, in kar je najpomembnejše, malico. Dejal bi, da gre za vrsto proletarsko-upokojeenskega sindikalnega vikendturizma, ki z blagoslovom nekdanjih partijskih sil manifestira svoj zlom in agonijo. Mnogi od teh udeležencev morda celo vedo, da je neumnost, kar počnejo, a v isti sapi ne želijo spustiti krmla barke, ki drvi v viharji val, četudi za ceno svoje eksistence. Mislim, da gre

za titoistično patologijo, saj vse skupaj diši po geslu, ki smo ga morali kot otroci izgovarjati: »Proletarci vseh dežel, združite se!« Jasnno je, da kot otroci tega nismo razumeli, a delovalo je, saj je to pisalo na rdeči zastavi. Prav tako deluje danes, saj sindikat, ki vsebinsko ni spremenil nobene od svojih funkcij, počne prav to: kliče k združitvi in uporu. Poraja se vprašanje, kaj bo po združitvi, po uporu. T Bomo zaradi klika k združitvi čez pet let, sicer združeni v parolah, ždeli nekje v temi in znova čakali rešitve? Ne, rešitve ne bo, saj je treba za vsak napredek, za vsak korak vložiti energijo; ta energija po vseh zakonitostih nekaj stane in cena je vsak dan višja. Čim dlje bomo odlagali, višja bo cena. To je neizpodbitno. Kar lahko plačamo sedaj, je razmero malo, a je v celoti pridelek oblasti, ki je vodila državo na načelih kontinuitete in partijskega planskega gospodarstva. Sodobna ekonomija v Evropi in svetu je fleksibilna in se zelo hitro prilagaja trendom. Če ne ujamemo koraka s časom, bomo ostali na obrobju, zapovedovali pa nam bodo tisti, ki se še danes kitijo z »bratstvom in enotnostjo« ter »neuvrčenostjo«.

Samohvala o največjem protestnem shodu torej v nobenem pogledu ni pozitivno dejanje, še posebej ne v trenutku, ko gre za mnogo več kot samo za nasprotovanje aktualni oblasti. Gesla oziroma njihova vsebina, ki smo jih videli na panojih (tudi simboli nekdanje SFRJ so bili vmes), dovolj jasno kažejo na odnos, ki ga ustvari ulica, alkohol in preprosto dejstvo: važno je, da se nekaj dogaja. Vsebinsko pozitivnega v celotnem dogajanju ni bilo popolnoma nič. Skrb pa vzbuja nekaj drugega. Ali smo resnično prišli tako daleč, da bomo posegali po skrajnih metodah, kadar koli se nam zazdi, brez tehtnega premisleka vsaj o tem, ali je to resnično edini izhod. Tu želim posebej opozoriti na vlogo sindikatov, saj je obliki, v kakršni delujejo, že davno potekel rok trajanja. Še posebej absurdne so bile izjave gospo-

► da Semoliča na Valu 202. Govoril je o zmagi, kar dvom o dobrem namenu še pogloblja. Zbrati nekaj tisoč ljudi, jim plačati jedačo in pijačo iz njihovih članarin ter jih napotiti po glavni ulici prestolnice res ni zmaga. To je velika prevara in gospodje sindikalni voditelji bi se morali zamisliti vsaj nad dejstvom, da je kriza, ki smo ji pričeli, predvsem posledica utopičnega funkcioniranja in blodenj nekega režima, ki smo se mu sicer odrekli, a ga prav oni restavrirajo. Strah zbujajo besede gospoda Semoliča, da bodo šli naprej, kolikor ta protest ne bo dovolj. Odkrita grožnja torej. Gre za odkrito nastopanje nekdanjih komunističnih veljakov, katerih cilj je zrušitev legitimne oblasti in vzpostavitev nekakšne neokomunistične oaze sredi Evrope.

Mojo pozornost je pritegnilo tudi dejstvo, da sem med pobudniki protestov poleg sindikalnih voditeljev zasledil študente. Motita dve stvari: prva, da je voditelj Študentske organizacije Slovenije Miha Ulčar, ki pri svojih devetindvajsetih letih še vedno uživa absolventski staž, druga pa je dejstvo, kako je velika večina študentske populacije, ki se ima navadno za bodočo inteligenco, zavedena. Izpostavljam študentsko delo, ki, resnici na ljubo, dobesedno odžira službe diplomirancem. Za delodajalca je zaposlitev študenta sicer ugodnejša in cenejša, problem pa ima širše razsežnosti z zelo škodljivimi posledicami. Le čemu zaposliti diplomanta z univerzitetno izobrazbo in plačevati vse datjave in pripadajoče stroške, če zakonodaja omogoča t. i. bypass. Študentskih servisov, ki bi delovno silo ponujali na takšen način in v takšni obliki, ne poznajo nikjer na svetu. Študentsko delo je in sme biti samo priložnostno in časovno omejeno, kajti študent se usposo-

RADIO
96,4 MHz
Slovenske gorice
Ta pravi!

Trg osvoboditve 5, 2230 Lenart, tel: 02/729 02 20, 720 73 24, fax: 02/720 73 22
ELEKTRONSKA POŠTA: radio@radio-rsg.si, INTERNET STRAN: www.radio-rsg.si

RADIO DMEV

97.2, 99.5, 103.7, 106.2 MHz
UKV, STEREO, RDS

blja za visoko strokoven poklic, zato ne more hkrati nastopati na trgu kot cenena delovna sila. Verjetno se postavlja tudi pravno vprašanje, ali ni takšna oblika ponudbe delovne sile v nasprotju s splošnimi človekovimi pravicami. Mar ne gre tu za dumping, za nelojalno konkurenco in morda še kaj? Izgovori o finančnih potrebah so zlagani. Za študij je treba uvesti drugačne načine financiranja, ki bodo spodbujali posameznika k čim hitrejšemu končanju študija.

Bistvo danega trenutka je torej brez-pogojni pristop k temeljiti reformi, ki bo za vse državljanke in državljane Slovenije zagotovila normalno preživetje jutri in pojutrišnjem. Zelo neodgovorno se je do celotne zadeve obnašati na način, kot smo mu bili pričeli 26. novembra. Vladna pogajalska vrata so ves čas odprta na stečaj, a kot kaže, je mnogo lažje hoditi mimo njih s transparenti, kakor vstopiti z argumenti.

Januš Rasiewicz, Žalec

Levica zapravlja državni denar

Poslanec Miran Potrč je pred nedavnim vprašal pravosodnega ministra Lovra Šturma, kolikšna je vrednost denacionaliziranega premoženja Rimskokatoliške cerkve. Minister je dejal, da bodo podatke zbrali v štirinajstih dneh, vendar to ne bo za-

stoj. Koncesionar bo zbral podatke za 400.000 tolarjev. Tako torej! Levica dela stroške državi, kjer le more. V času njene vladavine (Anton Rop) so sprejeli sedem protiljudskih zakonov, ki jih je desnica z referendumom zavrnila. Zakon o RTV je sprejela desnica, levica pa izsilila referendum in ga izgubila. Skupaj osem referendumov po 600 milijonov, kar je okoli pet milijard tolarjev. V postopku je še en referendum, ki ga pripravlja leva mladina in bo »padel« na volitvah, zato ga lahko mirno prištejemo k stroškom, ki so jih povzročili levčarji. K temu prištejmo še 400.000 tolarjev, ki jih je povzročil Potrč. Prištel bi lahko še milijarde, ki so jih povzročili »rdeči« direktorji, ki so bili in še bodo odstavljani zaradi odtujevanja državnega premoženja.

Volivci, ali kaj premišlujete o tem, kdo dela stroške državi in si prisvaja državno premoženje? Vidite, vse te milijarde bi lahko razdelili med družine, ki živijo na eksistenčnem robu. Predlagam, da bi sprejeli zakon, da stroške referendumov plačata tisti, ki ga je predlagal in izgubil.

Pa še o povračilu premoženja RKC. Čudim se, da se potomci revolucionarjev, ki so odvezli premoženje RKC, se z njim okoriščali 50 let, do propada, upajo oglašati. Zdi se, da se čutijo »ponosne«, da lahko načnejo to temo, ker jim pač primanjkuje moralnih

vrednot. Predlagam, da se v vrednost vrnjenega premoženja RKC prišteje tudi več kot sto porušenih sakralnih objektov na Kočevskem, saj nekateri, ki so pri tem sodelovali, še živijo.

Kako naj bo Slovenija pravna država, če jo minirajo pravniki, kot je Miran Potrč. Denacionalizacija bi morala biti končana pred desetimi leti, pa še danes 30 odstotkov zahtevkov ni rešenih. Na dlani je, da levica ne bi vrnila premoženja RKC, ker še vedno živi duh iz časov revolucije, da je Cerkev sovražnik št. 1 v Sloveniji.

Še več bi lahko napisal, a naj bo za tokrat dovolj.

Alojz Senekovič, Maribor

Boljša RTV

Domnevno tesen izid referendumu o RTV buri duhove na slovenski pokomunistični levici. G. Gantar iz LDS govori: Borili se bomo naprej! Grimsove obljube jih begajo, Kocijancič oporeka: Boljši program in cenejša RTV sta si v nasprotju! Ne, ni sta si. Ko bo program boljši, bo TV cenejša že brez znižanja naročnine.

Po dobljenem referendumu mnogi Slovenci od RTV pričakujemo vsebine, ki bodo utrjevale domoljubje, domačijstvo, voljo do življenja, nam povedale več o petstoletni narodovi zgodovini, kulturi in omiki, več o znamenitih Slovencih, več o zamejstvu, o sonarodnjakih po svetu, več o novejši zgodovini. Skratka, čas je, da v najpomembnejših medijih zavlada duh slovenstva. Tu je še Katoliška cerkev, v kateri večina Slovencev vidi ustanovo z zgodovinskimi zaslugami za omiko in civilizacijo naroda, njegov obstoj skozi stoletja in njegov razvoj. Duhovniki so bili opora narodu, da je ohranil svoj jezik in književnost. Slomšek je z Mohorjevo družbo navdušil Slo-

88,3 & 105,1 MHz
ALPSKI VAL

Radio Alpski val
www.alpskival.net
† 05 38 11 886
f 05 38 11 674

RADIO BREŽICE
na 88,9 in 95,9 MHz

vence za bralno kulturo. Slovenstvo naj bo na RTV stalni nacionalni interes. Skozi TV naj bodo prikazane vse slovenske cerkve, samostani in kapele. Dobrodošle bi bile predstavitve župnijskih skupnosti, saj jih je več kot občin. Več kot nujno je, da z zaslonov izginejo oddaje o živalih, ki propagirajo drage pasme, saj je videti, da so neproduktivne živalske vrste pomembnejše od otrok. Rezultat propagande za pse in mačke, opice, kače in vsakršno golazen je, da so na Slovenskem v večini družine z enim ali nobenim potomcem, stanovanja, vile in hiše pa zasedajo živali. Slovenci izumiramo, na mejah čakajo azilanti, pustolovci, islamisti vseh ras, da bodo zasedli prostor, ki smo ga prejeli od dedov. Po vsej deželi vidimo pastirje in pastirice psov, ki upravljajo čas in sredstva, za otroke pa ni volje, denarja, časa ... Smo torej že na psu. RTV daje veliko časa anarhofeminizmu, od tod tudi kult odpora do večjega števila rojstev. Prevladujejo kariera, zaslužek, razkošno življenje. Otroke imajo siromašnejši sloji in priseljeni tujci, ki ne gojijo kulta izumiranja. Evropejci izumiramo, teorija islama pa uči, da Allah ne bo več dolgo dopustil, da z dobrinami civilizacije razpolaga ves zahodni svet, ki je gnil in pregrešen.

No, marsikaj je še gnilega na Kolodvorski dolini šentflorjanski. Kje so dobre predstave slovenskih gledališč? Kje boljši filmski program? Proč s filmi o nasilju! Tudi prevodi filmov šepajo, kot da prevajalci ne znajo slovenskega besednjaka. RTV bo morala več obveščati tudi o ekologiji. Okolje boleha in umira, reke so okužene, pitne vode že primanjkuje, izginjamo v smeteh. Nočemo več oddaj, ki obujajo nostalgijo po razmerah in deželah iz časov do leta 1991, ki je leto prave osvoboditve. Zdaj bi morali več izvedeti iz združene Evrope. Potrebne so še učne ure iz demokracije, naša tranzicija je prepočasna.

Še nekaj o zadnjem referendumu. Število glasov v prid zakona o RTV je sedem tisoč. Levica izidu oporeka. Primerjam: leta 1918 je imel pesnik, domoljub in general Maister na voljo pet tisoč vojakov, s katerimi je začel boje za severno mejo. In mu je uspelo. Kako pa je z legitimiteto števila 300? Toliko je bilo namreč komunistov, ki so leta 1941 okklicali monopol v boju z okupatorjem in se imeli za pristojne že brez referendumu. Bil je REFERENDUM-DUM. Za boljše in njihove potomce tako nobeno števi-

lo nima veljave. Povojni holokavst leta 1945 gre v stotisoče. To so slovenski in balkanski protikomunisti, nemški ujetniki in drugi. Vsi leže v okrvavljeni slovenski zemlji, o čemer zapovedana zgodovina »zgovorno« molči.

Pomembno je, da dobimo pluralno RTV! Doslej namreč še nismo bili obveščeni, kaj je bilo povedanega na grobovih holokavsta v Rogu in na Teharjah. Še bolj čudno pa je, da prav tako nismo izvedeli, kaj je bilo izrečenega na boljševiskih proslavah partijske ZZB na škofjiski Pokljuki.

*France Janko-Podlimbarski,
Škofja Loka*

Belo in črno

Pred časom sem potreboval hitro zdravstveno storitev, pa sem poiskal zasebnega zdravnika. Seveda bo dražje kot »na socialno«, sem si mislil, a kljub temu. Zavrtim telefon, kdaj lahko pridem, kar takoj, če imam čas. Storitve me je stala kakšnih dvanajst »jurjev«, brez računčka sem pristal pri devetih in pol.

Pred dnevi pa me je v poštnem nabiralniku pričakalo pismo »Energetskega servisa«, dimnikarja po domače. Pričakam naj jih tega in tega dne med sedmo in petnajsto uro oziroma naj jih pokličem, kdaj lahko pridejo, sicer bodo sankcije ... Še sreča, da imamo v hiši staro mamo, da odpira vrata povabljenim in nepovabljenim »mojstrom«. Dimnikarja sta na napovedani dan prišla. Kaj sta pravzaprav hotela? Letni pregled kurilnih naprav, sta rekla. Zamudila sta se slabe pol ure. Poslali so mi položnico za okroglih enajst »jurjev«.

Dobro, v pismu so mi v vednost in za strah navedli predpise, ki jih silijo, da me morajo obiskati. V redu, zakon je zakon, na podlagi tega je izdana uredba, vse skupaj pa je usklajeno z evropskim pravnim redom.

Zdaj pa k stvari. Verjetno je že vsak ugotovil, kam ciljamo, pa bom še malo bolj ekspliciten. Primarij, dr. med., specialist, stalni sodni izvedenec je »cenejši« od dimnikarja. A da ne bo pomote, ne mislim, da je gospod primarij zelo poceni, dimnikar se je močno prevzel, bi rekel.

Državi kljub visokoletečim ciljem raznih strateških in razvojnih programov, kjer »raufenkirer« nese »dohtarja«, pač ni pomoči, pa če je država članica ali ne.

Jure Likar, Ljubljana

Papagajstvo in dvoličnost

Marija Vodišek

Vsak dan smo na vseh ravneh priče že kar abotnemu nekritičnemu posnemanju nekaterih mnenj, ki jih izrečejo naši ali tuji politiki, večina novinarjev, predvsem televizijskih, pa jih ponavlja v nedogled. Najraje navajajo mnenja opozicijskih politikov, ki si na vse kriplje prizadevajo diskreditirati koalicijo, predvsem pa vlado. Da je glavna tarča premier Janez Janša, je pravzaprav pravilo. Nastop Jelka Kacina, predsednika LDS, 16. decembra v Odmevih, pa je bil višek sprenevedanja, samohvale in že kar pomilovanja vredne domišljavosti. To je človek z dvema obrazoma oziroma z dvojno moralo. Tisto, kar silovito napada pri nasprotnikih, sam bolj ali manj uspešno uporablja v LDS, katere predsednik je. Na vprašanje voditeljice Odmevov, kako lahko vodi stranko, če je evropski poslanec, je odgovoril, da je tri dni v tednu v stranki. Potemtakem mu ne ostane kaj dosti časa za delo evropskega poslanca, za kar je bil izvoljen. Morda pa je tak genij kot Napoleon, ki je lahko hkrati narekoval več različnih pisem. Prav je, da imajo tudi »mali« narodi velike genije, če le ni to samo nadutost. Gotovo je sedaj Kacinova prva naloga osvojiti slovensko politično sceno in za to bo uporabil svojo govorniško spretnost, ki naivnim poslušalcem ugaja ne glede na to, ali pove kaj stvarnega in koristnega za državo. V tem boju bo kritiziral, če bo tako nanese, tudi sestrsko opozicijsko stranko SD in njenega predsednika Boruta Pahorja pa tudi predsednika države Janeza Drnovška, ki seveda ni Milan Kučan, ki še vedno vleče niti iz ozadja. Do kdaj še? Menim, da bi mu moral parlament še v tej sestavi odpraviti vse privilegije, ki mu jih je podelila prejšnja vladna večina. Če na primer Janez Drnovšek ne bo izvoljen ali sploh ne bo kandidiral na prihodnjih volitvah za predsednika države, bo tudi njemu Slovenija plačevala ves aparat, razkošno pisarno in številne privilegije? Če opozicija skupaj s sindikati ob vseh predvidenih in potrebnih gospodarskih reformah, ki bodo koristile vsem državljanom, neprestano ponavlja, koliko bo to stalo slovenske davkoplačevalce, naj odpravijo najprej to, česar nikjer, razen v kakšni afriški državi, ni deležen noben »nekdanji« vladar, to je neupravičeno apanažo nekdanjega predsednika. Koliko bodo stale nujne gospodarske reforme, se še ne more natančno vedeti, koliko pa še vedno stane Slovenijo Milan Kučan, pa vemo zelo dobro. Francoski general in dvakratni predsednik Francije Charles de Gaulle je, potem ko se je upokojil, zavrnil državno predsedniško pokojnino in sprejel samo generalsko. Seveda pa je bil to človek, ki je dosledno zavračal vse privilegije, vsa številna darila svetovnih državnikov, ki so ob njegovem odhodu iz vladne palače ostala tam. Toda to je bil zmagoviti voditelj francoskega odporniškega gibanja, kjer so bili komunisti, ki so komajda dobili zeleno luč iz Kremlja, neznamen in zelo nezanesljiv člen. Tudi to je zgodovina.

Politični semafor

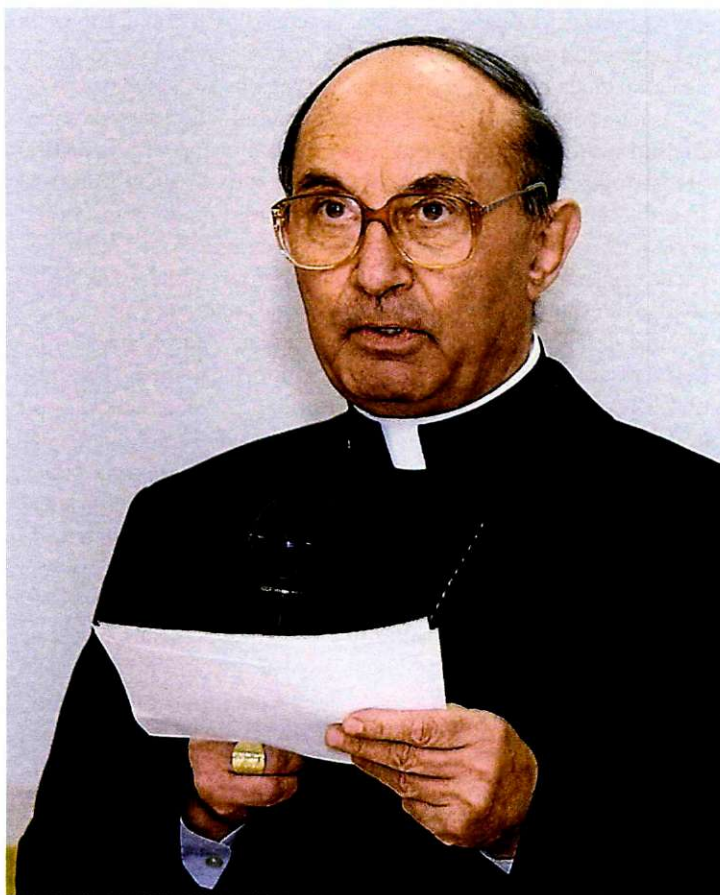
Opozicijski »jurišnik« Vodja poslanske skupine SD Miran Potrč je človek, za katerega lahko rečemo, da je parlament njegov drugi dom; v posloju na Šubičevi službuje že od osemdesetih let. V letu 2005 se je izkazal kot zagrizen »jurišnik«, ki je nastopal predvsem proti Cerkvi, v zadnjem času pa trmasto vztraja pri ustanovitvi parlamentarne komisije, ki bi se posebej ukvarjala s prodajo Mercatorja. Kaj o njegovi trmoglavosti meni njegov strankarski šef Borut Pahor, ostaja skrivnost.

Avtoritama osebnost? Predsednik Kmetijsko-gozdarske zbornice Slovenije Peter Vrisk ima za sabo precej burno leto, saj je bil kar nekajkrat deležen očitkov, da zbornico vodi avtoritarno, v javnost pa je prek medijev pricurjla tudi obtožba, da je njegova kmetija blizu Vojnika precej zanemarjena. Ekipa celjskega Novega tednika pa je, potem ko si je kmetijo ogledala, omenjene obtožbe ovrгла. Peter Vrisk je član SLS; leta 2003 je na kongresu kandidiral za njenega predsednika, vendar brez uspeha.

Za zakon o izbrisanih Notranji minister Dragutin Mate je kljub očitkom, da nima političnih izkušenj, zadnje čase zelo zaposlen s prepričevanjem javnosti, še bolj pa opozicije, naj podpre predlagani ustavni zakon o izbrisanih, ki bi uvedel individualno obravnavo primerov in omejil denarne odškodnine na največ 200.000 tolarjev, predvidene pa so tudi revizije starih odločb, ki jih je izdal prejšnji notranji minister Rado Bohinc. Matejev trud je očitno uspešen, saj opozicija ni že vnaprej rekla ne.

Bo postal metropolit?

Za mariborskega škofa in predsednika Slovenske škofovske konference Franca Krambergerja je letošnje leto prav gotovo prelomno, saj je 21. decembra minilo petindvajset let od njegovega škofovskega posvečenja. Škof Kramberger se je rodil leta 1936 v župniji Sv. Lenart v Slovenskih goricah, po študiju teologije v Ljubljani je bil leta 1960 posvečen za duhovnika. Kasneje je postal ravnatelj Slomškovega dijaškega semenišča v Mariboru, vmes je doktoriral na ljubljanski teološki fakulteti. Leta 1980 je bil imenovan za mariborskega škofa, Slomškovega naslednika, in tako postal eden najmlajših škofov v tedanji Jugoslaviji. Ves čas si je prizadeval za beatifikacijo škofa Slomška in jo dočakal leta 1999, ko je papež Janez Pavel II. drugič obiskal Slovenijo oz. Maribor. Poleg tega, da škof Kramberger vodi Slovensko škofovsko konferenco, je že ne-

kaj let v njenem okviru odgovoren za javna občila. Kot kaže, naj bi že prihodnje leto, če bo prišlo do ustanovitve novih škofij, postal nadškof in metropolit (še ne ustanovljene) mariborske cerkvene pokrajine. Čestitkam ob srebrnem jubileju škofovskega posvečenja se pridružuje tudi tednik Demokracija. G. B.

Ameriški nogomet navdušuje občinstvo tudi zunaj meja Združenih držav Amerike

PRVA
TV

GLADIATORJI SODOBNEGA SVETA

V ligi NFL nastopa 32 ekip, le najboljši se nato pomerijo v znamenitem Superbowlu

Najnižja plača igralca v ameriški nogometni ligi NFL znaša "borih" 230.000 dolarjev, kar je, preračunano v tolarje, približno 45 milijonov tolarjev. Toliko poklicni igralec zasluži v prvem letu igranja. Ko dopolni deset let, je vsota najmanj trikrat višja, nepredstavljenih 135 milijonov tolarjev na leto. Ni slabo za te gladiatorje sodobnega sveta, kot je mogoče opisati igralce tega v Ameriki izredno priljubljenega športa, ki je čedalje zanimivejši tudi za občinstvo zunaj meja Združenih držav Amerike. Kakšna je torej igra, v kateri se obrača toliko denarja in je deležna tolikšne pozornosti javnosti? Igralci v NFL so pravzaprav največji zabavljaci 21. stoletja, zato ni presenetljivo, da so njihovi zaslužki tako vratolomni. Priljubljenost športa pa še narašča predvsem zaradi njegove narave, saj je zanj značilna obilica akcije, v kateri prideta do izraza moč in hitrost posameznika, prav tako ima strateško globino, ki postane zanimiva, šele ko gledalec spozna prvine tega športa. Akcije ne manjka, saj se za naslov prvaka v tej ligi vsako leto poteguje 32 moštev, ki predstavljajo ameriška mesta in regije.

Nastopajo v dveh konferencah, vsaka konferenca pa ima štiri skupine, tako da v vsaki nastopajo po štiri moštva. V prvem delu sezone igra vsako moštvo šestnajst tekem, nato sledi sklepni del prvenstva. Vrhunec se imenuje Superbowl, ki si ga samo v ZDA ogleda do 140 milijonov gledalcev. Glasbeni zvezdniki se kar drenjajo med seboj, kdo bo lahko med odmorom nastopil na tako velikem dogodku. V ZDA ga radi primerjajo s svetovnim prvenstvom v nogometu.

Moč in hitrost v tem športu seveda ne pomenita nič brez ustrezne strategije. Strategijo je mogoče na grobo razdeliti v dve polovici – napad in obrambo. Vsaka ekipa ima namreč posebne "skupine" igralcev, ki so bodisi odlični obrambni igralci, bodisi dobri napadalci, k tem pa je treba dodati še skupine, ki imajo posebne naloge. Temeljno pravilo je, da ima lahko vsaka ekipa na igrišču samo enajst igralcev. V napadalni in obrambni skupini jih je po enajst, tako da je v ekipi skupaj 22 igralcev.

Za evropski okus utegne biti igrišče za ameriški nogomet na prvi pogled dokaj zapleteno, še najbolj podobno ragbijskemu, toda v resnici so pravila preprosta. Najpomembnejša je t. i. goal line črta, ki jo mora igralec z žogo preteči, da bi dosegel

znameniti "touchdown". Nekoliko bolj odmaknjena so vrata, ki moštvom prinašajo dodatne točke, če so uspešni pri strelih vanje. Središnja črta je pri 50 jardih, mejne črte pa imajo enako vlogo kot pri evropskem nogometu. Žoga mora vselej ostati na igrišču, sicer je avt. Američani ljubijo statistiko, zato ima vsak jard svojo vrednost in omogoča razburljivo spremljanje vsakega srečanja.

Ob spremljanju te igre je dobro vedeti, katere ekipe veljajo za boljše in katere za slabše. N. Y. Jets so denimo pogosto zapisani na kakšni majici ali kapi, ki jo nosi kakšen mladenič, toda v zadnji sezoni ne blestijo. Med boljšimi so New England, Pittsburgh, Indianapolis, Denver, N. Y. Giants, Chicago, Tempa Bay in Seattle. Vsaka ekipa ima tudi svoje "bogove", posameznike, katerih imena pozna vsak ameriški najstnik. Nič nenavadnega torej, da so zaslužki začetnikov tako neverjetno visoki.

Ameriški nogomet ima dokaj dolgo tradicijo in je nadvse zanimiv, če se športni gledalec vsaj malo poglubi vanj. Vse čaščenje zvezdnikov na stran: v resnici je spremljanje tega športa najbolj zanimivo, če si vsakdo izbere svoje junake in tako neobremenjeno spremlja igro. Sezona se je začela septembra. Kmalu bo na vrsti njen drugi del.

UMTS internet: hitrost do 384 kb/s.

S podatkovno kartico UMTS enostavno in poceni do interneta in e-pošte.

Informacije na brezplačnih številkah:
naročniki Mobitel GSM/UMTS: 031/041/051 700 700,
Mobiuporabniki: 031/041/051 121, ostali: 080 70 70.
www.mobitel.si

Mobitel UMTS

Nova generacija mobilnih telekomunikacij

